

REGISTRERINGER

Grunnleggende analyser
Olav Johannes Deinboll og Karoline Smenes

Veileder: Kerstin Höger
Biveileder: Kine Angelo, Markus Schwai

INNHOLDSLISTE

- 01 OM REGISTRERINGENE
- 02 ÅLESUND VAKNER
- 03 UTVIKLING AV BYEN
- 13 VERNE - OG BYFORMINGSPLANEN
- 21 ÅLESUNDS DNA
- 27 RA'S BYSTRATEGI
- 30 VALG AV TOMTER
- 39 REGISTRERINGER AV FARGE OG MATERIAL
- 56 DE TI FREDA
- 94 KILDER

OM REGISTRERINGENE

Selve grunnlaget

Registreringene danner grunnlaget for analysen og anbefalingene. Registreringene inneholder kort historie og innsamlet materiale fra feltarbeidet i Ålesund. Heftet inneholder også utdrag fra verne- og byformingsplanen og sammendrag fra Riksantikvarens bystrategi.

Feltarbeidet inkluderer farge og materialregistreringer, samt registrering av interessante tomter for uttesting av veilederen. De ti freda inneholder fasadeanalyse av de ti freda gjenreisningshusene i Ålesund.

ÅLESUND VAKNER
DIKT AV KAROLINE, FRA
FORARBEIDSTUR I OKTOBER

Ei havørn flyg over sundet og over meg.

Byen ligg i stillheit, kun avbroten av den påbyrjande biltrafikken.

Eit vindaugsglas som opnast i veggen på Hotell Brosundet.

Berre amerikanarar, spanjolar og franskmenn er vakne nok til å gå i byen
no.

Ei kråke står på taket av ei sjøbu saman med nokre trøtte måser.

Dei fleste båtane som ligg her er fritidsbåtar, eit par tauebåtar og nokre
større fiskebåtar.

Dei små sjarkane ligg andre stader.

To små seilskuter ligg ved Hotell Brosundet.

Sikkert like mykje brukt som veteranbilar.

Kanskje nokon tar dei ut på søndagstur?

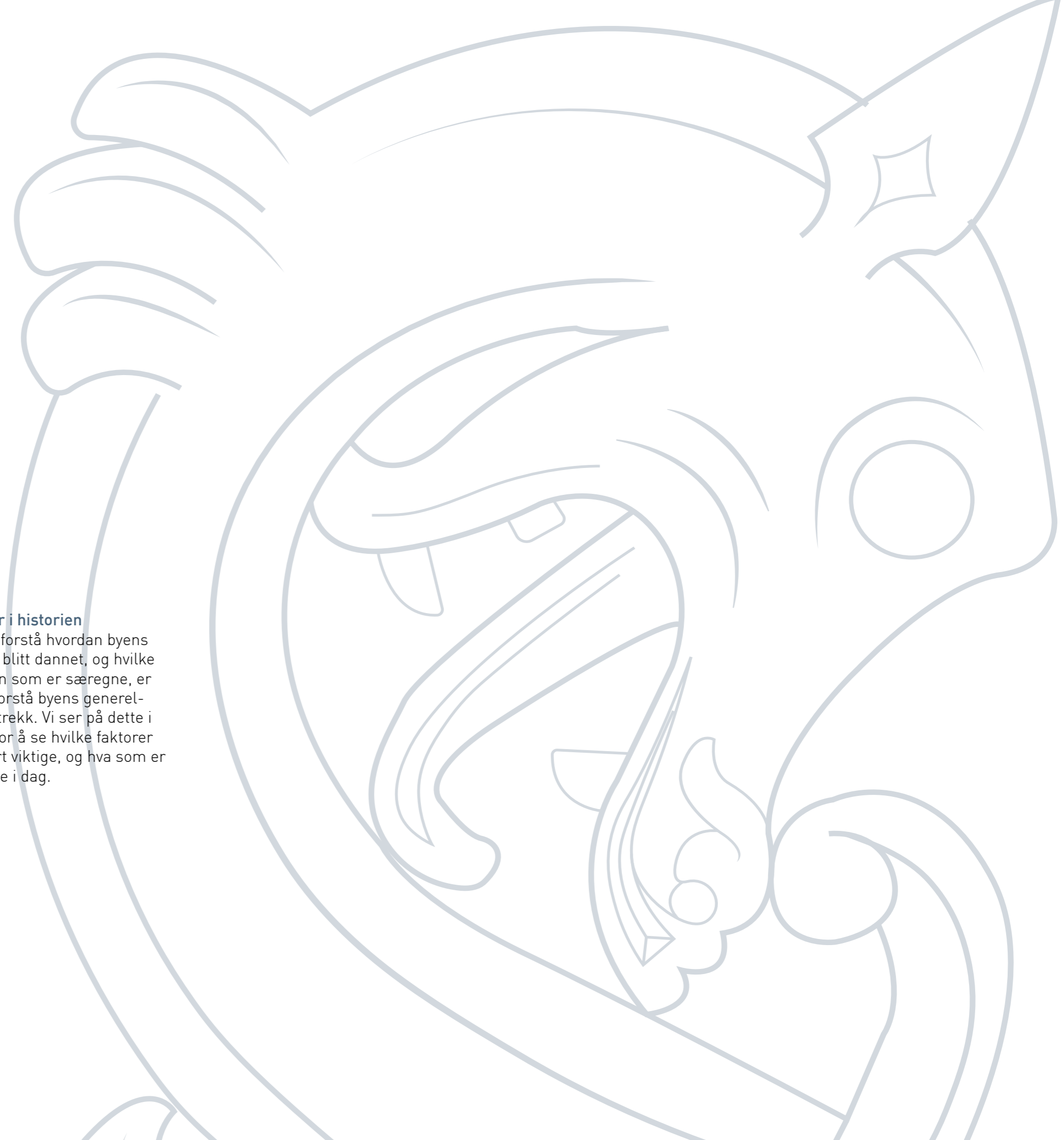
Haustsola kryp nedover veggane.

Snart ligg Brosundet bada i sol.

UTVIKLING AV BYEN

Svaret ligger i historien

For å kunne forstå hvordan byens identitet har blitt dannet, og hvilke trekk ved den som er særegne, er det viktig å forstå byens generelle utviklingstrekk. Vi ser på dette i korte trekk for å se hvilke faktorer som har vært viktige, og hva som er utfordringene i dag.

Ålesund 1816, tegnet av Løytnant Både, i sammenheng med at byen søkte om handelsrett fra Danmark. (Vartdal, 2017)

Fremvekst og næringsgrunnlag

Ålesund vokste frem på begge sider av Ålesundet. I sør var sundet grundt og i nord var det dypt nok til at det var gode havneforhold for større båter.

Matjord var det dårlig med på berget og været var hardt, men på grunn av de gode havneforholdene og de rike havressursene lå forholdene til rette for næringer knyttet opp mot handel og fiskeri.

Som man ser i kartet fra 1816, vokste byen først frem ved sjølinjen i sundet. Dette kartet ble visstnok laget i forbindelse med søknad om kjøpstadsrett.

Ålesund hadde i 1793 fått begrenset

ladestedsrett med Danmark, men dette var på grunn av kriger og unød ikke nok. I 1823 fikk Ålesund etter søknad full rett til handel med hele verden, dette har i stor grad preget byens utvikling frem til i dag (Vartdal, 2017).

I 1848 fikk Ålesund bystatus og hadde da 1300 innbyggere. Både innbyggertall, flåte og eksport omtrent tidoblet seg i perioden fra 1848 til rundt århundresskiftet (Tvinnereim, 1981, s. 15), men selv om befolkningen vokste såpass raskt, var det mest tilflytning av arbeidskraft tilknyttet hovednæringene fiskeri og handel.

Ålesund hadde altså ikke ligget der det ligger hvis det ikke var for de rike

Typologiene før brannen viser mange av de samme særtrekk som etter. Sjøbuene er henvendte mot både sjø og gate. Originalfoto i Ålesunds Museum, kopi av fotograf L. Kornberg (Tvinnereim, 1981, s. 15).

naturressursene og de geografiske forholdene som ga fremragende havneforhold.

Bilde av Brosundet under sildefisket i 1957. Harald Grytten, byvandring 1, s. 21.

Klippfisktørking i Ålesund, 1920. (Wikipedia, 2017)

Bilde fra inne i en sjøbu bak fjellet, tatt i 1910. Bilde tatt av J. Sponland (Grytten, 1982, s. 20).

Reguleringskart fra 1898 av N.S. Krum som viser hvordan den gamle trebyen var organisert før brannen i 1904, men med nye rette gater i fremtidige kvartaler, til tider tegnet over eksisterende bebyggelse (Kartverket, 1898).

Blekkbasert fotolitografi fra 1895, produsert av Photoglob Company i Zurich, Sveits og Detroit Publishing Company i Michigan (Vågnes, 2012).

Typologier

Næringsgrunnlaget påvirket også arkitekturen. På samme måte som det i et landbruk kommer opp typologier som låver, siloer og sætrer, kom det i Ålesund opp sjøbuer og boliggårder med blandet bruk, der hovedaktiviteten dreide seg rundt sjøbuene.

Siden næringsgrunnlaget var det samme i tiden etter brannen som før, var det de samme typologiene som ble gjenoppbygd (Tvinnereim, 1981, s.19).

I Ålesund er disse typologiene et uttrykk for menneskenes hverdag, liv og virke, og de danner et karakteristisk bybilde og uttrykk. Selv om de ble bygget på ny etter brannen er

jugendstilen likevel mer en variasjon over det hovedtemaet som er typologiene. Den lokale byggeskikken blandet seg med stilen.

Sjøbuene inne i sundet dannet et knutepunkt der man på den siden mot sundet hadde kontakt med sjøen, og på den andre siden kontakt med gaten. Utenfor sundet lå mange av Sjøbuene med kortsiden ut mot vannet (se Krum sitt kart fra 1989 på denne siden og kartet fra 1929 på side 8).

Alle gater leder til Brosundet. Sammen med havna som ferdselsåre og handelsknutepunkt, gjorde denne kontakten Brosundet til det viktigste byrommet.

Videre hadde man typologier som boliggårdene med handelsareal i første etasje, rene boliggårder og enkeltstående hus eller villaer.

Gatenettverket

Før brannen i 1904 dannet gatene seg som en respons på terrenget, og byen var oppført i trehus. Reguleringskartet fra 1898 viser allerede da en omregulering til rette gater, der flere gater er tegnet til å krysse over eksisterende hus.

Det lå i tiden at man skulle gjøre plass for fremkomsten av transport og snart også motoriserte kjøremidler. Forslaget fra 1889 ble ikke realisert (Tvinnereim, 1981, s. 20). Visstnok fordi det ikke tok hensyn til bygningenes plassering og den bratte

topografien. Man skulle uansett ganske snart måtte regulere byen på nytt.

Den 23. januar klokka 02:15 1904 begynte det å brenne i Udenomsundet og brannen spredte seg raskt med den orkansterke vinden fra Aspøya og over sundet til Nørvøya. Bare noen hus ble spart, og rundt 800 brant ned. I følge det Odd Thorsen skriver i "Ålesunds byhistorie" (Tvinnereim, 1981, s. 17), stod så mange som 12 000 husløse etter brannen. Byen måtte gjenoppbygges og omreguleres.

Allerede 25. januar hadde formannskapet møte, ledet av ordfører Frisak. Byen skulle reguleres på ny. Næser ble ansatt som regulerings-

sjef, og møtte opp allerede på reguleringskommisjonens første møte 13. februar. 24. mars 1904 lå den nye reguleringsplanen klar (Tvinnereim, 1981, s.18).

På grunn av dårlig økonomi og at det hastet med gjenreisningen, beholdt man mange av de gamle gatene og bratte knausene, på tross av at det på denne tiden var rette gater og firkantede kvartaler som var standard under den renessanseinspirerte planleggingen.

Man beholdt gatestrukturen med fri sikt til sjøen, samt småtorgene. Man regulerte ikke til ett stort torg, fordi man ikke greide å enes om hvor et stort torg skulle ligge.

Kart fra 1915. Ålesund har nå blitt gjenreist etter brannen (røde bygninger), med murgrenser (Kartverket, 1915).

Byen etter brannen. (Wikipedia, opprinnelig tatt 1904)

De eldste gatene følger fremdeles terrenget, mens de som ligger lenger fra sundet er rette, med rettvinklede kvartaler. Kvartaler fikk ikke bygges større enn 4000kvm, og de kunne ikke være lenger enn 100 lange på hver side (Tvinnereim, 1981, s. 19).

Murtvang

Før 1904 var det bare noen fåtalls byer som allerede hadde murtvang. Bergen, Kristiania og Trondheim hadde murtvang fra og med 1845, og noen andre byer hadde også delvis murtvang. Etter bybrannen i Ålesund begynte Stortinget å utarbeide byggeregler der murtvang i sentrale strøk av alle norske byer ble viktig.

Den nye murtvangloven ble gjeldene

allerede 19. Mai 1904 (Tvinnereim, 1981, s. 19), deretter var det opp til kommunen å fastsette murgrensene. Dette ble en av de viktigste endringene i gatenettverket etter brannen. Disse ble satt gjennom Gjerdegata og Fabrikkgata i øst og Aspegata i vest (Tvinnereim, 1981, s. 20).

Dette ga et tydelig avgrenset område for murbebyggelsen. Gatene ble bredere, med en bredde på 12,5 meter, mens branngatene ble 20 meter brede, beplantet med alléer av løvtrær. Det ble heller ikke lov å bygge høyere enn 15 m, og det var ikke lov til å innrede mer enn fire etasjer til bolig eller varig opphold (Tvinnereim, 1981, s. 19).

Bildet er tatt Juli 1904, i anledning Keiser Wilhelm sitt besøk. Det flagges. (H. W. Friis.)

Kart fra 1929. Legg særlig merke til den tverrliggende bebyggelsen ved sjølinjen utenfor sundet. Skala 1:7500. (Kartverket, oppbrinnelig 1929)

Murtvangsloven ble møtt med harde protester, særlig fra fiskerinæringen, som mente at å oppføre bygningene i mur ville være særdeles uheldig for næringen og det ble søkt om dispensasjoner for sjøbue- ne. Disse ble ikke møtt (Tvinnerheim, 1981, s. 19).

På tross av at der ikke fantest en estetisk veileder, ble murtvengen og de nye brannreguleringen dermed veldig avgjørende for hvordan byen ble seende ut.

Gjenreisningsarkitekturen

Brannen og påfølgende gjenreisning skjedde også på et helt spesielt tidspunkt i norgeshistorien, da landet var i unionsoppløsning.

Nasjonens identitet skulle bygges i en tid preget av unionsoppløsningen. Gjenreisningsarkitekturen bærer derfor preg av at datidens unge arkitekter hentet sin inspirasjon fra samtidsarkitekturen på kontinentet samt lokal byggeskikk og nasjonalromantiske motiver innenlands. Mange av disse arkitektene hadde utdannelse fra arkitektskoler i Europa, da Norge ikke enda hadde egen arkitektutdanning.

Det store krakket i Kristiania i 1899 gjorde at mange dyktige håndverkere, arkitekter og bygingsarbeidere var arbeidsledige og tilgjengelige for oppbyggingen (Farstad, 2008, s. 2).

Den dyktige arbeidskraften bidro til

høy kvalitet på bebyggelsen, både arkitektonisk og byggeteknisk. Bebyggelsen ble variert, men sammenhengende.

Alt dette, sammen med at bykjernen ble gjenreist så raskt gjør at gjenreisningsarkitekturen reflekterer nasjonens historie, datidens samfunnsstrømninger, økonomisk situasjon og stedet i seg selv. Dette er ikke bare unikt i norsk sammenheng, men nasjonalt også.

Siden bymiljøet har blitt bygd så enhetlig, er det ikke bare enkeltbygningene som har viktig kulturhistorisk verdi, det er helheten alle bygningene utgjør sammen.

UNESCO uttalte på 80-tallet at de

var bekymra for at byen holdt på å miste særpreget sitt på grunn av riving og endringer av bygningene (Farstad, 2008, s. 16).

Byendringer og landfyllinger

Etterhvert som byen vokste, utvidet man ved å legge landfyllinger på holmene ved sjøkanten.

Før bybrannen utvidet byen seg særlig hyppig gjennom landfyllinger fra 1850-1898 (se neste side), deretter var både bosetningsmønster og næringsgrunnlag ganske uendret frem til først verdenskrig.

På 50-70-tallet begynte bybildet å endre seg mye og raskt, noe den homogene og særpregede bykjernen var særlig sårbar for. Dette ser man

særlig på flyfoto fra 1947 og 1968, der Sørsida blir bygget ut mye i denne perioden.

På 70-tallet fylte man ut områder som fremfor sjøbuene ved skansen i 1975 (Ålesund kommune, 2001, s. 20), samt etableringen av innfartsveien der man fylte ut området på Buholmen. Dette skrev seg av presset fra transport og utvikling, i kjølvannet av Modernismen.

Før dette gikk sjøkanten helt bort til sjøbuene rundt Brosundet, men i dag går det en bilveg på fyllingen som ligger på østre side av sundet. Selv om sjøbuene på østre side har mistet kontakten med vannet, danner de fremdeles den karakteristiske veggen mot Brosundet.

6 957 460 N

43 792 Ø

Koordinatsystem: ETRS89/UTM sone 33N

0 200 m

1:5 000 (format: A3 liggende)

Utskriftsdato: 12.12.2019

NORGE i BILDER

Flyfoto 1947 (Norge i bilder).

6 957 442 N

43 510 Ø

Koordinatsystem: ETRS89/UTM sone 33N

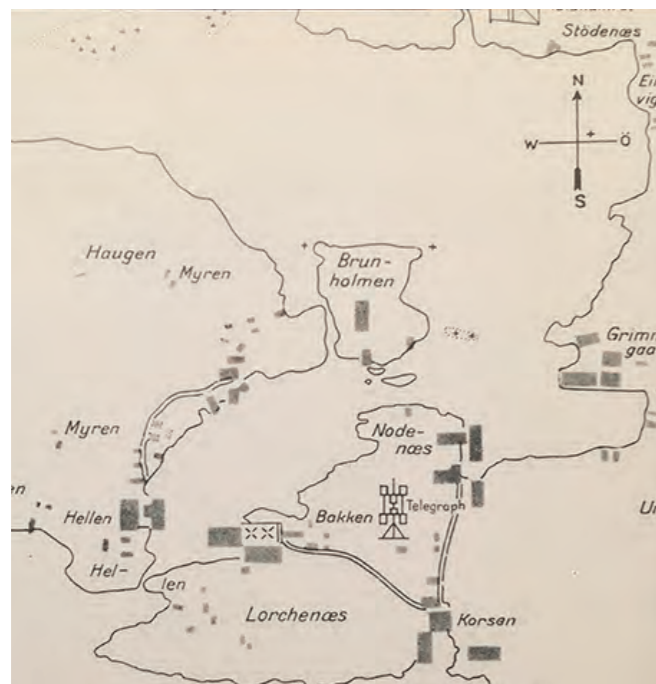
0 200 m

1:5 000 (format: A3 liggende)

Utskriftsdato: 12.12.2019

NORGE i BILDER

Flyfoto 1968 (Norge i bilder).

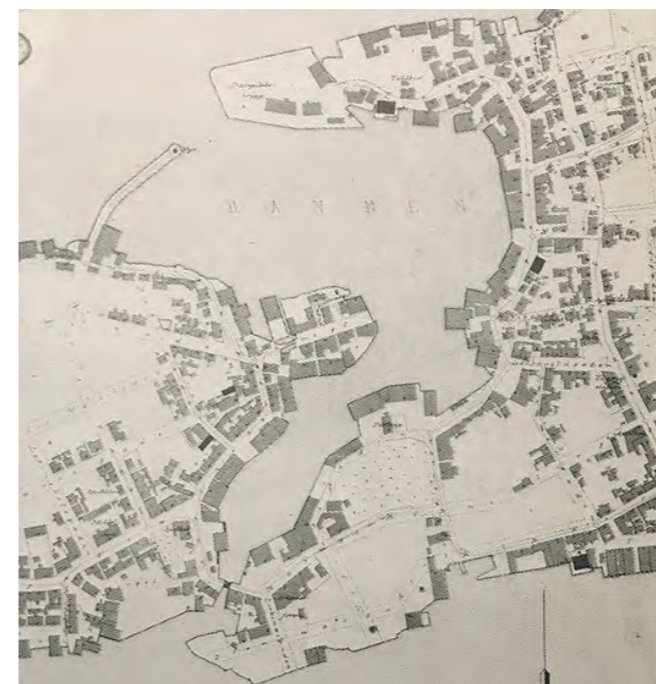

Kartene er hentet fra Harald Gryttens Byvandring 1 og viser en oversikt og sammenligning av landfyllingene.

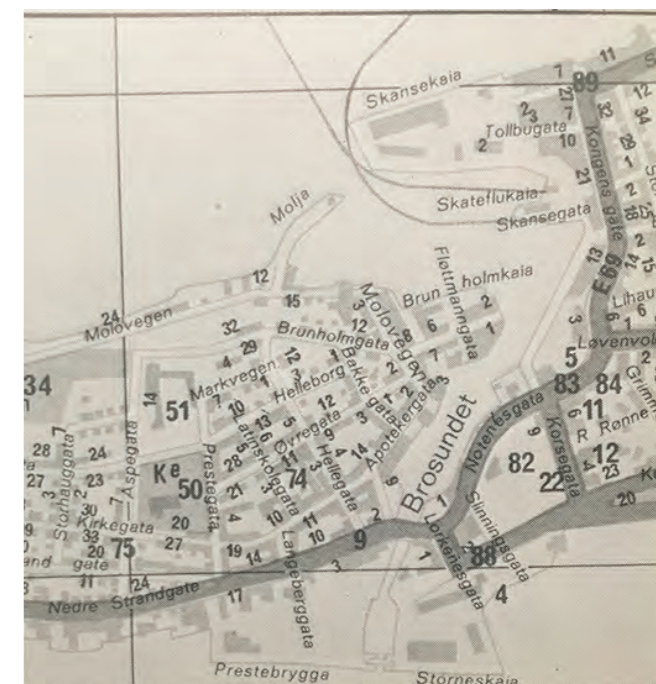
Dette kartet er fra 1815, av Jens Erdmann. Her ser man de første bystrukturene i byen.

Kart fra 1844, av Torstrup. Bebyggelsen er nå mer sammenhengende. Brunholmen er nå koblet sammen med Aspøya. (Grytten, 1981)

Reguleringskartet til Krum fra 1898, plasseringen av sjøbuene særlig rundt sundet på Aspøya ligner dagens. Her har man derimot siden 1844 utvidet Skansen i Nord med en stor Landfylling, Moloen er kommet opp, Brunholmen er ytterligere fylt, og man har fylt ut på sørsiden. (Grytten, 1981)

Kart fra 1976 (Grytten, 1981). Sørsiden av sundet er nå bygd ut kraftig sammen med Skansegata på innsiden av sundet som kom i 1975 (Ålesund kommune, 2001, s.12). Skateflukaia er bygd ut, og man har ytterligere fylt ut i sør. Sundet er blitt mye trangere og utflatet.

Sett i sammenheng med at byen tidligere har blitt bygd ut på landfyllinger, er det å bygge ut landfyllinger på nordside og sørside en kontinuasjon av denne metoden, men endrer landskapet drastisk.

Rønneberghaugen med Rønnebergvillaen tronende på toppen ble revet i 1973 (Reite, 2013), og Ålesund Rådhus ble ferdigstilt i deres sted i 1980 (Ålesund kommune, 2001, s.20).

Dette bryter ikke bare med taklandskapet, det fragmenterer også kvarteralsstrukturen og sammenhengen mellom bebyggelsen rundt området og på sørsiden av byen.

Utbyggingen av Moa

I 1970 ble det besluttet å regulere Moa til handel, bevertning og allmenntilgjengelige formål og første varehus ble åpnet i 1972.

Siden ble aksjene i senteret kjøpt opp av Amfi i Thon-gruppen, vokst kraftig, blitt Norges største kjøpesenter og en kraftig handelsmotpol til den historiske bykjernen (Amfi Moa).

Dette, sammen med netthandelens inntog, har endret handelsmønsteret og de lokale næringene i byen.

Dette påvirker selvfølgelig også arkitekturen, ettersom lokale handelskretser prøver å revitalisere næringsbildet i byen med nye boligprosjekter, kontorer og lokaler for

kultur og lokal næring, som igjen fører til et større press.

Sundbyen

Et eksempel på prosjekt man planlegger for å dra kultur, aktivitet og næringsvirksomhet til byen er Sundbyprosjektet, gjort i en idékonkurranse av Jaja architects.

Her vil mesteparten av bebyggelsen legges til de mest karakteristiske områdene i byen, veldig tett på området på Aspøya som ligger i verne- og byformingsplanen, samt avslutte byens viktigste byrom, Sundet.

Det vi anser som positivt med prosjektet er at det prøver å videreføre åpne gater ut mot sjøen, slik som bykjernen oppbrinnelig har, samt at

Flyfoto som viser Ålesund Sentrum og Norges største kjøpesenter AMFI Moa (Norge i bilder, 2019)

Idéforslaget fra JaJa architects, der kulturhavna blir liggende i sør. Her ser man også tydelig hvordan sørsidaprojektet danner en annen romdannelse rundt sundet enn sjøbuene ved Apotekergata gjør (Furuto, 2012)

Hjørner avsluttes med spir, er avrundede. Langsiden av huset ut mot gaten, brutt opp av gavler.

det viderefører historiske elementer som sjøtrapper, som i stor grad har blitt mistet ved utbyggingen av innfartsveien. Gatene har noen steder samme bredde som i jugendbyens gater.

Prosjektet ser også ut til å videreføre typologier som boligkvartaler med blandet formål i første etasje, en slags nytolkning av sjøbuer ved sjølinjen og bygningene har en høyde som ligner den vi ser i den historiske byen. På mange måter tar prosjektet hensyn til den historiske bebyggelsen.

Hovedkritikk

Hovedsakelig går vår kritikk av prosjektet ut på at takene bærer noe preg av å være litt "på moten", der

fasadene skrår opp i en ende. For å gi variasjon har de satt gavlvegger ut mot gaten, slik at mønet blir liggende på tvers av gaten. Dette er veldig ulikt fra den historiske byen, der takene danner et skiferlandskap, gesimsene er markerte, danner en tydelig vegg mot gaten, men brytes av gavler og spir.

Man ser ikke at selve gavlveggen i byen er vendt mot gaten slik som i Sundbyprosjektet, langsiden av bygningene i den historiske byen brytes simpelthen bare opp av gavler, med varierte og avsluttede hjørner.

Det finnes nok andre måter å artikulere brudd av gesimslinjen på enn dette.

Videre ser man fra historiske kart og gamle sjøbuer at de har pleid å ligge med kortsiden til vannet utenfor sundet, i motsetning til slik den lineære bebyggelsen fremfor Rådhuset er organisert i forslaget. Om man skal vise positiv sammenheng til den historiske bebyggelsen, burde man orientere seg etter noe som er mer typisk enn Rådhuset. Det samme gjelder om man en gang i fremtiden likevel bestemmer seg for å bygge ut sjølinjen i stedet for å ha cruisebåter der.

I forslaget brukes det også varierende bredder på gatene, mens bykjerren som ble gjenreist etter brannen gjennomgående har hatt 12,5 meters bredde.

VERNE OG BYFORMINGS-PLANEN

Oppsummering

Verne- og byformingsplanen ble laget på 1990-tallet i samarbeid mellom kommunen, fylkeskonservator og Riksantikvaren, med hensikt å få en bedre forvaltning av den kulturhistorisk viktige bygningsmassen i planlegging, men også nybygg og istandsettelse.

Den legger til grunn Ålesunds historie, utvikling, byggeskikk, SE-FRAK-listede bygninger i byen, eksisterende vernekart og nytt vernekart. De forskjellige distriktene man har i byen får en anbefaling til utvikling basert på sin særegenhet og kulturhistoriske verdi.

Den angir også hvilke grøntdrag og siktlinjer som er viktige å bevare.

Den sier også noe om hvordan man gjør korrekt restaurering av husene, samt hvordan reklameskilt, byens gulv og nybygg burde gjøres for å innrette seg etter det særegne ved byen.

Den er også vedlagt datidens vernekart med en utbedring av disse.

I generelle trekk er dokumentet grundig og omfattende. Det er også veldig tekstbasert og på 111 sider, og det er ment som et verktøy i planleggingen. Likevel virker det som at det vikes fra anbefalingene for Rådhusområdet og de to sonene på Aspøya og Nørvøya når det gjelder volum og takform. Nyere bebyggelse blir som oftest bygget med flate tak,

selv om planen sier at man må ta hensyn til karakteristiske trekk ved bylandskapet, derunder skifertaklandskapet.

Vi kommer her til å starte med å se på hvordan Sundbyprosjektet forholder seg til Verne- og byformingsplanen.

Vi gjengir deretter retningslinjene for Sørsida, ettersom det er der Sundbyen skal bygges ut. Deretter gjengir vi de andre områdene i rekkefølge etter hvilke som blir viktigst å ta hensyn til opp mot Sørsida.

Vi har hatt et ønske om å ha disse anbefalingene i bakhodet når vi har gjort analyser og våre anbefalinger rettet mer spesifikt inn mot Sund-

byen-prosjektet.

Illustrasjon fra hvordan ytre del av Brosundet kan bli seende ut. (Furuto, 2012)

Illustrasjon fra hvordan en av gatene i prosjektet kan bli seende ut. (Furuto, 2012)

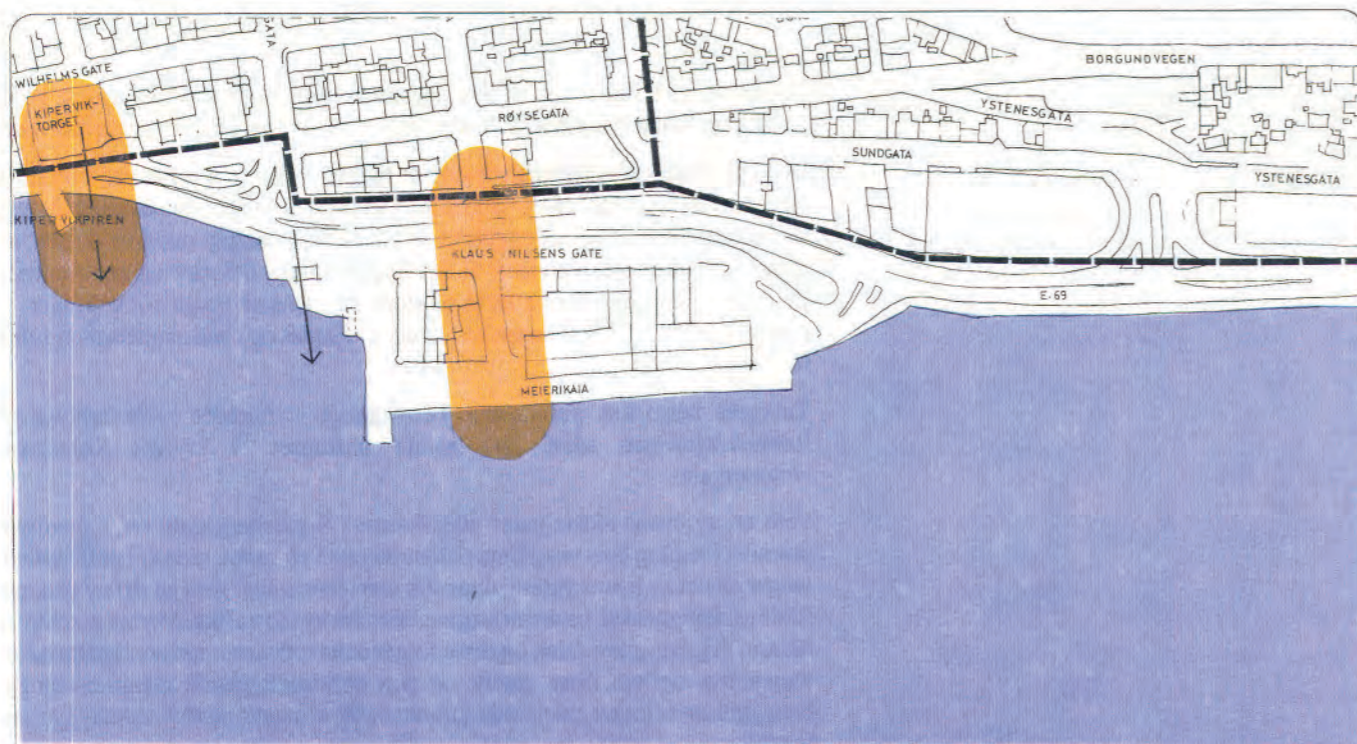
Hvordan forholder Sundbyprosjektet seg til disse anbefalingene?

Vi mener anbefalingene for Sørsida er ganske tydelige på at man burde videreføre Brosundetveggen, samt at den nye bebyggelsen i ytre del av sundet må vise sammenheng til sjøbuene i uttrykk og utforming.

Vi mener dette ikke er videreført nok i idéprosjektet, der enden av sundet ikke blir en glidende fasadevegg, men flere spredte volumer. Om man ser på kartet og retningslinjene for Aspøya, skal det mot havnen opprettholdes typiske gaterom, som fri sikt til sjøen, vanntrapper og småtorg. Dette er kvaliteter som også kan videreføres i Sundbyen.

Det samme gjelder sjøfronten. Historisk sett har sjøfronten hatt en bebyggelse som er orientert på tvers for vannlinjen. I idéprosjektet for Sundbyen er ikke dette videreført av hensyn til cruisebåter.

Når det gjelder materialbruk og uttrykk viser også renderingene til mye treverk, plater og generelt grå materialer eller materialer som kommer til å gråne(ubehandlet tre). Dette vil gi et grått uttrykk mot den ellers så fargerike indre havnen. I utforming og uttrykk oppleves derfor forslaget som annerledes i materialer, fargebruk, form og uttrykk fra jugendbyen.

3 B - SJØFRONTEN SØR

RETNINGSLINJER

Bylandskapet

Ny bebyggelse bør understreke akse/landskapsrommet gjennom Brosundet ved å danne en enhetlig fasadevegg på begge sider av sundet.

En eventuell kryssing av Brosundet med ny vegtrasé sør for Hellebroa som vist på gjeldende reguleringsplan for Ålesund sentrum, bør revurderes, eventuelt lagt i tunnel under sundet.

Offentlige rom

Ny bebyggelse bør gis et bebyggelsesmønster som danner definerte og attraktive uterom. Disse bør knyttes sammen med tilstøtende gater i omkringliggende områder f. eks. Prestegata, Korsegata og Buholmgata.

Nye prosjekter som omfatter området bør forsterke og/eller underordne seg det overordnede gaterom i omkringliggende områder, f.eks. Kiperviktorget og Korsegata.

Akser vist på registreringskart skal forsterkes/bevares.

Siktlinjer vist på registreringskart skal holdes åpne.

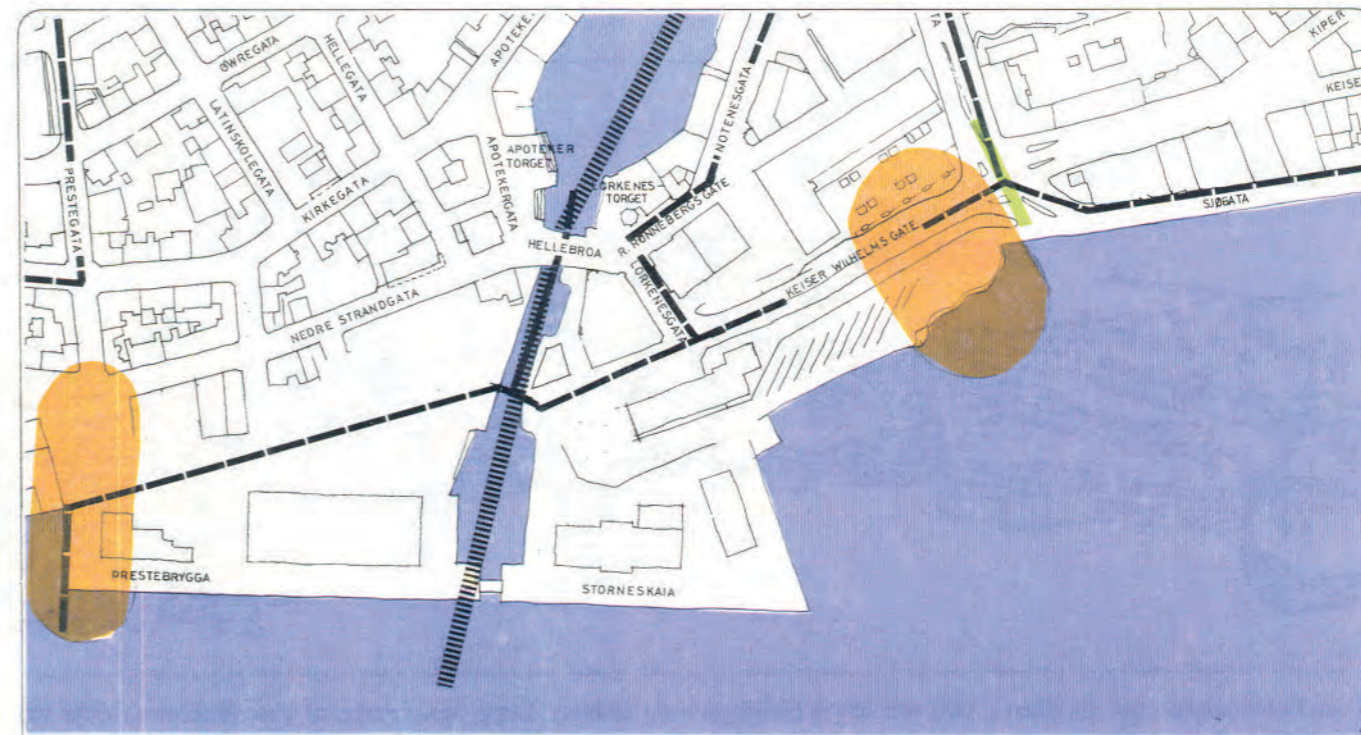
Større utbyggingsprosjekter bør ta stilling til områdets forhold til omkringliggende grøntstruktur. Forlenging av eksisterende "grøntakser" i f. eks. Buholmgata og Rådstugata bør vurderes.

Bygningsmiljø

Ny bebyggelse langs begge sider av Brosundet skal gis en utforming og uttrykk som viser sammenheng og tilhørighet med eksisterende sjøhusbebyggelse langs indre havn.

Utvikling

Utforming av ny sjøfront og bebyggelse bør gis en utforming og detaljering som viser positiv sammenheng med den historiske sjøfronten langs byens sørside.

- Enkeltbygg som forslås vernet i samme grad som bebyggelsen i spesialområdet
- Områder hvor tverrforbindelse til sjøen bør opprettes/opprettholdes
- Overordnet gaterom
- Parkdrag som foreslås vernet/forsterket
- Sjølinje, kailinje, sjøtrapper som foreslås vernet
- Viktig akse
- Viktige siktlinjer
- Viktig utsiktspunkt

1 A - MURBEBYGGELSEN ASPØYA

RETNINGSLINJER

Bylandskapet

Området må ikke fortettes/bebygges på en måte som bryter med karakteristiske landskapstrekk;
Bebyggelsen skal i prinsippet underordne seg eksisterende sjøfront og danne en enhetlig fasadevegg mot Brosundet.
I skråningen over strandflaten bør bebyggelsens "teppekarakter" og landskapets grønne preg bevares.
Viktige silhuetter som Ålesund kirke og Aspøyskolen bør bevares.

Offentlige rom

Kirkegata/Apotekertorget og Apotekergata defineres som overordnet gaterom.
Plassdannelsen Øwregata/Apotekergata/Brunholmgata bør forsterkes gjennom møblering, beplantning og gate-/fortausbehandling.
Akser vist på registreringskart skal bevares og forsterkes.
Siktlinjer vist på registreringskart skal holdes åpne.
Viktige grøntdrag vist på registreringskart bør bevares og forsterkes.
Gateløpet langs Nedre Strandgate bør forsterkes ved fortetting langs eksisterende gatelinje.

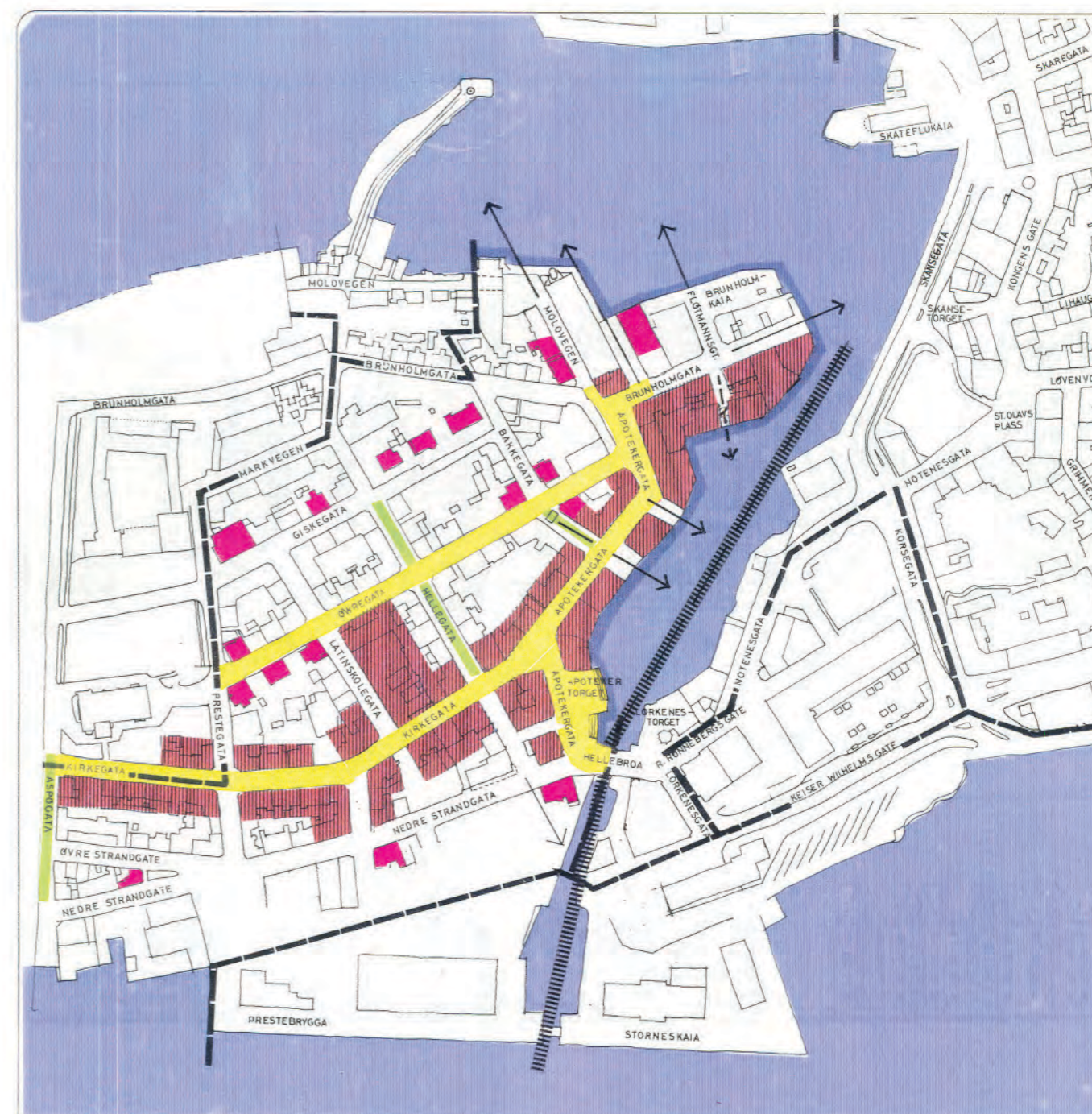
Bygningsmiljø

Området må ikke fortettes/bebygges på en måte som bryter med karakteristisk bygningsmiljø.
Eventuell ny bebyggelse bør i prinsippet underordne seg opprinnelig gjenreisningsbebyggelse med hensyn til:

- Bebyggelsesmønster (bebyggelsens innbyrdes organisering/kvartalsstruktur og indre byggelinje)
- Dimensjoner (bygningshøyde, gesimshøyde, fasadelengde og takvinkel)
- Materialbruk (Yttervegger, vinduer og dører, taktekking)

Bevaring

Bygninger fra gjenreisningsperioden etter bybrannen skal bevares eller tilbakeføres til sitt opprinnelige uttrykk. Dette gjelder spesielt bebyggelsen og miljøet langs Brosundet og langs Kirkegata/Apotekergata.
Det bør ikke tillates riving av gjenreisningsbebyggelse langs Brosundet og langs Kirkegata/Apotekergata.
Det skal legges vekt på å bevare et tverrsnitt av alle karakteristiske registrerte bygningskategorier fra gjenreisningsperioden.
Viktige enkeltstående bygg utenfor spesialområdet bør gis vernestatus på linje med bygningene innenfor spesialområdet.

- "Kulturhistorisk verdifull bebyggelse" - spesialområde ifølge Sentrumsplanen
- Enkeltbygg som forslås vernet i samme grad som bebyggelsen i spesialområdet
- Overordnet gaterom
- Parkdrag som foreslås vernet/forsterket
- Sjølinje, kailinje, sjøtrapper som foreslås vernet
- Viktig akse
- Viktige siktlinjer
- Viktig utsiktspunkt

1 B - MURBEBYGGELSEN NØRVØYA

RETNINGSLINJER

Bylandskapet.

Området bør ikke fortettes/ bebygges på en måte som bryter med karakteristiske landskapstrekk.

Bebyggelsens gradvise opptrapping mot Aksla og andre høydedrag skal bevares.

Offentlige rom.

Kongensgate, Notenesgata/ St.Olavsplass, Løvenvoldgata, Storgata (syd), og Keiser Wilh.gata/ Kiperviktorget defineres som overordnede gaterom.

Følgende plasser bør rustes opp/ gis styrket definisjon ved gate/ fortausbehandling, møblering, beplantning, og belysning:

- Kiperviktorget.
- St. Olavsplass.
- Lorkenestorget.
- Plassdannelsen i krysset Tollbugata/ Skansegata.

Parkeringsplasser bør vurderes fjernet fra Lorkenestorget.

Akser vist på registreringskart bevares og forsterkes.

Siktlinjer vist på registreringskart holdes åpne.

Eksisterende grøntdrag vist på registreringskart bevares og rustes opp.

Grøntområdene i Byparken og på Korsahaugen bevares.

De overordnede gaterommene bør bevares, og hvor nødvendig gjennskapes (eks. utbygging av "Singertomt", ill. side 37).

Bygningsmiljø.

Området må ikke bebygges eller på annen måte fortettes på en måte som bryter med karakteristisk bygningsmiljø.

Bebyggelsen bør innordne seg den opprinnelige gjenreisningsbebyggelsen med hensyn til:

- Bebyggelsesmønster - bebyggelsens kvartalsstruktur/ innbyrdes organisering, og indre byggelinjer.
- Dimensjoner - bygningshøyde, gesimshøyde, fasadelengde, takvinkel.
- Materialbruk - yttervegger, vinduer og dører, taktekking.

Bevaring.

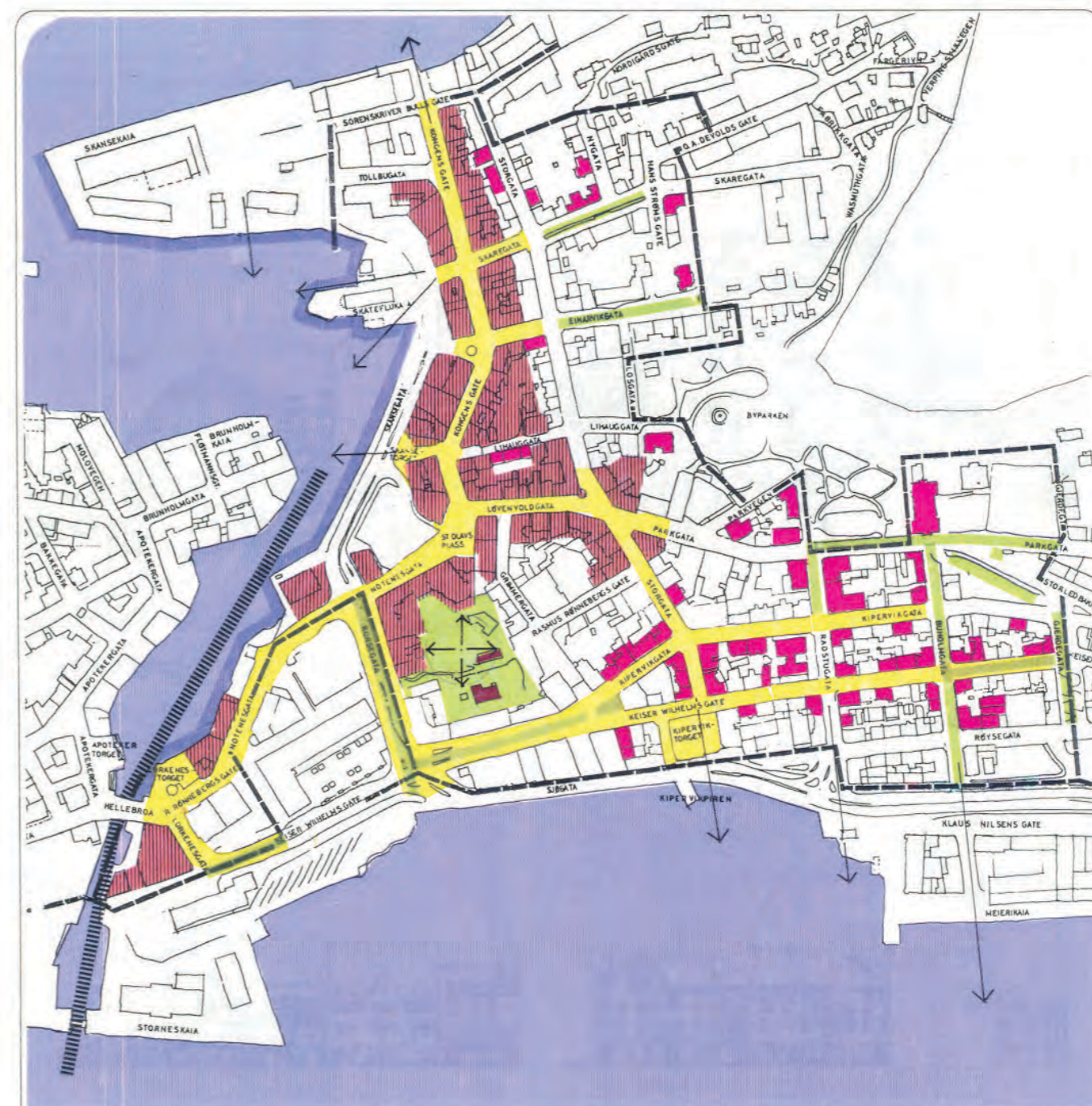
Bygninger fra gjenreisningsperioden skal i den grad det er mulig bevares eller tilbakeføres til sitt opprinnelige uttrykk.

Gjenreisningsbebyggelse innenfor spesialområdet bør ikke tillates revet.

Det bør legges vekt på å bevare et tverrsnitt av alle registrerte karakteristiske bygningskategorier fra gjenreisningsperioden.

Spesialområdet bør utvides til å omfatte all gjenreisningsbebyggelse langs overordnede gaterom.

Viktige enkeltstående bygninger utenfor spesialområdet bør gis vernestatus på linje med bygningene innenfor spesialområdet.

- "Kulturhistorisk verdifull bebyggelse"- spesialområde ifølge Sentrumsplanen
- Enkelbygg som forslås vernet i samme grad som bebyggelsen i spesialområdet
- Overordnet gaterom
- Parkdrag som foreslås vernet/forsterket
- Sjølinje, kailinje, sjøtrapper som foreslås vernet
- Viktig akse
- Viktige siktlinjer
- Viktig utsiktspunkt

3 A - SJØFRONTEN NORD

RETNINGSLINJER

Bylandskapet.

Nybygging eller ombygging av eksisterende bebyggelse langs Sorenskriver Bullsgate bør understreke områdets etablerte sjøkontakt/ sjøfront, og fornye og forsterke denne.

Offentlige rom.

Ny bebyggelse bør gis et bebyggelsesmønster som medvirker til dannelse av definerte uterom med tilknytning til eksisterende gatestruktur (Sorenskriver Bullsgate, Tollbugata). Det bør utarbeides detaljplaner for avslutning av Kongensgate og Skansegata mot nord.

Siktlinjer vist på registreringskart holdes åpne.

Bygningsmiljø.

Utbygging mot nord (Skansekaia nord, S.Bullsgt) bør i utforming og uttrykk understreke områdets maritime tilknytning.

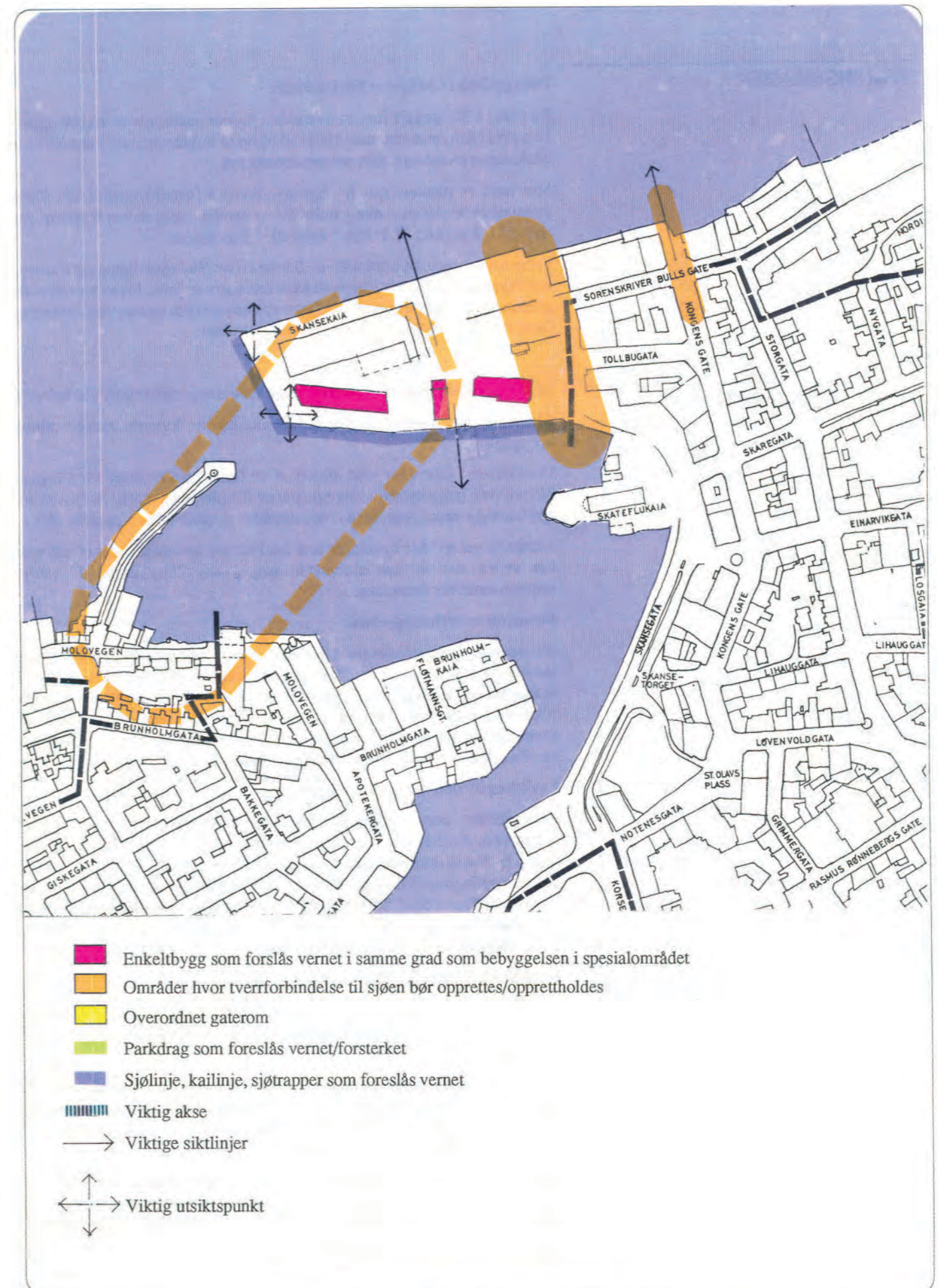
Bevaring.

Trehusbebyggelsen på Skansekaia sør bør vernes i sin opprinnelige form.

Storgatestein på Skansekaia sør bør bevares og danne utgangspunkt for gatebelegning i området.

Trafikksystem.

Nytt trafikkmønster for betjening av kaiområdet bør ikke anlegges på en slik måte at det eksisterende bygningsmiljø forringes.

4 - RÅDHUSOMRÅDET

RETNINGSLINJER

Bylandskapet.

Byggeprosjekter innenfor sonen bør etablere ny sammenheng med omkringliggende soner og bebyggelse.

Offentlige rom.

Ny bebyggelse bør gis et bygningsmønster som sammen med bygningsmassen i de omkringliggende områder danner definerte uterom.

Nye prosjekter/ bygninger bør orientere seg mot de omkringliggende overordnede gaterom - Notenesgata og Korsegata - og bidra til å forsterke disse.

Forbindelsen med grøntdraget østover til Grimmerhaugen (Rasmus Rønnebergsgate) bør gjenopprettes.

Siktlinje vist på registreringskart skal holdes åpen.

Ved en eventuell endret bruk av arealet nord for Notenesgata bør det legges til rette for offentlig ferdsel langs sjøsida mot Brosundet.

Bygningsmiljø.

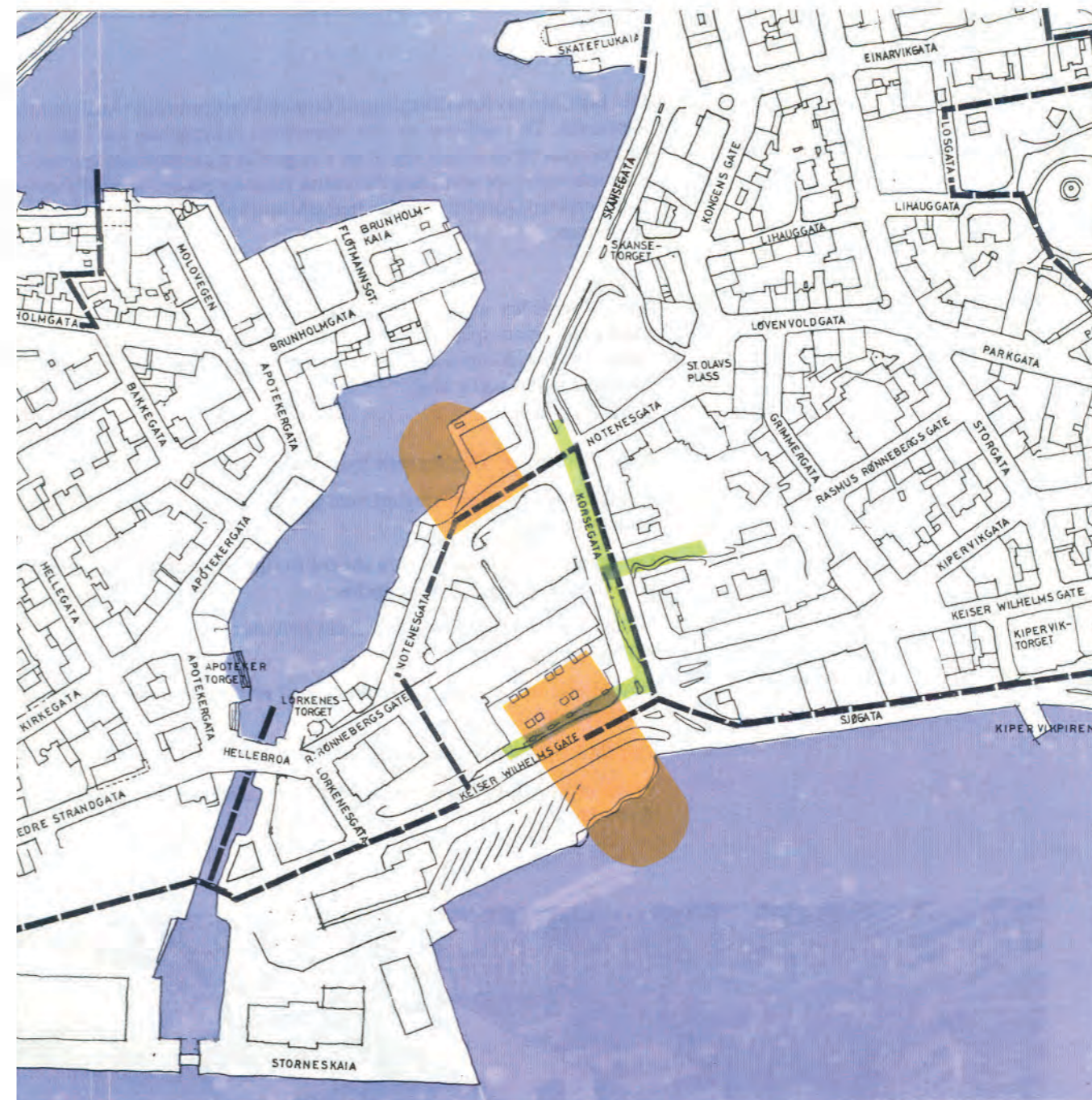
Nybygg bør tilpasses den etablerte sentrumsbebyggelsen i omkringliggende områder med hensyn til:

Volum

Skala

Formspråk

Ved utbygging av "kulturhustomta" bør det stilles strenge krav til dokumentasjon av volummessige forhold

- Enkelbygg som forslås vernet i samme grad som bebyggelsen i spesialområdet
- Områder hvor tverrforbindelse til sjøen bør opprettes/opprettholdes
- Overordnet gaterom
- Parkdrag som foreslås vernet/forsterket
- Sjølinje, kailinje, sjøtrapper som foreslås vernet
- Viktig akse
- Viktige siktlinjer
- Viktig utsiktspunkt

2 - TREHUSBEBYGGELSEN MOLOVEIEN

RETNINGSLINJER

Bylandskapet.

Området bør ikke bebygges eller fortettes på en måte som bryter karakteristiske landskapstrekk.

Skråningen mellom Molovegen og Brunholmgata bør bevares som åpent grøntområde for å understreke den vertikale landskapsform.

Offentlige rom.

Akser vist på registreringskart bør bevares og forsterkes.

Siktlinjer vist på registreringskart bør bevares og forsterkes.

Gateløpet langs Molovegen bør bevares og rehabiliteres.

Tilhørigheten med det overordnede byrom (Indre havn/ Brosundet) bør bevares ved å forhindre nybygging langs den åpne sjølinjen.

Bygningsmiljø.

Nybygg eller forandringer til eksisterende hus skal tilpasses eksisterende trehusbebyggelse med hensyn til:

- Bygningsstruktur
- Orientering
- Takform
- Volum
- Høyder
- Materialbruk

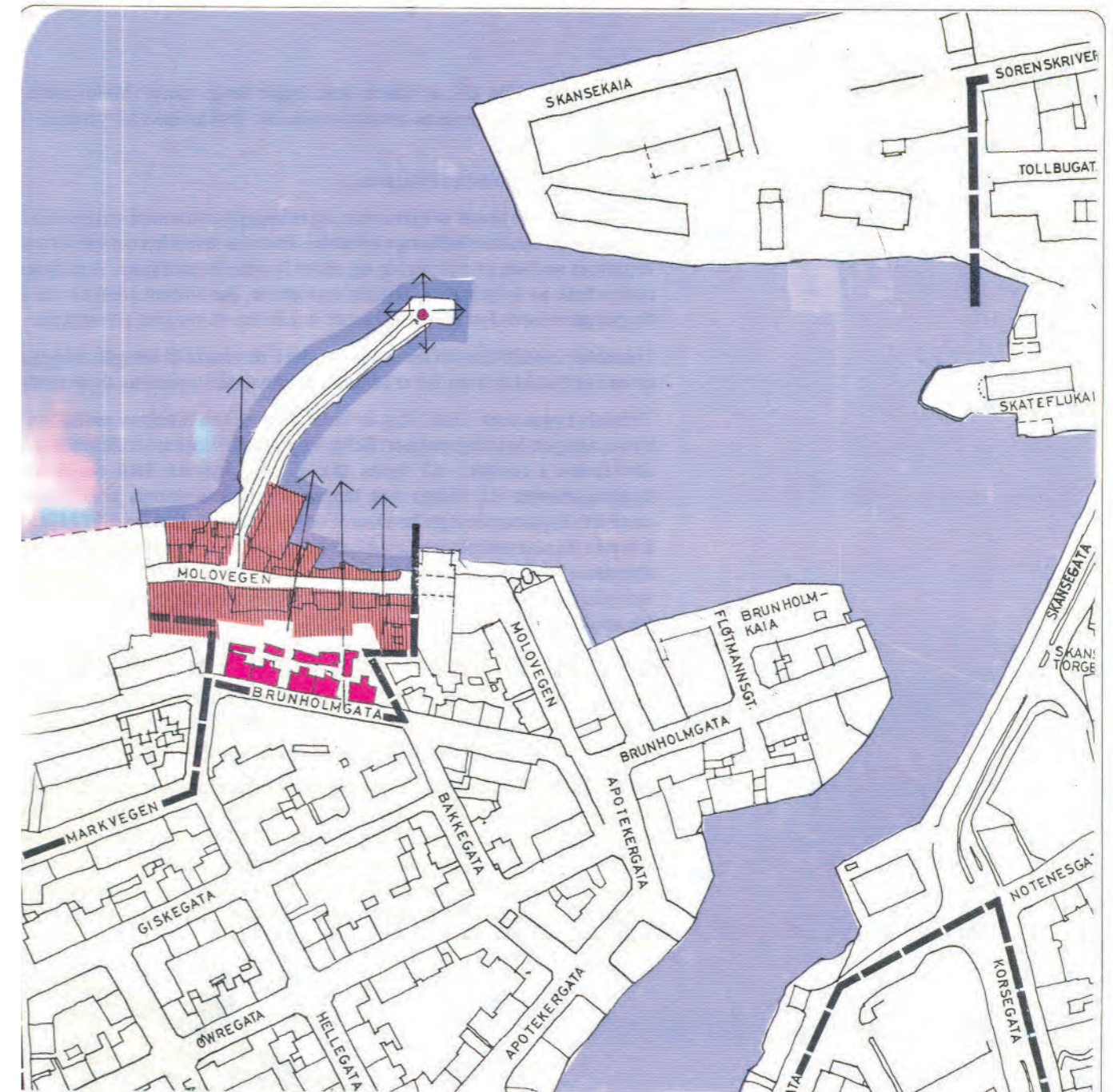
Bevaring.

Trehusbebyggelsen bør bevares eller tilbakeføres til sin opprinnelige form og uttrykk.

Det bør ikke tillates riving av trehusbebyggelsen langs Molovegen.

Jervelbua har stor betydning som historisk referanse, landemerke og forbindelsesledd til det indre havneområdet (det overordnede byrom). Dette bør understrekes ved at bygningen vernes mot inngrep som svekker disse kvalitetene.

Det bør vurderes å utarbeide en helhetlig verneplan for trehusbebyggelsen i Moloveien. Denne bør også ta hensyn til øvrig bebyggelse vestover langs Molovegen.

- "Kulturhistorisk verdifull bebyggelse" - spesialområde ifølge Sentrumsplanen
- Enkelbygg som forslås vernet i samme grad som bebyggelsen i spesialområdet
- Overordnet gaterom
- Parkdrag som foreslås vernet/forsterket
- Sjølinje, kailinje, sjøtrapper som foreslås vernet
- Viktig akse
- Viktige siktlinjer
- Viktig utsiktspunkt

For å kunne identifisere hva DNA-et til Ålesund er, må man finne ut hvor det ligger.

Registreringskartet

For å finne disse områdene, lagde vi et registreringskart basert på spesialområdet for vern, samt gjenreisningsbebyggelsen fra 1904-1907 (Ålesund kommune, 2001, s.25, 33 og 63). Der spesialområdet og gjereisningsbebyggelsen har overlappet, har vi gjort registreringskartet.

Vi brukte registreringskartet til å gjøre registreringer i de overlappende områdene. Vi registrerte fasadenes hovedfarger, aksentfarger og detaljer, samt bilder av fasadene, materialer, dører, vinduer og orna-

menter.

Videre gjorde vi registreringer på de fredede husene som også er gjenreisningsbebyggelse og der flere ligger innenfor registreringsområdet. Det er viktig å merke seg at vi ikke tar med trehusmiljøene i denne registreringen da vi fokuserer mest på murmiljøet. Vi mener likevel disse også er viktige å ta hensyn til ved videre utvikling i og ved disse områdene på lik linje med murbyen.

Selv om forslaget til regulering av verneområder fra 1997 (Ålesund kommune, 2001, s. 74) tar med en større utstrekning av gjenreisningsbebyggelsen, har vi tatt utgangspunkt i det eldre kartet over spesialområdene for å begrense oppgavens

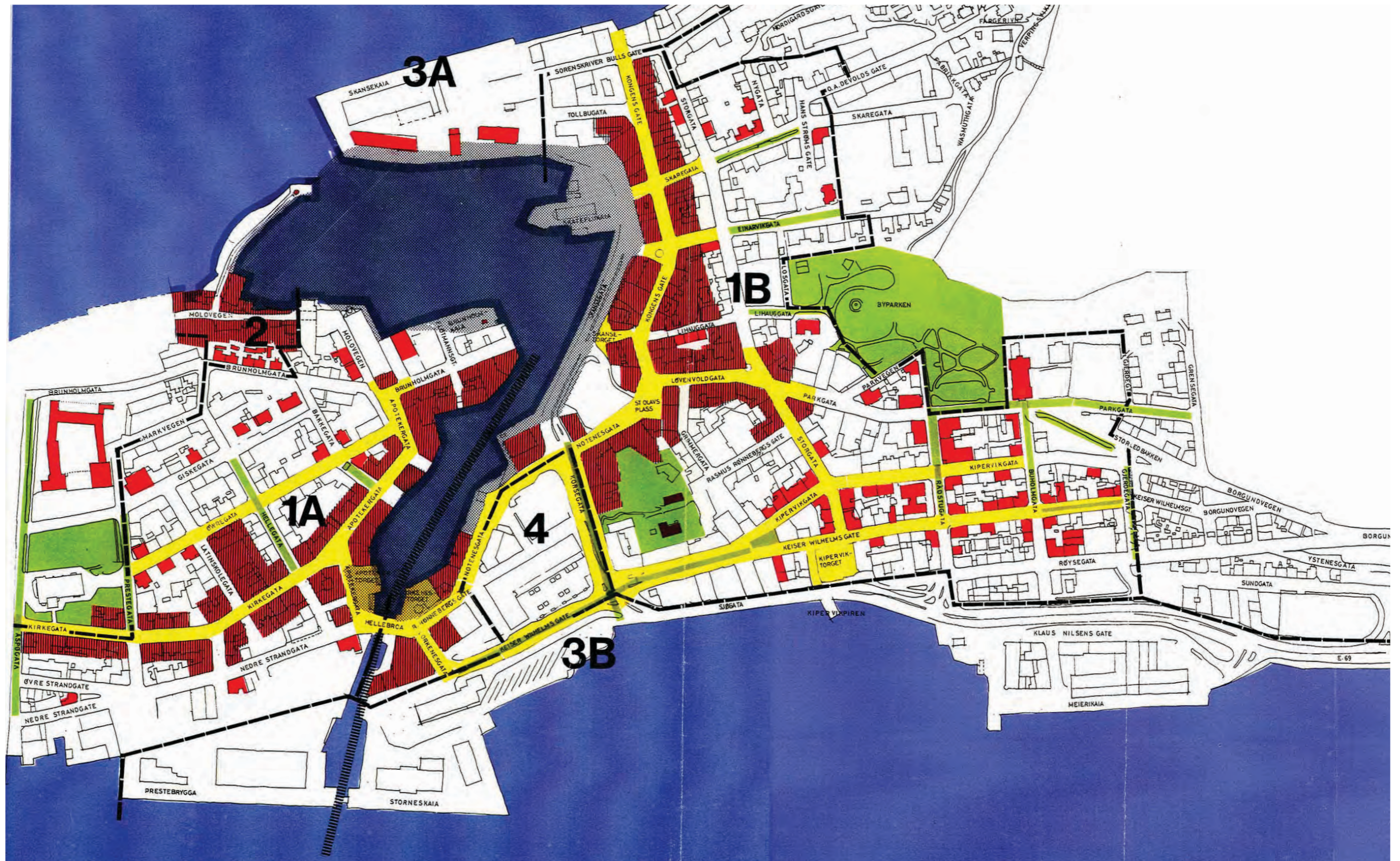
omfang.

Kartene i analyseheftet

Våre kart i heftet for analyse og anbefaling som viser registreringsområdet, urbane typologier og bygningstypologier er basert på gjenreisningsbebyggelsen fra perioden 1904-1915 (Ålesund kommune, 2001, s. 64).

Dette er en mer utdypet definisjon av hvor lang gjenreisningsperioden er, ettersom den mest intense gjenreisninga skjedde i 1904-1907. Det er likevel bebyggelsen fra 1904-1915 vi viser i kartene i analyseheftet, fordi disse er anbefalt til samme typen vern i vernekartet fra 1997 (Ålesund kommune, 2001, s. 64).

Noen av bygningene som er oppført som gjenreisningsbebyggelse 1904-1915 i kartet på side 64 i Verne og byformingsplanen er ikke tatt med i våre kart i analyse og anbefalinger fordi vi etter å ha sjekka årstallene på dem ser at de rett og slett er ferdigstilte etter 1915. Vi har heller ikke tatt med gjenreisningsbebyggelse som ligger utenfor murområdet.

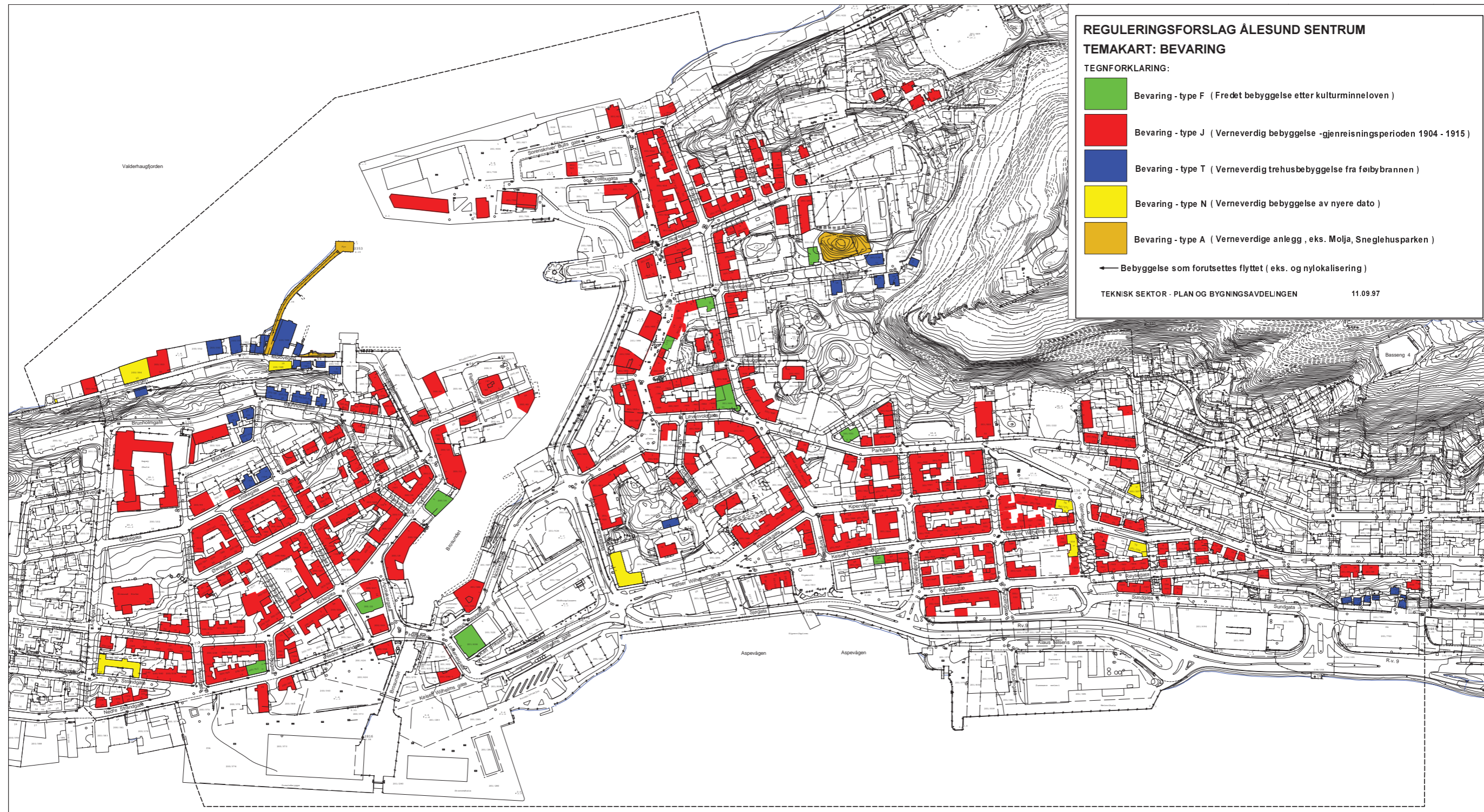

■ "Kulturhistorisk verdifull bebyggelse"- spesialområde ifølge Sentrumsplanen
 ■ Enkelbygg som foreslås vernet i samme grad som bebyggelsen i spesialområdet

■ Overordnet byrom
 ■ Overordnet gaterom

■ Parkdrag som foreslås vernet/forsterket
 ■ Sjølinje som foreslås vernet

(Ålesund kommune, 2001, s. 63)

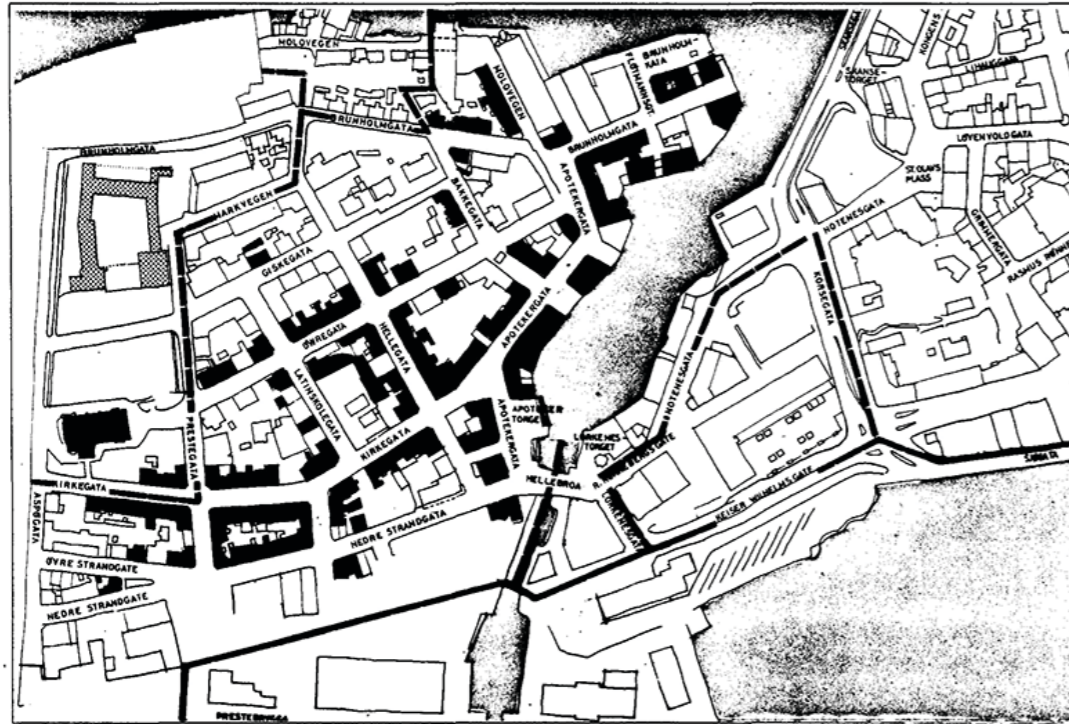

[Ålesund kommune, 2001, s. 64]

Bebyggelsen som er markert med rødt i dette kartet er gjenreisningsbebyggelse fra 1904-1915. De er her foreslått til å ha samme form for vern i det nye forslaget til verneplan

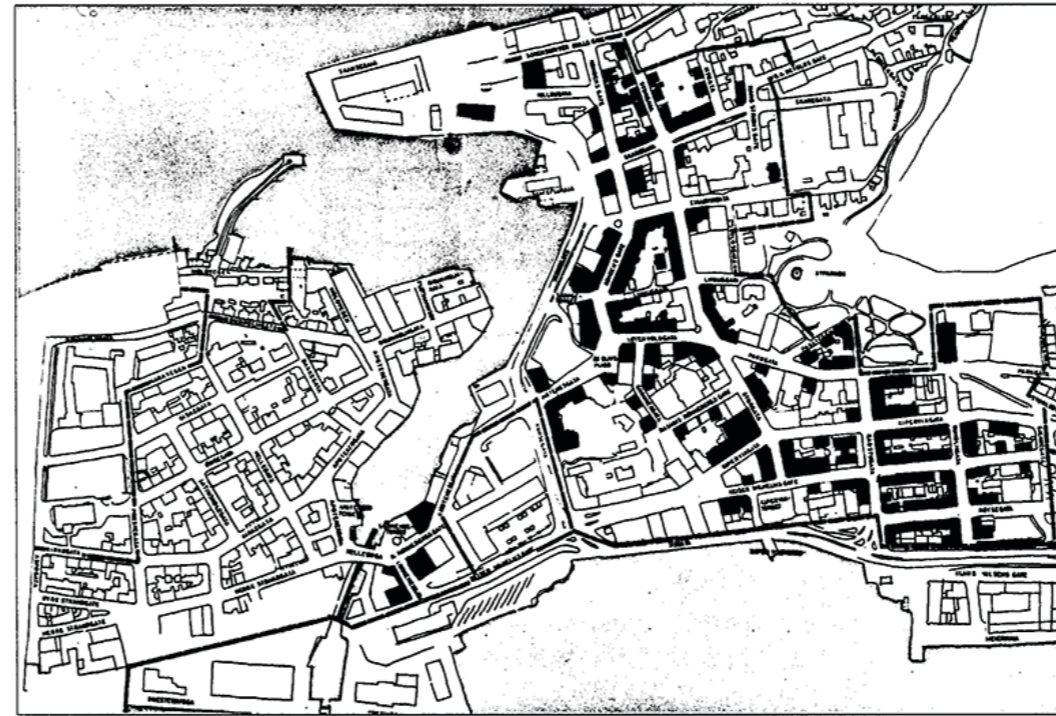
fra Verne- og byformingsplanen, 11.02.97. Stadfestet av miljøvern-departementet 17. mars 2000(Riksantikvaren). Dette er et mye større utvalg av murbebyggelsen enn i

vernekartet fra 1992(Ålesund kommune, 2001, s. 63).

■ Gjenreisningsbebyggelse-Aspøya sone 1a (bygd mellom 1904-07) som står idag (1991).

[Ålesund kommune, 2001, s. 25]

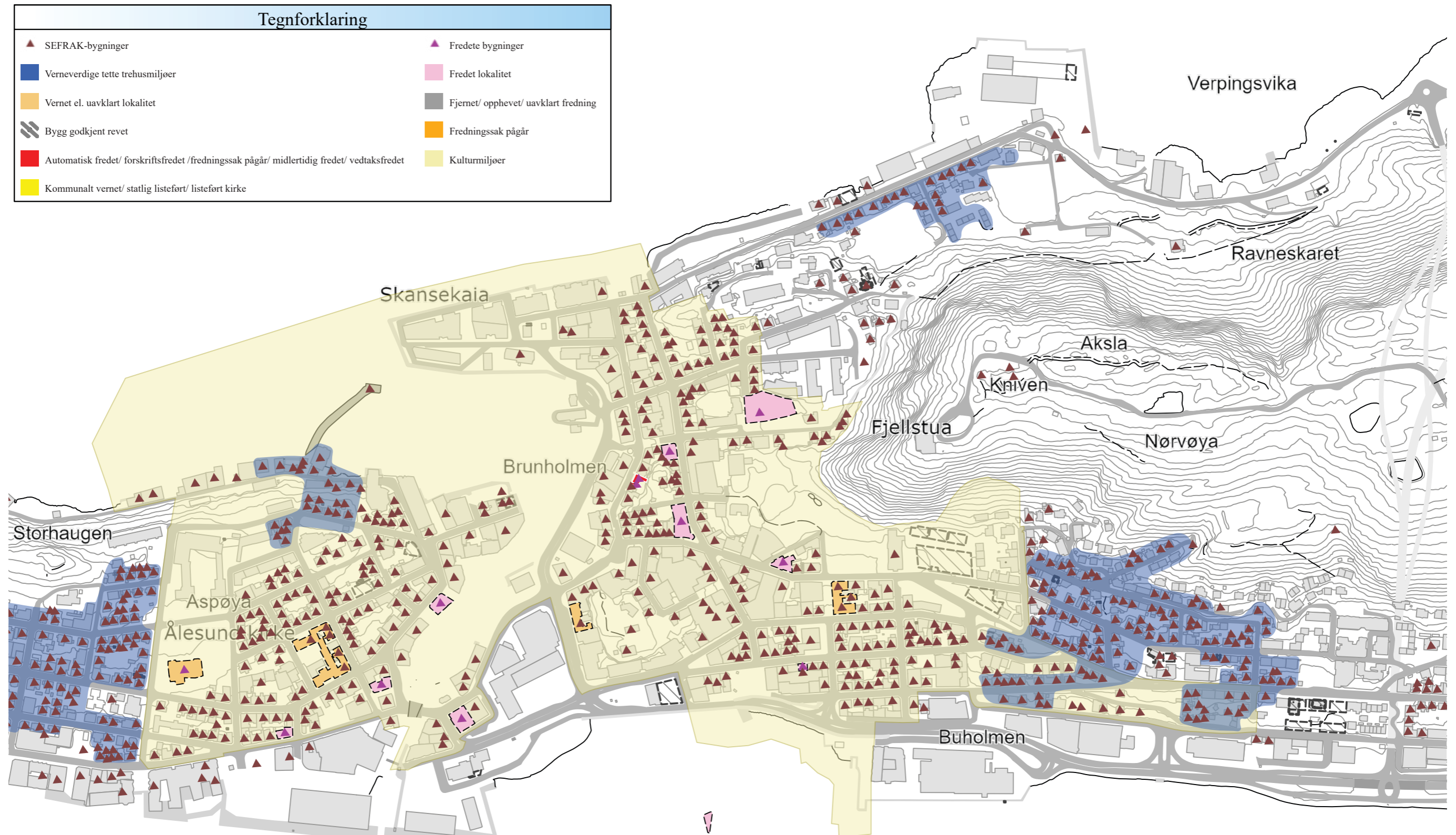
■ Gjenreisningsbebyggelse-Nørvøya sone 1b (bygd mellom 1904-07) som står idag (1991)

[Ålesund kommune, 2001, s. 33]

Gjenreisningsbebyggelse

Kartene over er begge hentet fra Verne og byformingsplanen og viser gjenreisningsbebyggelsen på Aspøya og Nørvøya (Ålesund kommune, 2001, s. 25 og 33). I begge områder i dag er det flere gjenreisningshus som ikke står lenger, men i hovedtrekk stemmer dette.

Disse kartene baserte vi oss på når vi skulle finne hvor vi ville gjøre registreringer.

Dagens oversikt over kulturminneverdier

I dagens oversikt over kulturminner i Ålesund kommune sine kart, er murgrensløst under samme område

som Skansekaia, Brosundet og deler av Sørsida. Dette området stopper i Aspegata, Gjerdegata og ved begynnelsen av Devolds gate, omtrent der murgrensene gikk. I dette kartet ser

man også trehusmiljøene i Ålesund, flere av husene i disse områdene er eldre enn gjenreisningsbebyggelsen, særlig ved Molja.

Oversikt over kulturminner i Ålesund sentrum (Ålesund kommune, 2020).

NB-registeret

Dette området samsvarer omtrent med Riksantikvarens område for NB-registeret. NB-registeret angir områder med kulturminner som er av særlig nasjonal interesse.

Om NB-områdene skriver RA: "NB!-registeret angir områder hvor det må vises særlige hensyn i forbindelse med videre forvaltning og utvikling. Det innebærer ikke formelt vern at et kulturmiljø er med i NB!-registeret, men det gir et grunnlag for angivelse av nye hen-

synsoner iht. plan- og bygningsloven. Områdene kan også gi grunnlag for innsigelse ved nye arealplaner. Det kan heller ikke utelukkes at noen NB!-områder bør fredes eller at det finnes objekter i disse som på sikt kan vise seg å måtte sikres etter kulturminneloven."

Begrunnelsen for registreringen er det enhetlige og representative jugendstilmiljøet, men også det stedstilpassede gatenettverket som tar hensyn til topografiske forhold (Riksantikvaren, 2020).

Foto: Karoline Smenes.

Foto: Karoline Smenes.

Riksantikvarens bystrategi

Vi valgte å lese denne etter at vi hadde hatt de grunnleggende diskusjonene. Dette var for å få satt ned våre egne tanker rundt hvordan vi mener viktige trekk i byen burde videreføres.

Her oppsummerer vi kort strategiene og anbefalingene fra RA, med gjengivelse av de punktene som er mest relevante for oss.

Oppsummering:

Strategien varsler om en kursendring. Riksantikvaren vil ha mer tilpasning og mindre kontrast i historiske bymiljøer.

Ålesund er oppført på RA's NB-liste. RA skriver generelle anbefalinger

om kulturhistoriske miljøer, men også anbefalinger som går spesifikt på NB-lista byer (Riksantikvaren, 2020). Kun de anbefalingene som er mest relevante til Sundbyprosjektet er gjengitt.

STRATEGIER

Mangfoldet og byenes egenart skal bevares og videreføres:

Samtidig er det viktig å ivareta den egenarten som kjennetegner mange av byene, den historiske (ofte homogene) byggeskikken, de karakteristiske trekkene ved bebyggelsen og bebyggelsesstrukturen som definerer byen og gir den et særpreg. Iverktakelse av byenes historiske egenart og verdi (integritet) må både baseres

på bevaring av eldre bebyggelse og på at man ved nye tiltak (nybygg, påbygg og tilbygg) viderefører de egenskapene og kvalitetene som kjennetegner det historiske bymiljøet.

Dette gjelder særlig i de viktigste historiske bymiljøene (NB!-områdene). I de samme områdene skal lokal byggeskikk og regional egenart tillegges vesentlig betydning. I enhetlige, homogene områder skal kontrasterende uttrykk som ikke viderefører kulturmiljøets kvaliteter, unngås.

Kulturarv skal forvaltes i lys av sin samfunnsmessige verdi:

Kulturminner og kulturmiljøer gir dessuten grunnlag for gode

bomiljøer, levende lokalsamfunn, verdiskaping og økonomisk utvikling. Kulturarven kan også bidra til å øke byens omdømme og konkurransekraft, til å tiltrekke arbeidskraft og besøkende, og til merkevarebygging.

Kvalitet skal vektlegges på alle nivåer - fra planer til enkeltbygg:

I de viktigste historiske byrommene er det avgjørende med høy kvalitet i arkitekturen og god tilpasning til eksisterende bebyggelse. Nye bygninger som er funksjonelle, av høy kvalitet og som bidrar til gode omgivelser, vil kunne bli fremtidens bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer.

Foto: Karoline Smenes.

Hvilken bevaringsløsning som velges, skal reflektere hvilke verdier som skal ivaretas:

Det er viktig å avklare hva som skal tas vare på, og begrunnelsen for dette.

Hvorvidt et kulturminne har lokal, regional eller nasjonal verdi, er også viktig i vurderingen av vernestrategi og bevaringsløsning. Dette innebærer at et bredt spekter av virkemidler og ulike bevaringsstrategier skal vurderes som aktuelle – alt fra fredning og regulering til hensynssone.

ANBEFALNINGER:

Historiske bymiljø av vesentlig regional og nasjonal verdi:

I de best bevarte bymiljøene av vesentlig regional og nasjonal verdi, herunder NB!-områdene, er det ønskelig å styrke bevaringen og sikre at verdiene og kvalitetene videreføres ved nye tiltak.

- I NB!-områdene og andre bymiljøer av nasjonal og vesentlig regional verdi skal kulturmiljøene behandles som en helhet hvor nye tiltak bør innordne seg eksisterende bebygelse. Nye tiltak skal videreføre områdets særpreg. Viktig i denne sammenhengen er byggehøyder og volum. God formgivning, materialvalg

og farger er også svært viktig for å sikre samspill mellom gammelt og nytt.

-Bebyggelsesmønster og kvartalsinndeling, gateløp, smug, allmenninger og tomteinndelinger er en viktig del av byenes historie, og bør bevares og videreføres.

-De nye bygningene skal ikke representere en svekkelse av kulturmiljøets verdi og integritet.

-Der det er gjennomført uheldige tiltak som har svekket verdien av viktige kulturmiljøer, kan det gjennomføres byreparasjon. Dette kan være tilbakeføring eller oppføring av nye bygninger som viderefører den lokale, historiske byggeskikken og

ivaretar miljøets egenart og opplevelsesverdi.

Bylandskap, blå og grønne områder:

- Karakteristiske landskapsformasjoner og visuelle sammenhenger mellom historiske bygninger er viktig for opplevelsen av byen og for forståelsen av historiske sammenhenger. Kvalitetene i landskapsrommet, herunder sjø- og vannarealer og grøntområder, skal ivaretas og være en viktig premiss for byutviklingen. Gateløp som er åpne mot sjøen, er et eksempel på dette, og slike løp bør ikke lukkes igjen.

- Karakteristiske bysilhuetter som er av betydning for det historiske bylandskapet, og topografiske trekk

som er karakteristiske i bybildet, bør opprettholdes for å bidra til gjenkjennelse, særpreg og opplevelse.

- Utbygging og utfylling av sjø- og havneområder og anleggelse av vei og jernbane som visuelt og funksjonelt skiller den historiske byen fra sjøen, og som dermed svekker bruken, opplevelsen og forståelsen av bymiljøet, bør unngås.

Byrom, gater og samferdsel:

- Tilpasning av byene til gående, syklist og offentlig transport er et viktig tiltak for å få til det grønne skiftet. Tilpasning og utforming bør gjøres med respekt for historiske gater og byrom, og bør bidra til å ivareta og utvikle det historiske særpreg.

Høyhus, signalbygg og fellesskapsbygninger:

- Det frarådes å plassere høyhus på steder som markant endrer bylandskapet, og som svekker viktige topografiske orienteringspunkter. Høyhus bør heller ikke plasseres på steder hvor disse vil svekke betydningen av og synligheten til andre historiske bygg som rådhus, kirker og viktige NB!-områder.

- Nye bygninger som avviker sterkt fra byens karakter og andre bygninger i høyde, lengde og volum, kan redusere opplevelsesverdien og bokvaliteten i historiske bymiljøer. Ved bygging av høyhus og andre bygninger som bryter med byens struktur og silhuett, må det avklares nøye

hvor i byen slike bygg kan plasseres, og hvordan de vil virke i bylandskapet, bysilhuetten og byens akser.

VALG AV TOMTER

Valg av tomtene

Disse tomtene er valgt basert på at de kan illustrere problemstillinger man ofte ser i byen i dag, som for eksempel innfill-prosjekter i et tettbebygd ungdomstrøk og utvikling av nye bygninger og kvartaler i og tett opp mot den eksisterende bebyggelsen.

Alle tomtene som ble vurderte som aktuelle for å teste ut veilederen på, ligger i dette heftet. Av disse ble tre tomter valgt. Tomtene i Hellegata og Sørsida ble til slutt valgt da disse både ligger i noen av de minst endrede områdene i byen, samt nærme det største utviklingsområdet i byen.

Tomter under press

Tomter som er under press er vist i kartet. Noen av disse tomtene er allerede under utbygging, og kartet er heller ikke en komplett oversikt over hvilke områder som i dag er under press. I kartet vises også noen områder som er interessante med tanke på fasadetransformasjon, men disse er ikke markert i rødt da de ikke nødvendigvis er tomter for ny utbygging.

Sundbyen utgjør det største området som kommer til å ha mest å si for utviklingen av byen, og er derfor det området som veilederen er mest rettet mot.

De grønne linjene viser områdene som ble valgt ut for testing av veilederen.

1:4000

Skansen. Tomten i enden av Kongens gate, samt nabotomtene.

Skansen. Bildet øverst viser tomten i enden av Kongens gate, samt et mulig fargesettingsprosjekt på nyere bygninger gaten. Bildet under er noen omkringliggende hus.

Skansen

Skansekaia er et område som er aktuelt å anvende veilederen på av flere grunner. Både med tanke på fargesetting av nyere bebyggelse i Sørenskriver Bulls gate, infillprosjekter og avslutning av Kongens gate mot sjøen.

Området er interessant ettersom det ligger tett opp mot Kongens gate, og har tomter der man i fremtiden kan bruke veilederen for å skape bedre sammenheng med resten av bykjerren.

Mens Sørsida er mer ensartet område preget av landfylling og tidligere industri, er Skansen mer sammensatt av eldre bebyggelse, nyere bebyggelse, og bærer preg av å være

den glemte og noe fargeløse halen til den populære Kongens gate. Området har mye potensial til dra folkelivet fra Kongens gate helt ut til sjøkanten, men fremstår som en litt livløs bydel.

De fleste aktuelle prosjektene her ligger tett opp mot hverandre, samtidig som de representerer mange forskjellige typer problemer som krever hver sin løsning. Det er dermed en uklar linje mellom å prosjektere større deler av området og enkeltstudier.

Dette området er valgt bort med hensyn til å gjøre implementeringer som rettet seg mer mot den store utvidelsen av byen på Sørsida.

Skansen. Mulig infill/transformasjon ved siden av ungdomshuset.

Sikten fra Skansen innover mot Kongens gate. Mulig fargesettingsoppgave nederst i venstre bilde.

Skansen. Mulig fargesettingsprosjekt.

Prestegata. Med unntak av det rikt utformede jugendhuset med råkopp og tårn på hjørnet, er det flere hus ganske enkle og minner mer om historisme enn jugendstil.

Prestegata

Vi vurderte å gjøre en infill i dette området da plassen per i dag ikke er brukt til noe. Tomten ligger mellom to brannvegger og kommer nok til å være under utviklingspress. Slik representerer tomten en problemstilling som er aktuell ellers i byen også.

Denne ble derimot valgt bort til fordel for Hellegata som ligger tettere opp mot spesialområdet og som kan vise samme problemstilling.

Skansegata

Flere av bygningene her er gamle sjøbuer som pleide å ha kontakt med vannet, eller nyere bebyggelse som er lagt fremfor sjøbuer.

Dette området er interessant siden mange nyere bygninger bryter med de historiske bygningene i uttrykk, materialer og fargebruk. Aktuelle oppgaver her kan derfor være fasadetransformasjon ved eventuell fremtidig renovering.

Keiser Wilhelms gate

Dette området rundt bensinstasjonen har litt av de samme tendensene man finner i Skansegata når det gjelder mangel på tilpasning av fasader i farge og material. Deriblant en bygning med helt svart fasade ved

siden av murbebyggelsen i pastellfarger.

Her var det også andre bygninger av nyere dato som kunne vært interessante med tanke på fasadetransformasjon der man utforsker material, farge og formspråk i samspill med konstruksjon. Ikke alle bygninger av nyere dato er dårlig tilpasset.

Området bærer kanskje preg av mangel på tilpasning og sammenheng. Ikke bare til historisk bebyggelse, men mellom enkeltbygninger også.

Noen bygninger i området lykkes med tilpasning i farge og materialer, samtidig som de har et selvstendig arkitektonisk uttrykk.

Mulig fargesettingsoppgave. Under er en svart blokk som kunne vært bedre fargetilpasset. Over er en bygning som kunne vært transformert og fargetilpasset.

Hellegata. Tomten er i dag et parkeringshus, fasadestudien blir gjort mest med fokus på å tilpasse til den eksisterende bebyggelsen som er variert både i farge, form og ornamenter.

De tomtene vi valgte

Her er de valgte tomtene og grunnene til hvorfor de er valgt. Hovedgrunnen var at disse gir mulighet til å jobbe med fasadene på de mest typiske typologiene: Sjøbuene, boligbygårder og boligbygårder med blandet formål.

1) Hellegata - infill

- midt i det typiske miljøet, tilpasning er et relevant problem
- boligtypologiområde
- tett på spesialområdet, i område A på Aspøya

I heftet for analyse og anbefalinger ligger bare Langeberggata og Brosundet. Dette er fordi prosjektet etter midsemesteren tok en vending mot å handle mer om utviklingsom-

rådet på sørsida, ettersom utvikling i bykjernen er noe annet enn på et helt nytt område. Derfor er Hellegata i prosessheftet i stedet for, ettersom vi testet ut veilederen på et tidlig stadie der.

2) Nytt kvartal - Langeberggata

- Tett på gjenreisningsområdet, i enden av Langeberggata
- Eksempel på hvordan andre kvartal på sørsiden kan bruke veilederen
- Mulig å teste ut fasader i blandet bolig/næringstypologi

3) Kulturhavna - ny sjøbutypologi

- Kulturhavna blir fortsettelsen av det viktigste byrommet, Brosundet
- Kanskje her det er aller viktigst å forholde seg til det eksisterende da de gamle sjøbuene danner en så-

pass tydelig vegg mot sundet og har en nærmest monumental posisjon i bybildet

-også mulig fargesettingsoppgave opp mot sjøbuene og eksisterende ny, grå bebyggelse

Hellegata nederst. Langeberggata øverst. Huset med spir i midten av øverste bilde er Langeberggata 3 og er fredet. Gammel stranda sjøbu nede i venstre side av bildet. På enden av gata kommer et nytt Sundbykvartal.

REGISTRERINGER AV FARGE OG MATERIAL

Om registreringen

Registreringen baserer seg på 130 hus i det vi definerte som registreringsområde, samt de ti freda gjenreisningshusene.

I dette heftet ligger kun registreringene av farger og materialer, mens selve analysene i form av diagrammer, paletter og kart har vi tatt ut fra disse og ligger i heftet for "analyse + anbefaling". Oppsummeringen av analyse ligger i heftet for analyse og anbefaling. Dette er gjort av hensyn til filstørrelse i registreringsheftet.

Metode og feilkilder

Ved hjelp av en fargescanner kartla vi bygningenes hoved- og detaljfarger. Scanneren legges bort til fasaden og blokkerer ut alt forstyrrende

lys slik at den innebygde lyskilden kan måle fargen.

Resultatene blir så loggført på en app på smarttelefon med en seks-sifret HEX-kode. Denne hexkoden oversettes til nærmeste NCS-farge siden disse er lettere å analysere.

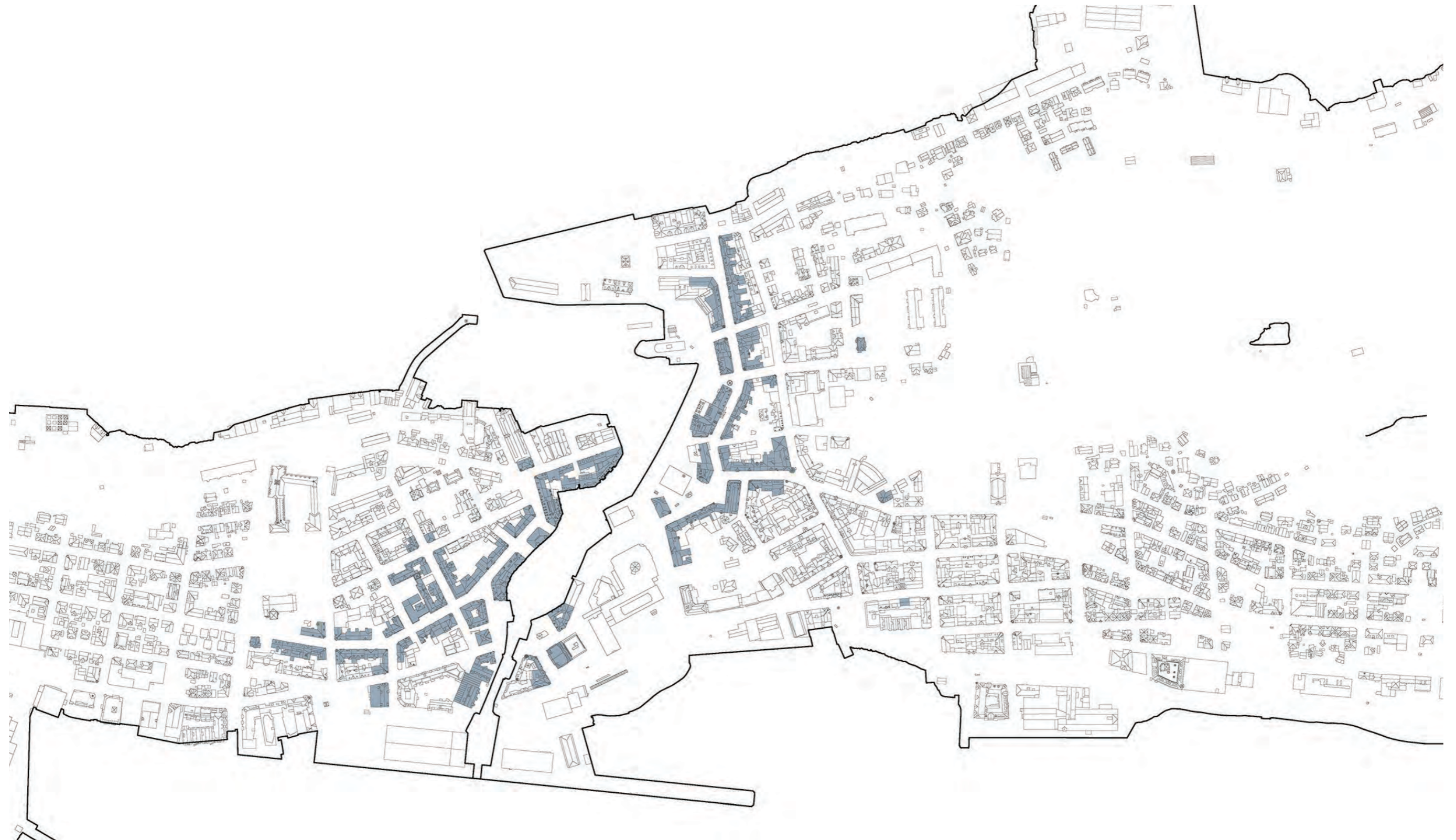
Når man konverterer HEX-koder til farger fra NCS-systemet vil det bli noe avvik fra originalfargen. Fasadene kan være slitt eller skitne, noe som vil gjøre utslag på den registrerte fargen.

Det er ikke alltid vi har greid å måle alle fargene på noen av bygningene fordi sokkeletasjen har vært så høy at vi ikke har nådd til.

Videre har vi konsekvent registrert fargene etter hvor stor utstrekning de har, heller enn hvilke bygningsdeler de sitter på.

Dette kan derfor gi andre resultater enn om man hadde f.eks målt tertiærfargene til å alltid være dører og vinduer, slik vi har registrert tertiærmaterialer til å alltid gjelde disse bygningsdelene.

Materialene ble registrert samtidig som vi tok fargeprøver av husene. For å få samme avstand på bildene, la vi håndflaten mot veggen og tok disse materialfotoene med mobilkamera ved albuen.

Registrerte hus

Dette viser alle husene vi registrerte farge og material på, basert på registreringskartet. Noen hus er registrerte fordi vi trengte dem i snittene

vi skulle tegne, mens de fleste er både i det tidligere spesialområdet og gjenreisningsbebyggelse.

1:4000

APOTEKERGATA 10

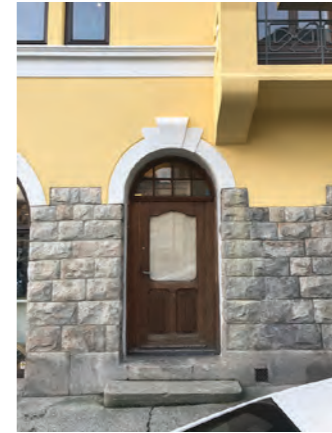

NCS S 0505-Y50R
#FFF3DD

NCS S 3020-Y80R
#AE837C

NCS S 4030-Y90R
#86483F

APOTEKERGATA 6

NCS S 1515-Y30R
#F4D091

NCS S 1002-Y
#EAE9DF

NCS S 6010-Y70R
#5D4C44

APOTEKERGATA 14

NCS S 1505-Y40R
#E2D4BB

NCS S 3000-N
#C0C1C0

NCS S 4030-Y80R
#975750

HELLEGATA 3

NCS S 1510-Y40R
#F0D6AE

NCS S 2000-N
#D4D4D2

NCS S 7000-N
#626161

APOTEKERGATA 3

NCS S 1030-Y20R
#EEC073

NCS S 7005-Y80R
#4E3D37

ØWREGATA 11

NCS S 1002-G50Y
#F0EFE5

NCS S 4005-R80B
#7B8693

NCS S 4020-R80B
#66778B

APOTEKERGATA 2

NCS S 1502-G
#D8D8D1

NCS S 5010-Y70R
#7D6158

NCS S 5010-Y70R
#73554C

ØWREGATA 9

NCS S 0603-Y40R
#FCF6E7

NCS S 2020-G30Y
#ABBC95

NCS S 7005-Y80R
#443F3B

KIRKEGATA 23

NCS S 0510-Y40R
#FCE7C2

NCS S 1002-B50G
#E2E3DE

NCS S 1030-Y10R
#F9D784

KIRKEGATA 29

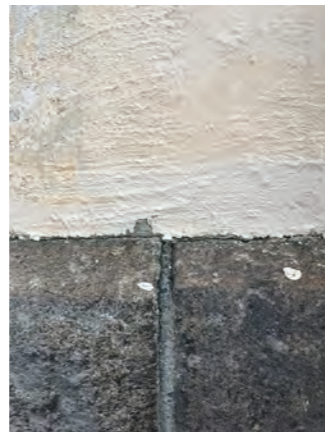

NCS S 2502-B
#B7B9BA

NCS S 4500-N
#9F9D99

NCS S 8000-N
#434141

LATINSKOLEN

NCS S 1505-Y60R
#E3D3C0

NCS S 6010-Y70R
#68524C

NCS S 3502-Y
#939288

KIRKEGATA 20

NCS S 1002-Y
#EAE9DD

NCS S 3005-B20G
#9FABAE

KIRKEGATA 1

NCS S 3020-Y50R
#C58265

NCS S 7500-N
#5B5958

NCS S 5020-B30G
#466965

KIRKEGATA 3

NCS S 4010-Y50R
#A2826E

NCS S 1510-Y70R
#D5BDAB

NCS S 5030-R10B
#753C41

KIRKEGATA 2

NCS S 6005-Y50R
#65554E

NCS S 4005-Y20R
#8B8474

NCS S 1000-N
#F5F5F0

BRUNHOLMGATA 5A

NCS S 1005-G60Y
#E6E7D6

NCS S 5010-G10Y
#597054

NCS S 4030-Y30R
#A06534

HELLEGATA 2

NCS S 2020-Y10R
#D0B67D

NCS S 4000-N
#A4A49E

NCS S 5030-R80B
#254662

LØVENVOLDGATA 4

NCS S 2500-N
#CBCECF

NCS S 3502-Y
#9B9890

NCS S 1002-G50Y
#F0F1EC

LØVENVOLD KINO

NCS S 1005-Y50R
#F7ECDD

NCS S 2005-Y40R
#C9BDAA

NCS S 7005-Y80R
#3E3635

LØVENVOLDGATA 8

NCS S 1502-Y50R
#E0DCD3

NCS S 4020-Y40R
#926A4A

LØVENVOLDGATA 7

NCS S 2010-R
#C4B2AB

NCS S 1505-Y80R
#E4D9D4

LØVENVOLDGATA 6

NCS S 3502-Y
#9C9E98

LØVENVOLDGATA 2

NCS S 1502-G
#DDE1DA

NCS S 2502-Y
#B2B1A4

NCS S 7005-Y80R
#4F3F34

LØVENVOLDGATA 5

NCS S 2500-N
#D0CFCD

NCS S 2005-R70B
#C1C3C8

HELLEGATA 4B

NCS S 1002-G50Y
#F3F3EA

NCS S 3010-R80B
#939CA4

NCS S 6000-N
#767873

ØWREGATA 14

NCS S 2010-Y20R
#CABB9C

NCS S 5020-Y60R
#8A553E

NCS S 1000-N
#F1F0EC

ØWREGATA 12

NCS S 1005-Y60R
#F5E9D9

NCS S 3020-Y80R
#AE837C

NCS S 5005-B80G
#667169

KIRKEGATA 5

NCS S 3010-G10Y
#84987D

NCS S 2002-Y50R
#C2BAAF

NCS S 6020-B30G
#284D45

KIRKEGATA 7

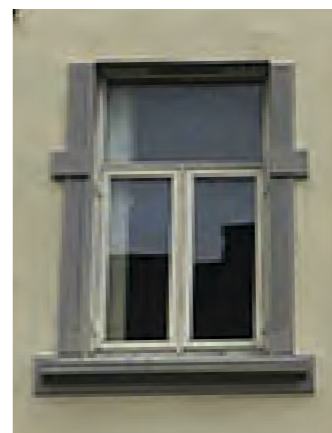

NCS S 1005-Y30R
#F6ECD7

NCS S 3005-Y50R
#A7A196

NCS S 6010-Y90R
#5B4743

HELLEGATA 4A

NCS S 1502-Y50R
#E2DDD3

NCS S 3500-N
#ADAF AE

KIRKEGATA 11

NCS S 0804-Y50R
#F5EDDD

NCS S 2502-Y
#B3ACA2

KIRKEGATA 17

NCS S 1002-Y50R
#EAE3D3

NCS S 2005-Y20R
#D4CBB1

NCS S 6010-Y70R
#58473C

BRUNHOLMGATA 10

NCS S 1002-Y
#EAE4D4

NCS S 3010-Y80R
#B49590

NCS S 5020-Y70R
#815248

KIRKEGATA 27

NCS S 3020-Y90R
#A4786E

NCS S 2500-N
#CFCFCD

NCS S 3020-R90B
#678393

KIRKEGATA 14

NCS S 1515-Y30R
#F1D09C

NCS S 3020-R90B
#78919E

NCS S 6010-Y70R
#844336

KIRKEGATA 25

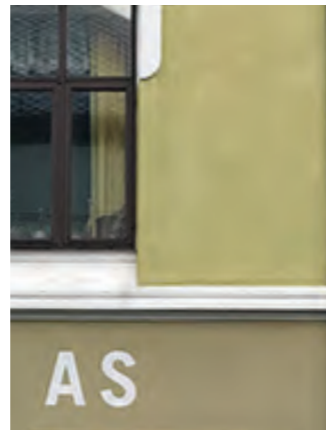

NCS S 1515-Y30R
#E7C890

NCS S 2500N
#C8C9C8

NCS S 3502-G
#989A96

APOTEKERGATA 4

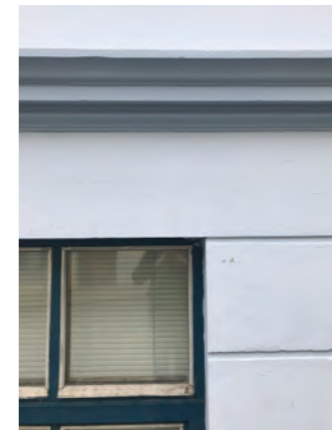

NCS S 2020-Y
#C6BC80

NCS S 3010-Y
#B4A785

NCS S 8000-N
#4A4541

KIRKEGATA 21

NCS S 1515-R80B
#B8C9DB

NCS S 6020-R90B
#2F5063

NCS S 6020-R80B
#2E3E54

KIRKEGATA 31

NCS S 0907-Y30R
#F4E6CB

NCS S 3010-Y10R
#9D936C

NCS S 3010-G10Y
#8AA183

KIRKEGATA 12

NCS S 4020-R80B
#5C728C

NCS S 1002-G50Y
#EDEDE7

NCS S 6010-Y70R
#65524D

NEDRE
STRANDGATE 11

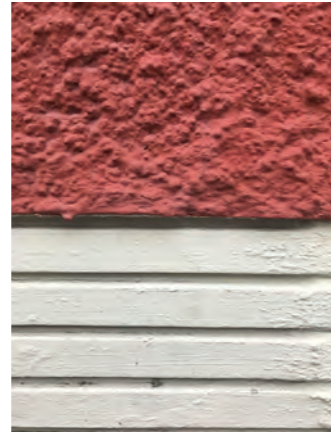

NCS S 1502-Y50R
#DDD5CA

NCS S 4020-Y80R
#8F5F52

NCS S 2010-R
#C6B2AB

NEDRE
STRANDGATE 1

NCS S 3010-G10Y
#FEFCEA

NCS S 4030-Y80R
#965349

NCS S 2502-Y
#AEAC9E

APOTEKERGATA 5

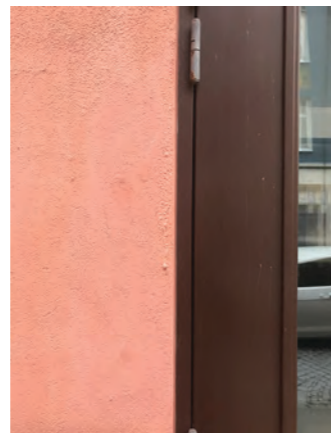

NCS S 1510-G40Y
#D4DAC4

NCS S 3010-G40Y
#9CA48D

NCS S 5010-G10Y
#5B6A57

APOTEKERGATA 7

NCS S 3020-Y70R
#C18574

NCS S 7005-Y80R
#4C3B34

APOTEKERGATA 9A

NCS S 2000-N
#D6D5D2

NCS S 4000-N
#A0A09E

NCS S 6010-G30Y
#555E44

APOTEKERGATA 9B

NCS S 0804-Y50R
#F4ECDA

NCS S 2010-Y50R
#C1B09A

NCS S 1002-Y
#FOEDE3

NEDRE
STRANDGATE 15

NCS S 2005-Y60R
#D7C0AF

NCS S 1505-Y40R
#E2D5BD

NCS S 4020-Y80R
#8C544B

NEDRE
STRANDGATE 2

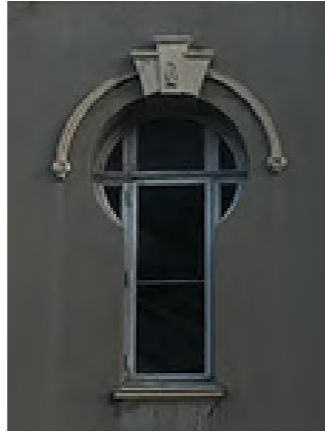

NCS S 3005-Y80R
#9F8F82

NCS S 2010-Y50R
#C1AA92

NCS S 7005-Y80R
#4A423F

ARBEIDEREN

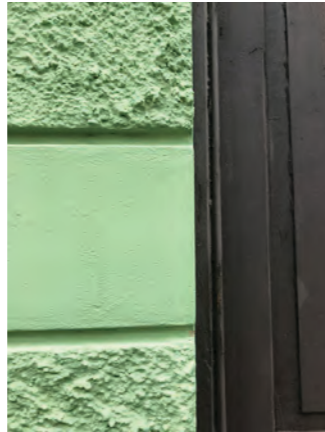

NCS S 2002-Y50R
#C8C1B6

NCS S 3005-Y50R
#A2988B

NCS S 2005-Y40R
#D2C2AA

OWREGATA 9

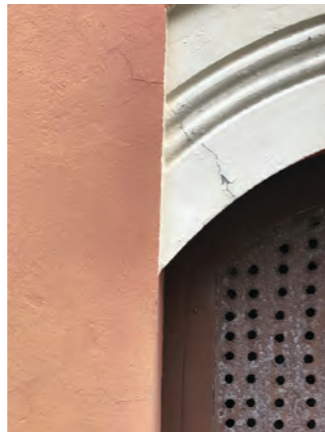

NCS S 1002-Y50R
#EFECE3

NCS S 2020-G30Y
#ACBC96

NCS S 0804-G90Y
#F7F2E5

HELLEGATA 1A

NCS S 0907-Y30R
#F3E7CC

NCS S 3020-Y50R
#CB906E

NCS S 5010-Y50R
#796051

KIRKEGATA 4

NCS S 1002-Y
#E8E7DB

NCS S 2005-R10B
#D1BFBB

NCS S 1502-R
#D4CCC9

RØNNEBERGSGATE 1

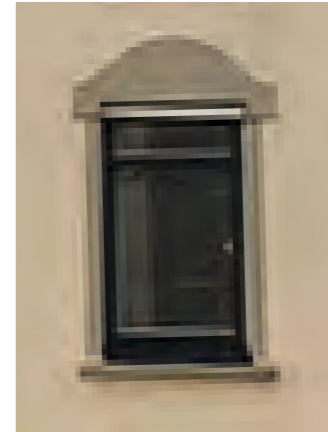

NCS S 1015-Y30R
#F9DAA6

NCS S 0804-Y10R
#F2EFE7

NCS S 7005-G20Y
#3C4A39

NOTENESGATA 3

NCS S 0907-Y50R
#F9E8CF

NCS S 2502-Y
#BCB3A3

NCS S 3020-Y30R
#AE8D64

ENKEFRU DEVOLDS

NCS S 0502-Y
#FDFBF2

NCS S 1505-Y60R
#E1D3C6

NCS S 4030-Y70R
#964A39

PARKGATA 5

NCS S 3005-Y30R
#AA9F95

NCS S 5010-G30Y
#5E6951

K. WILHELMSGATE 40

NCS S 1510-Y40R
#ECCCA7

NCS S 6005-B80G
#5A655D

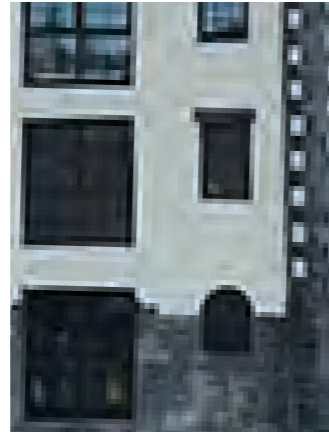
NOTENESGATA 14

NCS S 1502-B
#CED4D4

NCS S 5020-R90B
#486279

BRUNHOLMGATA 1A

NCS S 1505-Y30R
#EFE4CC

NCS S 5005-G80Y
#767875

NCS S 7005-Y80R
#463F38

LØVENVOLDGATA 9

NCS S 3010-B
#90A5AF

NCS S 4010-R90B
#728595

NCS S 1000-N
#F2F1EE

BRUNHOLMGATA 1C

NCS S 3010-B
#8499A5

NCS S 0502-B50G
#F4F7F3

LØVENVOLDGATA 3

NCS S 3020-Y70R
#C47C5D

NCS S 0502-Y
#FFFFFF5

NCS S 2005-R40B
#C5C3C7

APOTEKERGATA 8

NCS S 6020-R90B
#25485E

NCS S 4000-N
#A6A39E

NCS S 1002-Y50R
#F0E7D9

LØVENVOLDGATA 1

NCS S 0502-Y
#FFFFFF5

NCS S 3020-Y70R
#C47C5D

ST. OLAVS PLASS 3

NCS S 2005-Y70R
#BEAC9F

NCS S 0603-G80Y
#ECE5DE

NCS S 7502-Y
#363431

NOTENESGATA 12

NCS S 0510-G80Y
#FFFBDB

NCS S 5030-Y50R
#814D34

NCS S 3020-G
#659478

NOTENESGATA 10

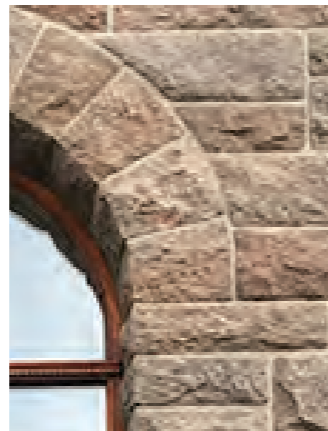

NCS S 1002-Y
#EBE6D6

NCS S 0502-B50G
#9EA58A

NCS S 2002-Y
#C8C7BD

KORSEGATA 8

NCS S 3010-Y60R
#B28E79

NCS S 4010-Y90R
#867065

NCS S 4010-Y90R
#866D5B

KORSEGATA 9

NCS S 2505-Y30R
#D5CDBB

NCS S 2005-Y70R
#D1B9AB

NCS S 2002-Y
#CAC7BC

KIRKEGATA 15

NCS S 1505-Y80R
#E6DAD1

NCS S 2020-Y80R
#C5998A

NCS S 3010-Y90R
#A6887A

LANGEBERGATA 3

NCS S 1510-Y30R
#E7D4B1

NCS S 3030-Y80R
#A36252

NCS S 8000-N
#413F3F

KONGENS GATE 3

NCS S 1502-R50B
#D3D0D4

NCS S 3010-R50B
#A89AA1

NCS S 6020-Y90R
#613638

KONGENS GATE 1

NCS S 1502-Y50R
#D7D0C2

NCS S 0603-Y80R
#FFFBF4

KONGENS GATE 6

NCS S 1002-Y
#E7E5D9

NCS S 1510-Y30R
#F2D8A8

NCS S 4050-B10G
#00576D

KONGENS GATE 2

NCS S 2500-N
#CBCDC9

NCS S 3010-Y60R
#BC9486

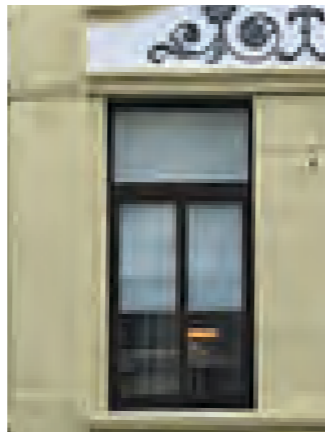
KONGENS GATE 7

NCS S 1002-R
#E2E0DA

NCS S 8000-N
#403B38

KONGENS GATE 4

NCS S 0515-Y
#FFF5BC

NCS S 0300-N
#FFFFFF

KONGENS GATE 8

NCS S 0502-G50Y
#FFFFFFA

NCS S 2002-Y50R
#C2B9AB

KONGENS GATE 5

NCS S 2005-Y30R
#DCCEB7

NCS S 2502-Y
#AEA9A0

KONGENS GATE 9

NCS S 2000-N
#D8D9DA

NCS S 4010-Y70R
#9B7B6D

NCS S 1500-N
#E2E1DD

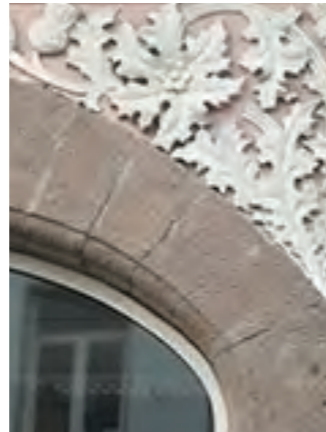
KONGENS GATE 10

NCS S 1505-Y20R
#E0D8BC

NCS S 4005-R80B
#80888D

KONGENS GATE 11

NCS S 1505-Y40R
#E3D7C4

NCS S 1510-R10B
#E6CBC4

NCS S 4005-G80Y
#968F7A

KONGENS GATE 10B

NCS S 3005-Y50R
#AAA292

NCS S 4020-G10Y
#4F8151

NCS S 3020-Y70R
#BE8C79

KONGENS GATE 13

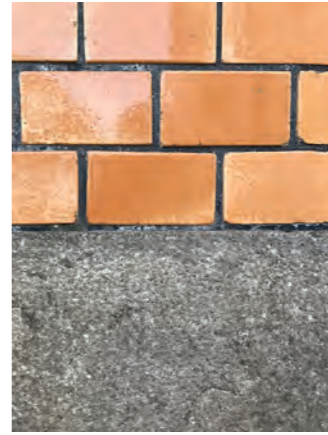

NCS S 0804-G60Y
#F3F2E5

NCS S 3030-R
#9E615A

NCS S 7005-Y80R
#53423D

KONGENS GATE 14

NCS S 3030-Y40R
#B97C4B

NCS S 4030-Y40R
#945D34

NCS S 4005-Y50R
#877F72

KONGENS GATE 12

NCS S 2010-G50Y
#C6CDB3

NCS S 1002-Y
#EAE7DD

NCS S 6010-G10Y
#516354

KONGENS GATE 15

NCS S 1500-N
#E8E7E5

NCS S 2002-Y50R
#C2B9AB

KONGENS GATE 16

NCS S 1005-G80Y
#EEECD4

NCS S 5010-G50Y
#6F7757

NCS S 3030-R10B
#AF5A69

KONGENS GATE 17

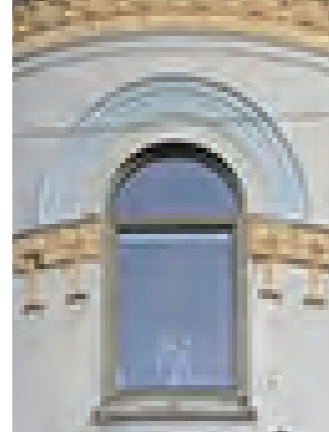

NCS S 1002-R
#EDE7E2

NCS S 2005-G70Y
#C5C6B4

NCS S 3010-R
#978381

KONGENS GATE 18

NCS S 1005-Y50R
#EBE2D1

NCS S 0515-Y40R
#FFE3B6

NCS S 5010-Y50R
#78614A

KONGENS GATE 19

NCS S 1002-Y50R
#EAE3D6

NCS S 2502-Y
#AEADA1

NCS S 6502-R
#554F4C

KONGENS GATE 20

NCS S 2020-Y90R
#D49F95

NCS S 2005-G10Y
#C9D2C2

KONGENS GATE 21

NCS S 0530-G60Y
#E6EDA5

NCS S 2502-R
#BAB7B2

KONGENS GATE 22

NCS S 1005-G90Y
#F5F0CF

NCS S 1515-Y10R
#E0D1A1

NCS S 8000-N
#403B38

KONGENS GATE 23

NCS S 1002-B50G
#DEE1DD

NCS S 3005-Y50R
#ADA297

NCS S 6502-B
#40484B

SKAREGATA 2

NCS S 1505-Y40R
#E6DBC6

NCS S 3010-G40Y
#9EA389

NCS S 6502-R
#534D48

KONGENS GATE 24

NCS S 2002-Y50R
#C9C3B7

NCS S 3010-Y90R
#9B8A85

NCS S 4020-Y30R
#906B48

SKAREGATA 1

NCS S 4020-Y90R
#925956

NCS S 1502-Y50R
#DED9CD

NCS S 7005-Y80R
#504741

KONGENS GATE 25

NCS S 1505-Y40R
#E5DDC9

NCS S 2010-G30Y
#B2BEA2

NCS S 5005-G50Y
#787A6E

KONGENS GATE 26

NCS S 2000-N
#D8D9DB

NCS S 3502-Y
#94978C

NCS S 4005-G50Y
#868B80

KONGENS GATE 28

NCS S 0515-Y50R
#F6D9B4

NCS S 3010-Y30R
#BAAD99

NCS S 4550-B80G
#0C5B41

KONGENS GATE 30

NCS S 0603-Y80R
#FFFBF6

NCS S 2002-G
#C3C6BF

NCS S 6020-B70G
#285847

KONGENS GATE 32

NCS S 0510-Y40R
#FCEAC7

NCS S 1500-N
#DDDBDB

NCS S 7502-B
#333537

KONGENS GATE 34

NCS S 0300-N
#FFFFFF

NCS S 2002-B
#C1C5C4

APOTEKERGATA 16

NCS S 3005-Y50R
#A19585

NCS S 6020-Y50R
#69402E

NCS S 3020-G
#799A7F

LORCHENESGATA 3

NCS S 3502-R
#9A9090

NCS S 4005-Y20R
#8F8373

NCS S 8000-N
#4A4541

KORSEGATA 6

NCS S 0907-Y70R
#F7E1D0

NCS S 1002-Y50R
#F6EFE3

NCS S 4005-G80Y
#908E72

KIRKEGATA 19

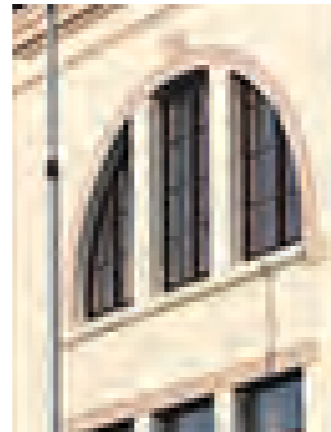
NCS S 2005-Y60R
#CFC0B6

NCS S 6005-Y20R
#625C51

NCS S 3010-R
#B48E8B

KEISER

WILHELMSGATE 7

NCS S 0603-Y20R
#FDF8E7

NCS S 1510-Y90R
#EBCBBE

NCS S 6005-Y50R
#685B58

ST. OLAVS Plass 1

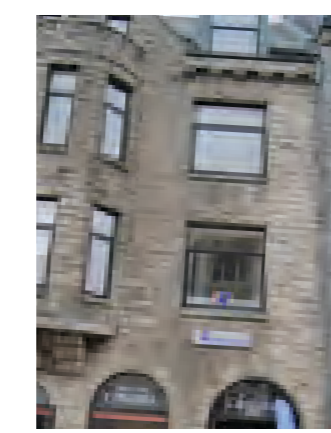

NCS S 6502-R
#5A5552

NCS S 3010-Y40R
#BCAD97

NCS S 5030-Y40R
#8A4F2C

LORCHENESGATA 1

NCS S 2010-Y70R
#C5A697

NCS S 3005-Y50R
#9B8F82

NCS S 6502-R
#554F48

(Google, 2020)

BRUNHOLMGATA 3A

NCS S 2020-Y90R
#E29687

NCS S 1002-Y
#EBE6D8

STORGATA 23

NCS S 1002-R
#E3DED6

NCS S 5020-Y90R
#7B4744

NCS S 6502-R
#514A48

BRUNHOLMGATA 7

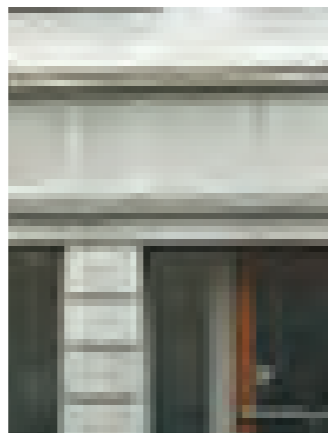

NCS S 0505-Y60R
#FFF4E0

NCS S 1510-Y90R
#EBCBBE

NCS S 5020-Y90R
#7D5048

BRUNHOLMGATA 5B

NCS S 2000-N
#D3D4D0

NCS S 2002-G
#C5C6C2

Hvorfor de ti freda?

Fritt etter jugendstilsenterets beskrivelse av de ti fredede bygningene, er de fredet på grunn av at de viser bredden på uttrykket til jugendstilen i Ålesund, bredde i typologier, materialbruk, konstruksjon, formspråk og stiluttrykk (Jugendstilsenteret, 2020). De er derfor veldig representative for jugendbebyggelsen i Ålesund, men også for jugendbebyggelsen nasjonalt. De har også kunnet si oss noe om bruk av materialer og utforming av typologier.

Dette er også grunnen til at vi har prøvd å registrere disse mer inngående. Håpet var å finne noen generelle "spilleregler" eller inspirasjon til formspråk som vi kunne dra med inn i veilederen. Vi har derimot ikke

tatt med Løvenvold da denne ikke er av hugendstilsenterets utvalg av freda gjenreisningsbebyggelse.

Hva finner du her om de ti freda

I denne analysen tar vi originaltegninger av bygningene, samt skisser som vi tegnet for å lære oss dem å kjenne. I etterkant tracet vi fasadene for å se hvordan de var annerledes fra originaltegningene, samt hvilke horisontale, vertikale og volummessige trekk vi fant med dem. Tracingene er gjort med hensikt å fremheve elementene og gjøre trekkene tydeligere for oss selv.

Poenget med analysen var å lære om det fantest noen særegne og generelle trekk ved bebyggelsen som gikk an å overføre til ny bebyggelse.

Originaltegningene er fra Svaneapoteket sitt arkiv. De vi ikke fant hos dem, fant vi hos kommunen sine arkiv.

I denne analysen kommer vi først til å komme med en kort oppsummering om de generelle funnene, samt vise et kart der de ti freda er nummererte. De ti freda kommer til slutt, i kronologisk rekkefølge.

De ti freda

De freda husene vises med blå strek. Her er også Løvenvold kino med, men denne er ikke gjenreisningsbebyggelse og er derfor ikke med i registreringsheftet. Husene er i ordnet kronologisk etter samme tallet som de er nummererte med i kartet. Navnene på husene er

1. Langeberggata 3
2. Svaneapoteket
3. Bersetbua
4. Arbeideren
5. Kongens gate 10b
6. Kongens gate 12
7. Storgata 23
8. Enkefru Devolds villa
9. Parkgata 5
10. Keiser Wilhelms gate 40

- Freda hus
- Murgrensa
- Gjenreisningsbebyggelse

1:2000(skalert ned til 50%)

Langeberggata 3 er nærmest på hjørnet

Nr. 1: Langeberggata 3

Typologi: Bygård - Næring/Bolig

Etasjer: 3 etasjer, skille med etasjebånd i første etasje

Materialitet: Murpuss - kornete, en gjennomgående tekstur, vinduer og dører i tre

Tårn: Avrundet, definerer hjørnet, Inntrukket, spir i toppen

Gavl: 2 gavler, trekantformede, en stor en mindre, plassert på langsiden, sammenstilt med tårn

Sokkel: Lav sokkel, fremtrukket noe, samme farge/ tekstur som fasaden forøvrig

Etasjebånd: ved 1 etasje, enkel profil, hovedfarge og detaljfarge

Ornamenter: enkel, norrøn knute / Stavkirke, buet fasadebånd, markert vindusoverligger

Farger: Beige hovedfarge, Mørk oransje detaljfarge, grønn vindusfarge

Dør: Mørk, Halvsirkelbue, kurvede detaljer på glassfelt, tre

Vinduer: Krysspostvindu, tynne sprosser, vertikalt format, rundbuede vinduer i 1.etg, smårutete øvre rammer

Hjørne: avkappet ved inngang, avrundet forøvrig, tårn trappes inn mot

Ting som er annerledes på dagens fasade sammenlignet med originaltegning.

fasade

Arkitekt: Hagbart Schytte-Berg

Endringer fra tegning: Tårn i stedet for balkonger, Halvsirkelvindu, vindusplasseringer, fasadebånd lagt til

Rytme: Parstilte vinduer, egen rytme i første etasje, de øvrige etasjene stemmer overens, gjennomgående horisontaler

Proporsjoner: Asymmetri. Gylne snitt i fordeling av sokkel - fasade og fasade - tak

Gesims: enkelt profilert, bruk av gavl og tårn, samme farge som fasaden forøvrig

Balkong: Ornamenter, buet, vokser ut av fasaden, dekorativt smijernsgelender

Tak: Skifertak, smijernssnøstopper, saltak med arker ut mot gavl

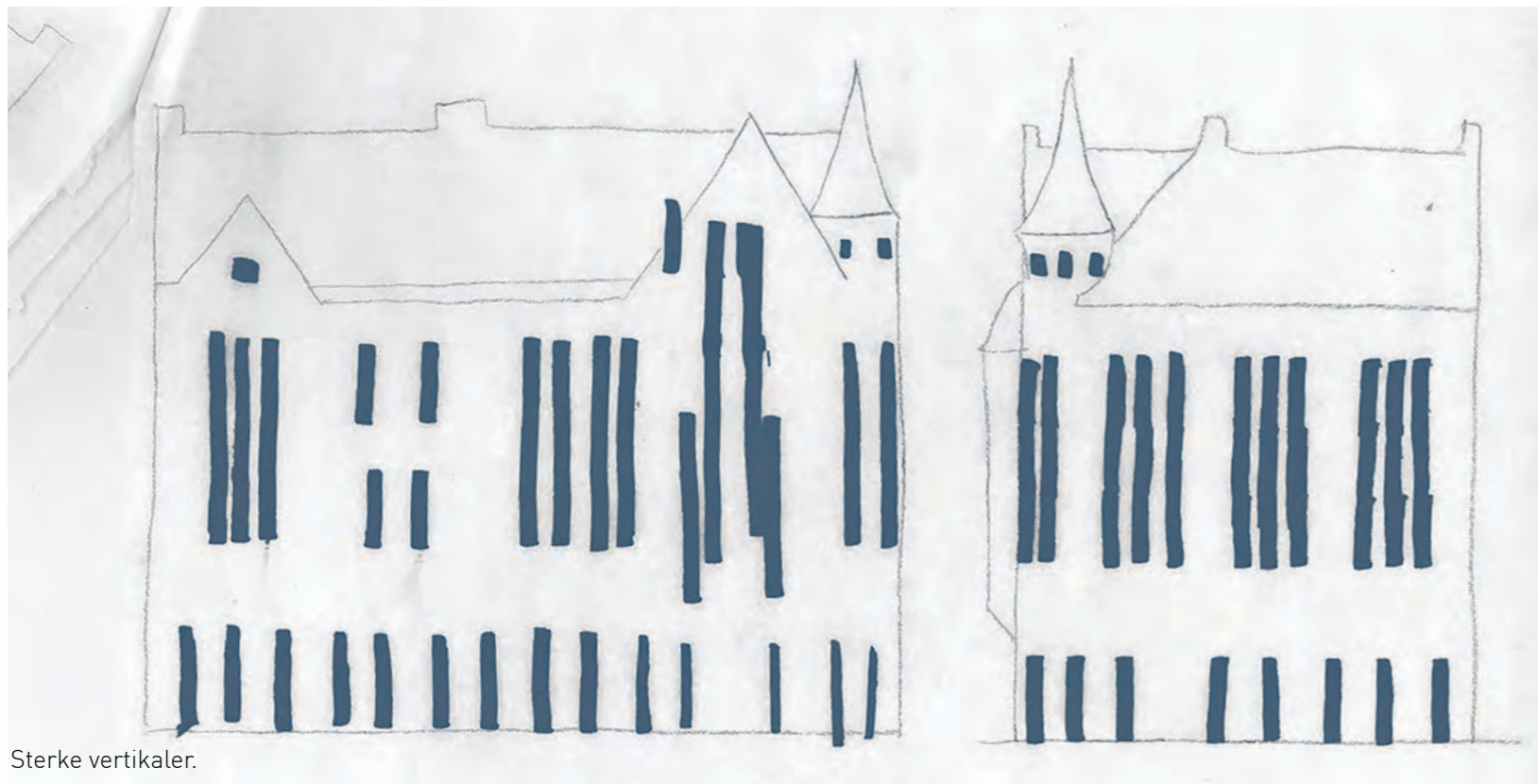
Symmetri: egensymmetri i fasadeelementene, generelt asymmetrisk utformet

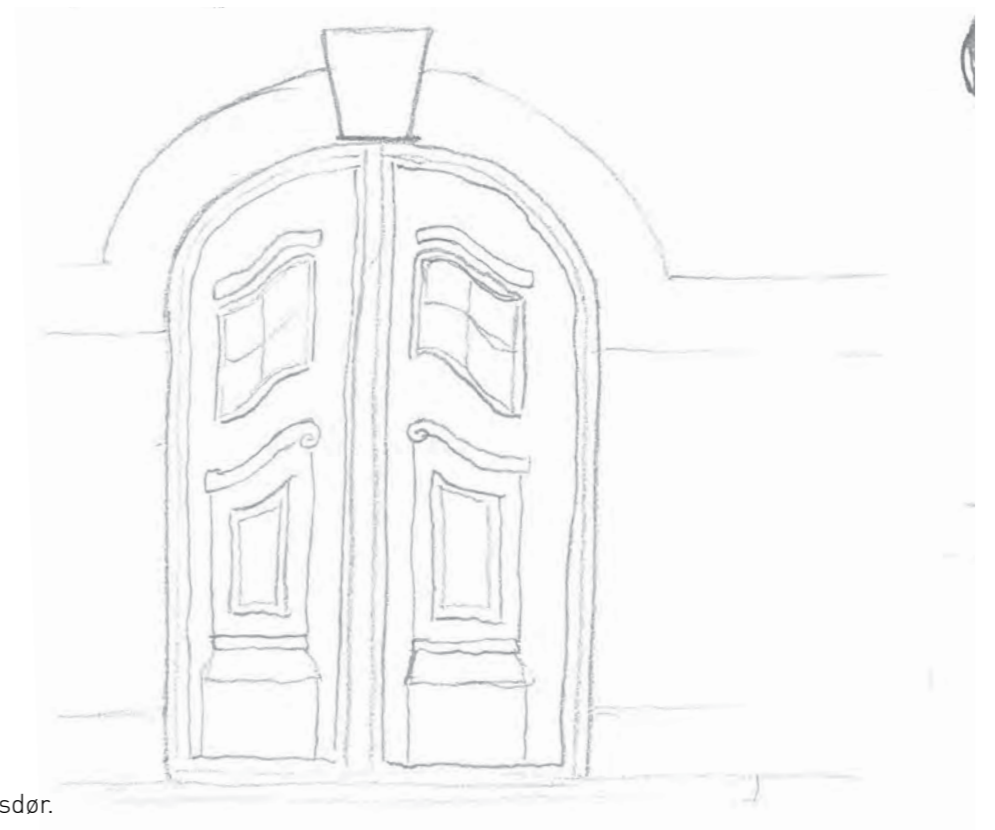
Elementer som markerer seg i fasaden.

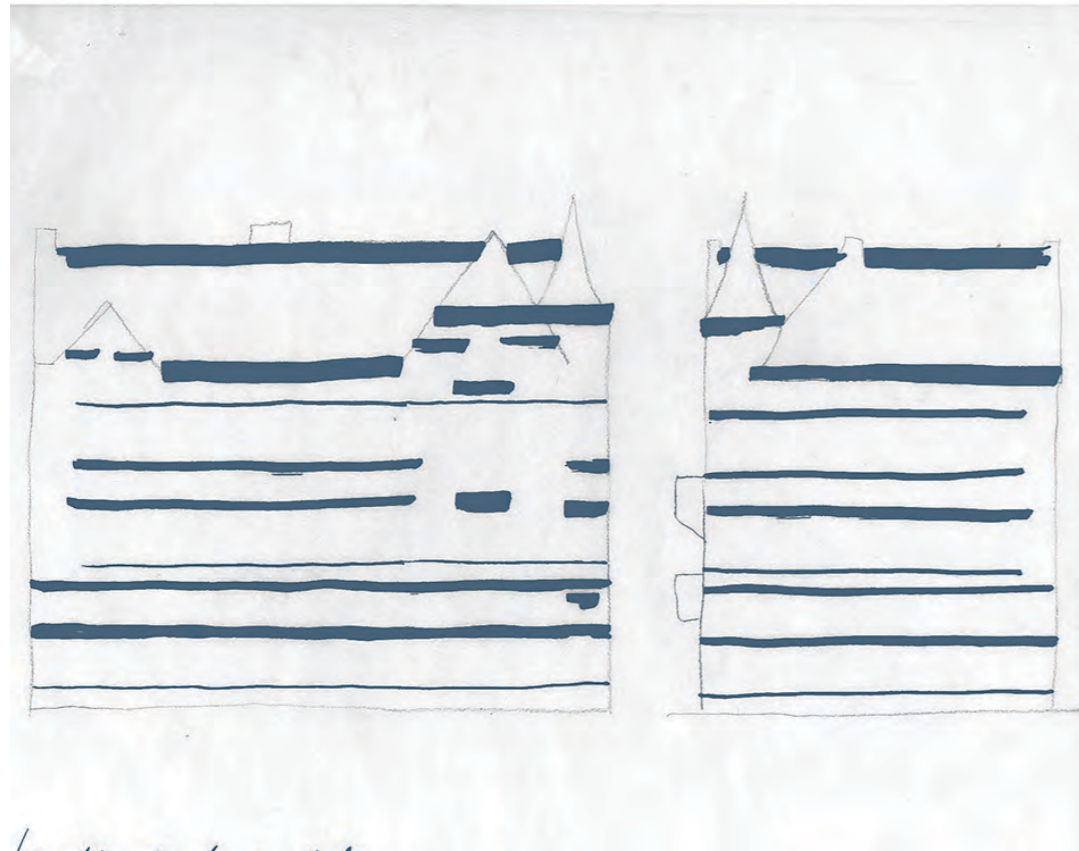
Alle vertikaler.

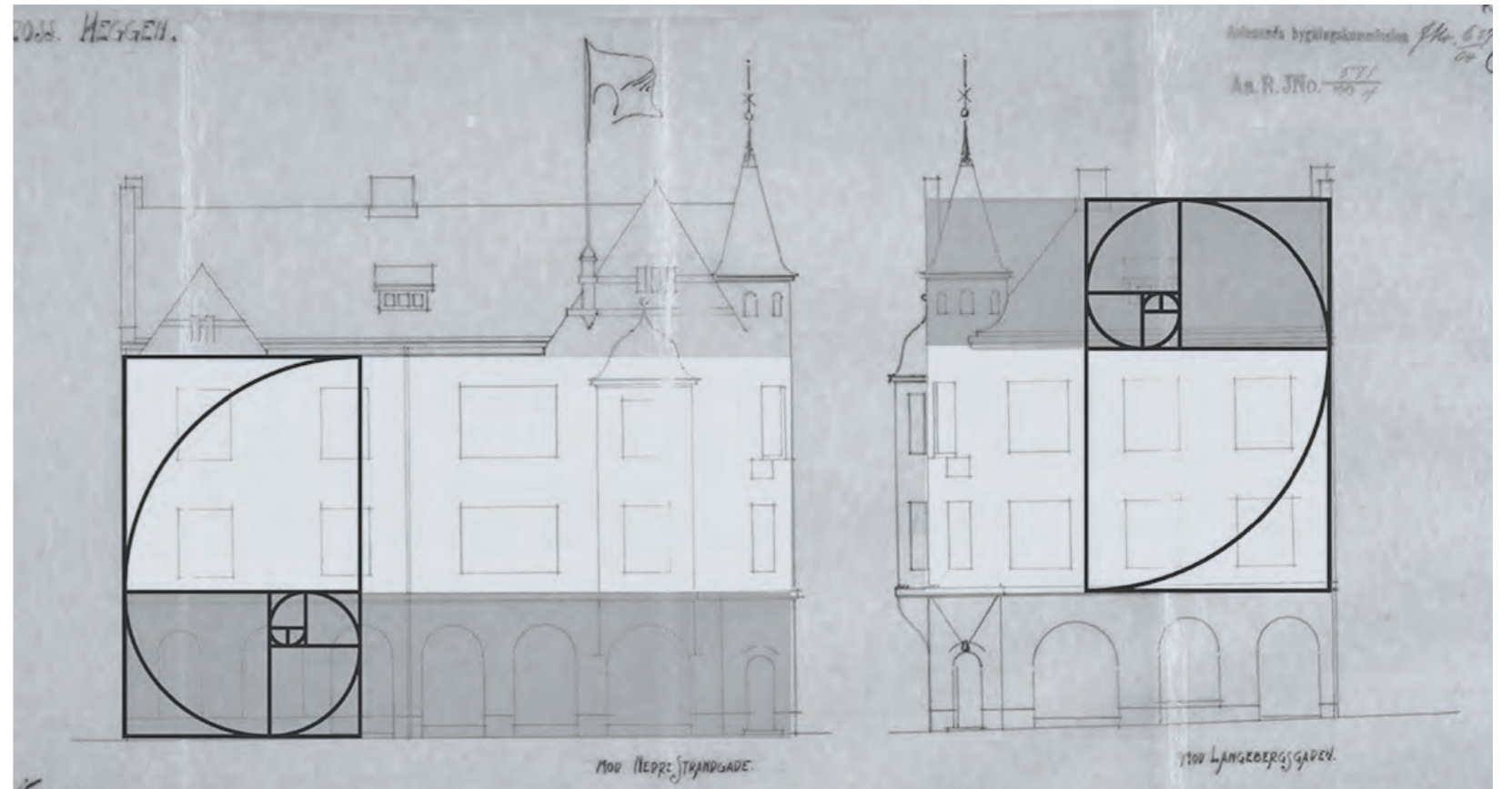
Sterke vertikaler.

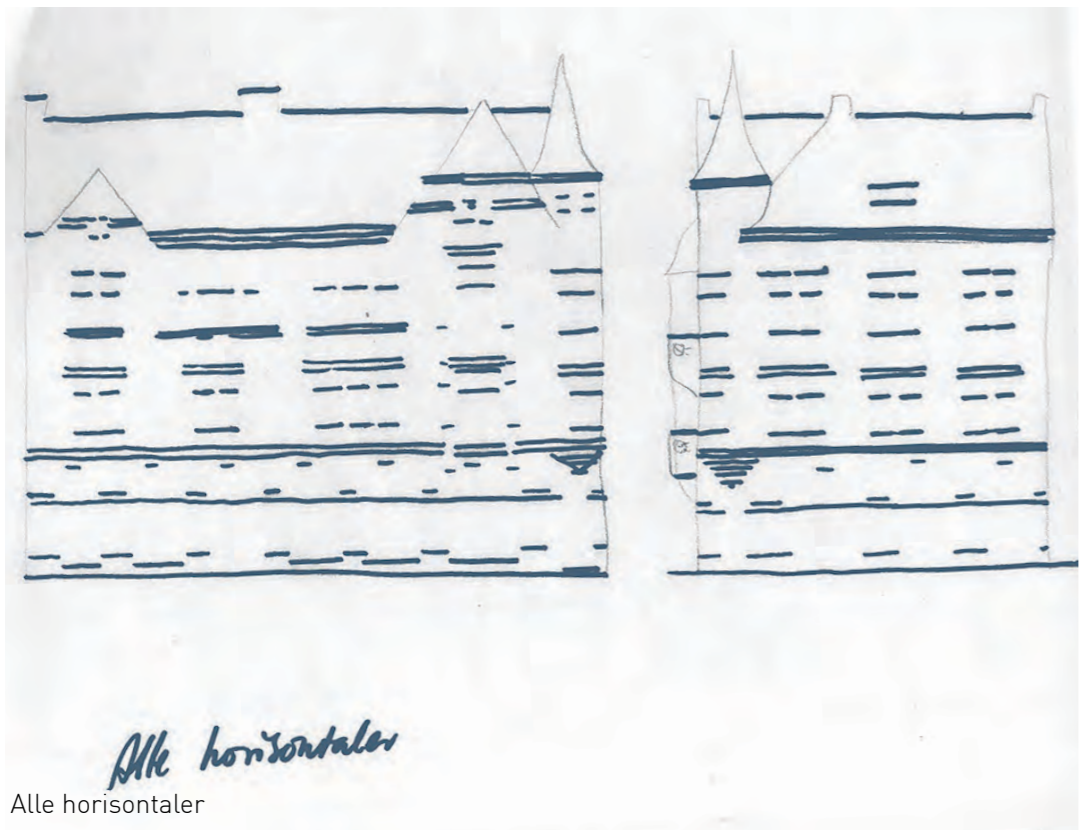
Inngangsdør.

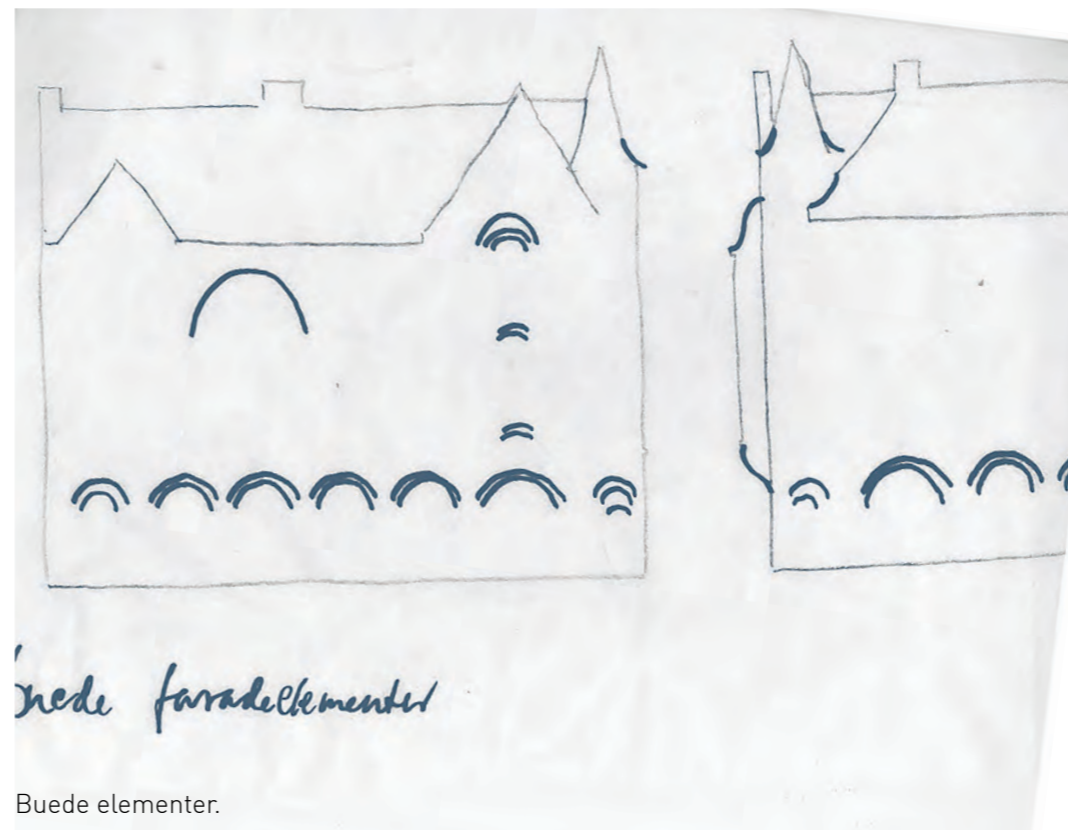
Sterke horisontaler

Inndeling etter det gyldne snitt.

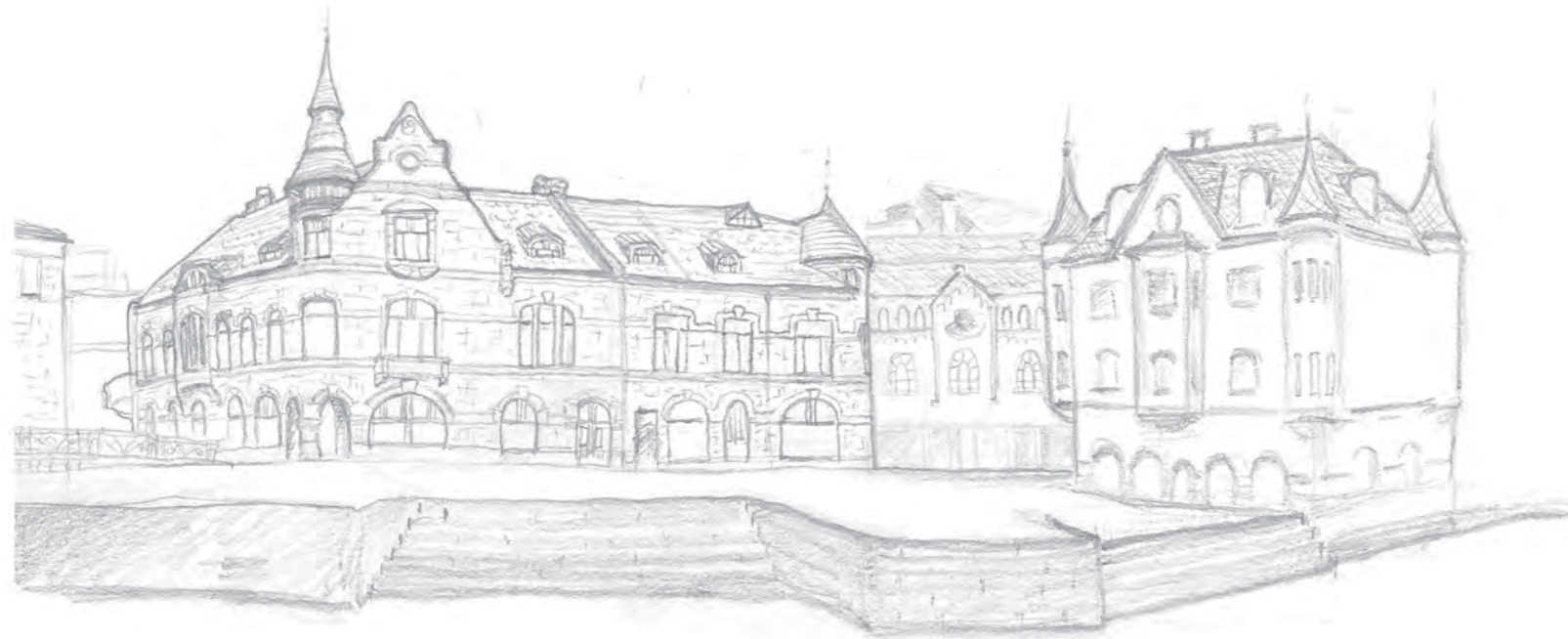

Alle horisontaler

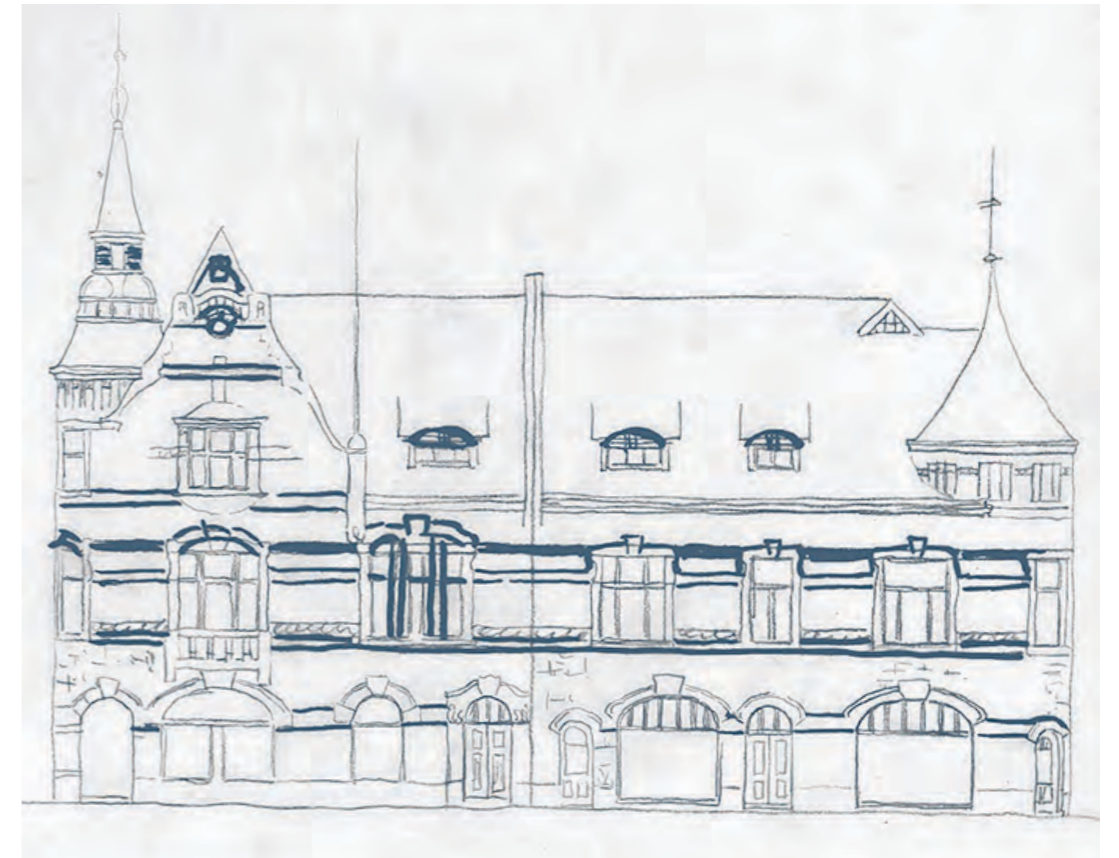

Nede foradellelementer

Buede elementer.

Skisse av fasade sett fra Sonjas plass. Legg merke til det lille torget med sjøtrapper.

Ting som er annerledes på dagens fasade sammenlignet med originaltegning.

Nr. 2: Svaneapoteket

Typologi: Bygård - Næring/BoligBygård - Næring/Bolig

Etasjer: 2 etasjer, etasjeskiller

Materialitet: naturstein, råkopp, lysegrå fuger, skifer på tak, kobberspir, vinduer og dører i tre

Tårn: hjørnetårn ut mot apotekergata og KUBE, integrert i avrundet hjørne, sammenstilt med gavl, kopperspir med skifertak, sekundært tårn ut mot apotekergata og kirkegata, noe lavere, større diameter, integrert i avrundet hjørne

Gavl: hovedtrekantgavl sammenstilt med tårn ut mot apotekergata, se-

kundær trekantgavl på baksiden, 2 underordnede buegavler, en integrert i karnapp, avrundet buegavl med balkong

Sokkel: lav sokkel i større steinblokker, stikker ut fra fasaden noe

Etasjebånd: etasjebånd markert med lange, litt utkragende stein

Ornamenter: fasadebånd rundt vindusbuer med markerte toppstener, tredetaljer urnes-stil, middeladefletter og -knuter, smijernsgitter i 1. etg med svanemotiv, Svanestatue ved inngangsparti, søyle med maskemotiv, ugleornament i gavl, kraftig steinportal ved sideinngang

Farger: Natursteinens egenfarge

og variasjon, lysere felter med finhugget stein, grå skifer, grønn irret kobber på spir, dører og vinduer i brunbeiset tre

Dør: hoveddør: brunbeiset tre, hovedspeil med avrundede hjørner og buktende linjer, detaljert midtfelt i urnes-stil og vertikale kannelyrer, rundbuet overlys og små glassfelt med svaneemblem, sidedør: Vertikale glassfelt, speil med urnes fletter, rundbuet overlys, med sprosetriade

Vinduer: t-postvinduer med sprosetriade i øverste felt, rundbuet i 1. etg og gavl, ellipsebuede vinduer i 1. og 2. etg, tredelte og todelte, smijernsgitter i 1. etg, rette vinduer forekommer også, brunbeiset treverk med dekorative knuter/fletter

Hjørne: Avrundede. Markert med tårn, gavl og inntrukket inngangsparti.

Arkitekt: Hagbart Schytte-Berg

Endringer fra tegning: enkelte gjennomgående vertikaler, egen rytme i 1. etg, Gjennomgående horisontaler ved fasadebånd, underdeltfasade i horisontale felter, vinduer opptrer stort sett enkeltvis uten sammenstillinger

Rytme: enkelte gjennomgående vertikaler, egen rytme i 1. etg, Gjennomgående horisontaler ved fasadebånd, underdeltfasade i horisontale felter, vinduer opptrer stort sett enkeltvis uten sammenstillinger

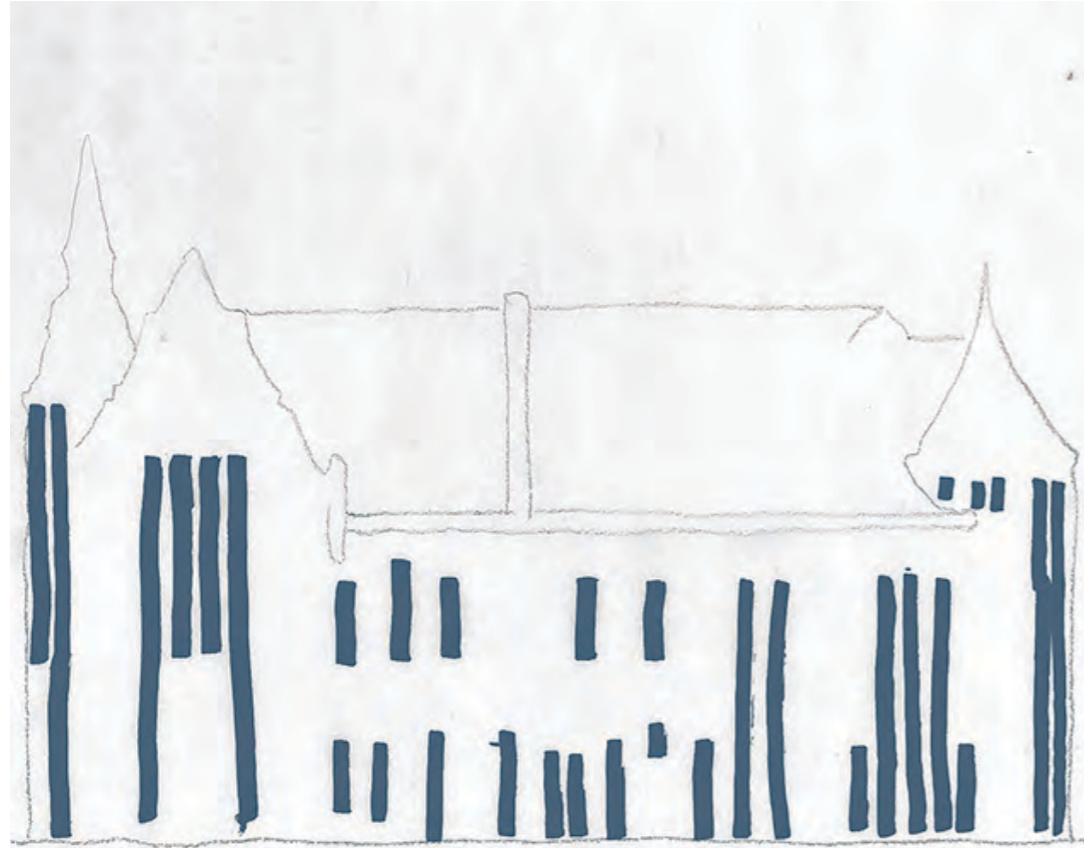
Proporsjoner: Fasadebånd stemmer overens med gylne snitt, hovedgavlens fasadebånd markerer det gylne forholdet mellom gavlens bredde og høyde

Gesims: enkel gesims med samme finhugget stein som detaljer forøvrig, gesims brytes av tårn og gavler.

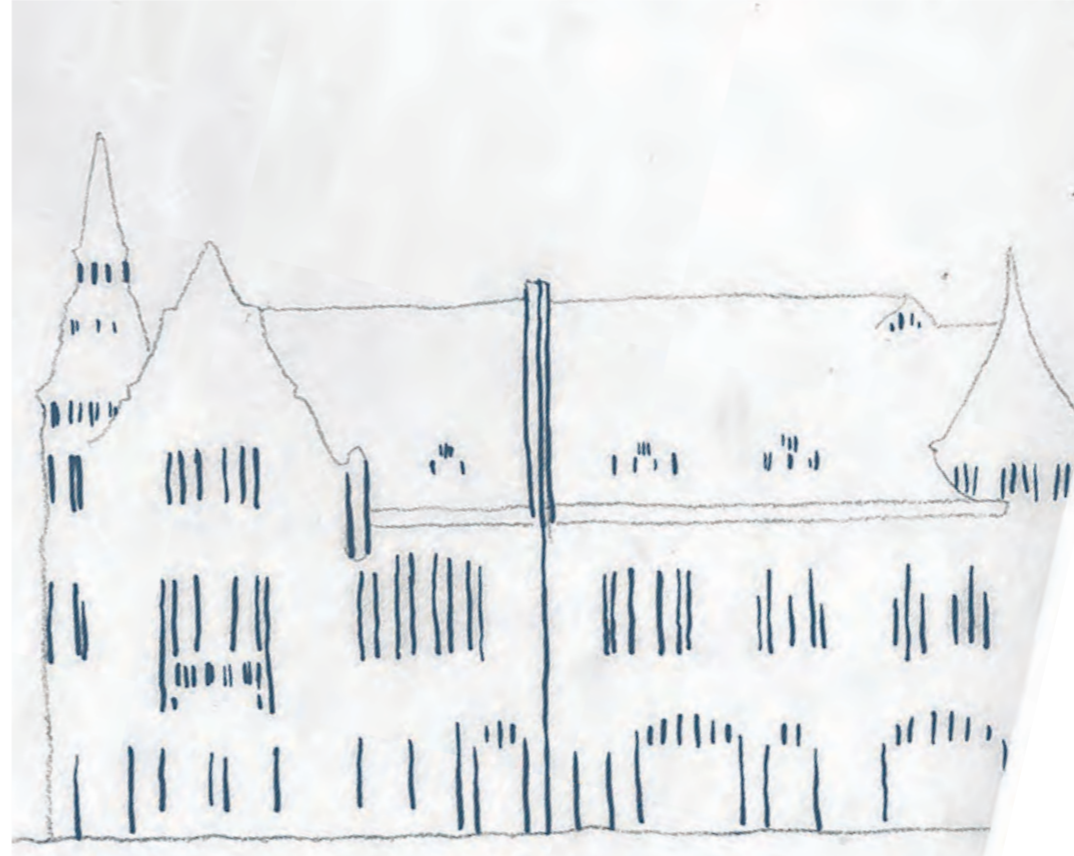
Balkong: smijernsgelender med buktende former, avrundet form i stein, sekundærbalkog mot kirkegata i stein med steingelender.

Tak: skifertak, saltak, spir og arker mot gavler

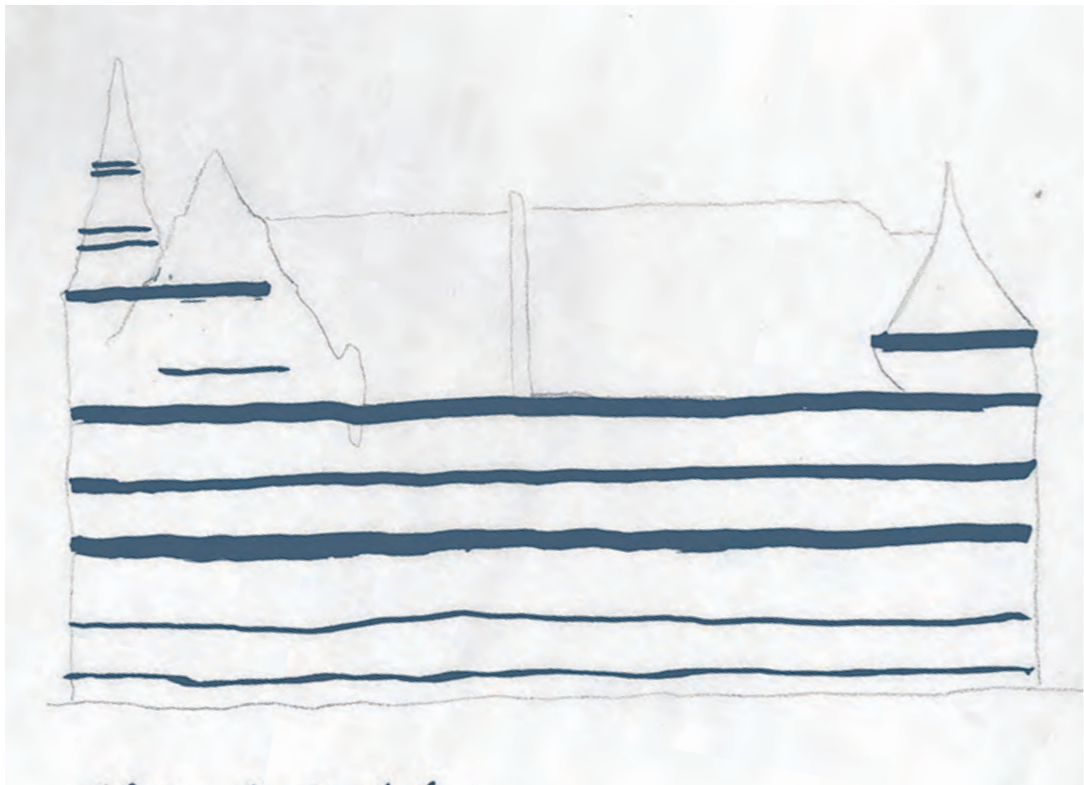
Symmetri: asymmetri

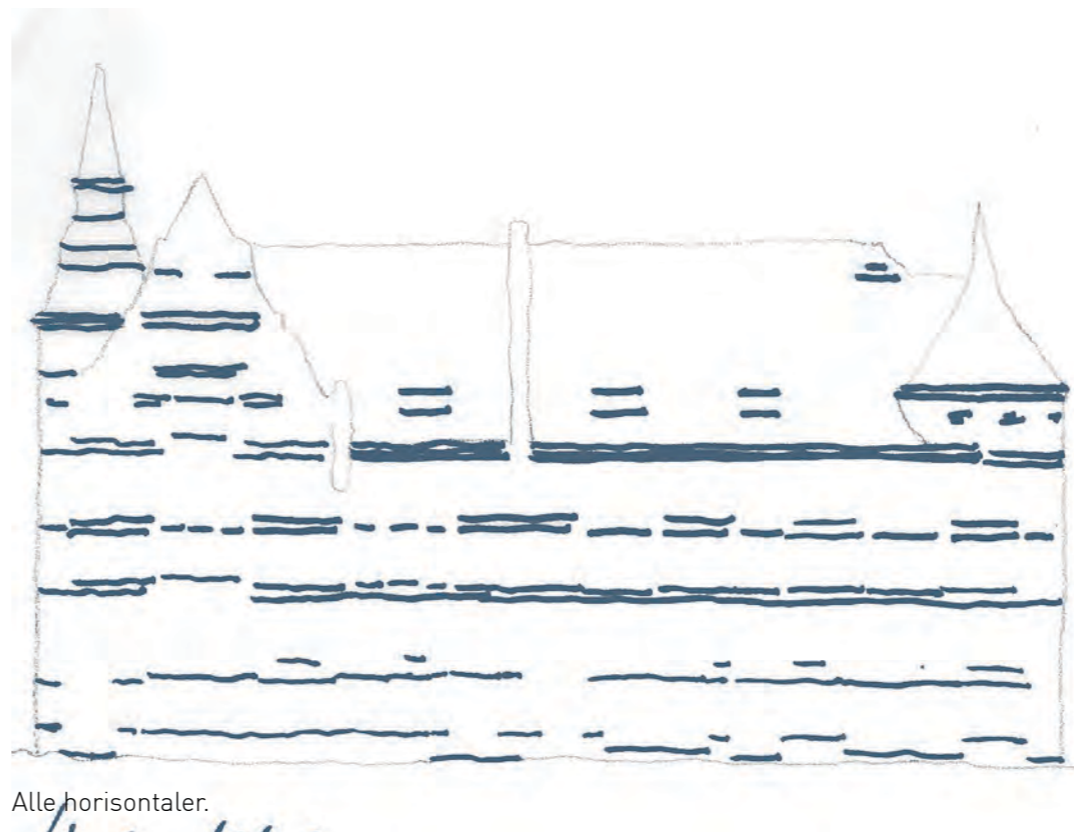
Sterke vertikaler.

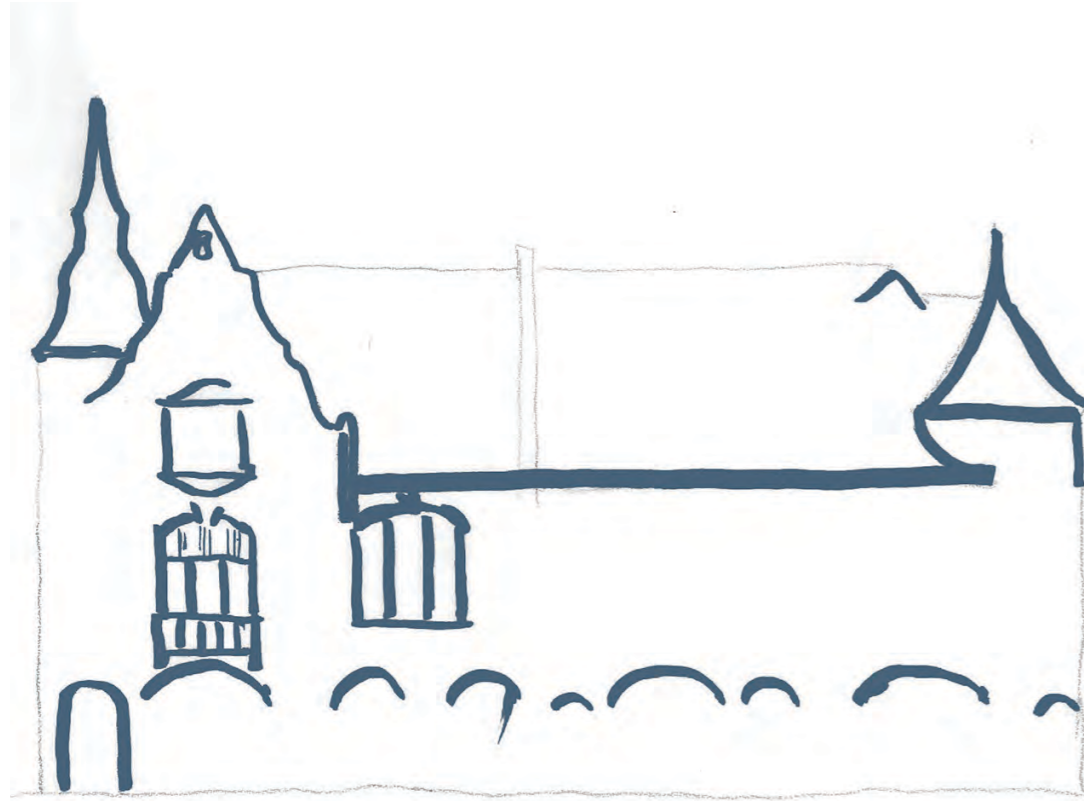
Alle vertikaler.

Sterke horisontaler.

Alle horisontaler.

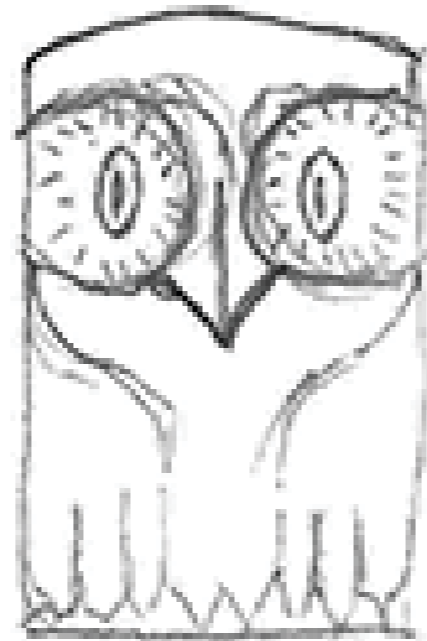
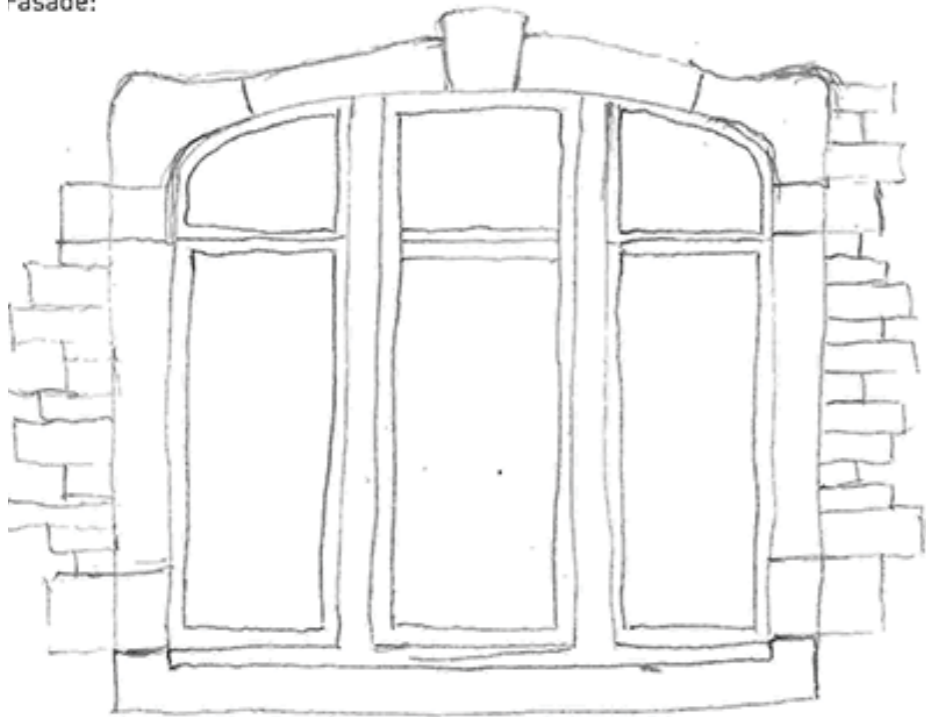

Høydepunkter i fasaden, ofte samlet rundt hjørnet.

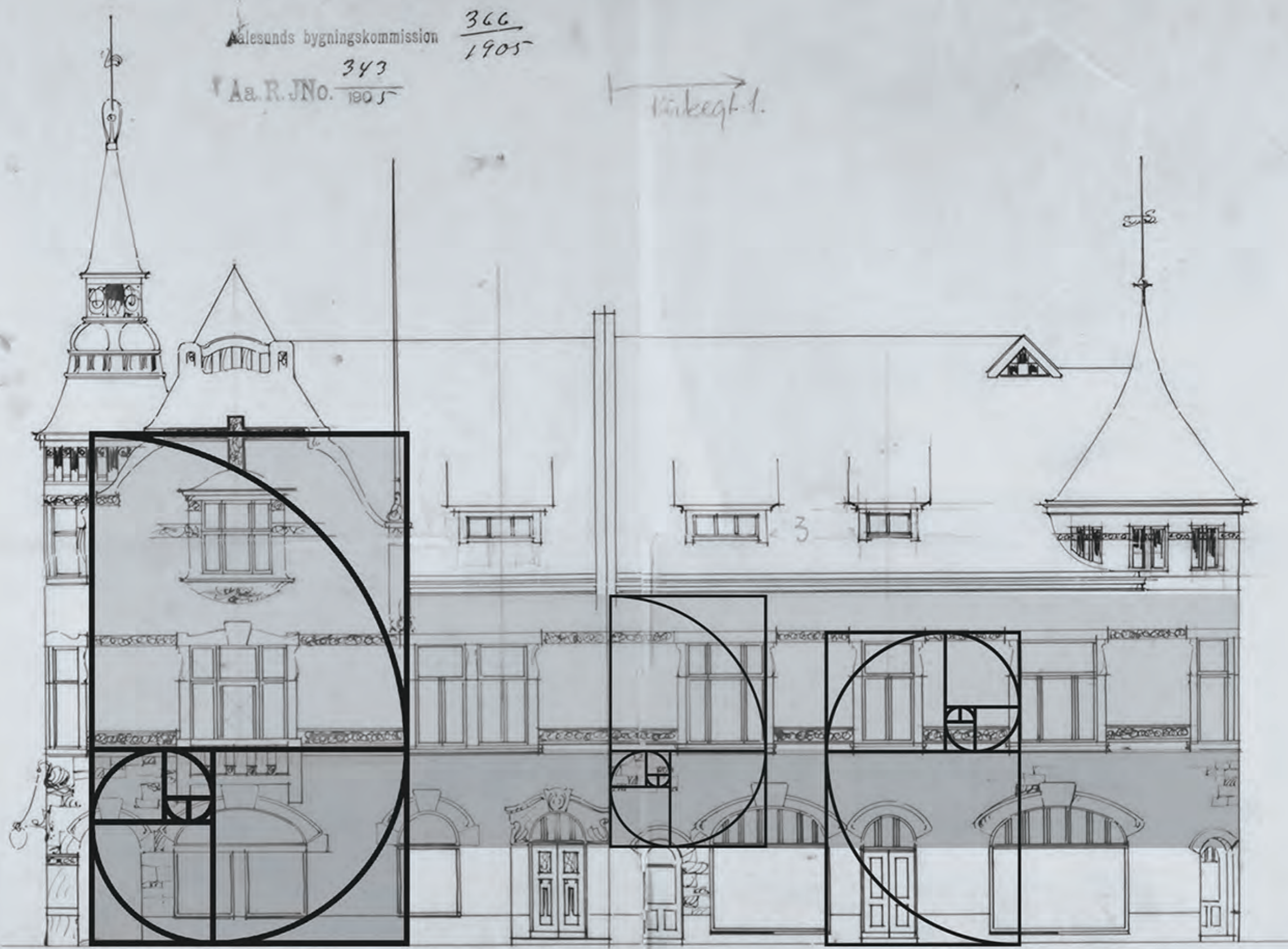
Fasaden mot Kirkegata.

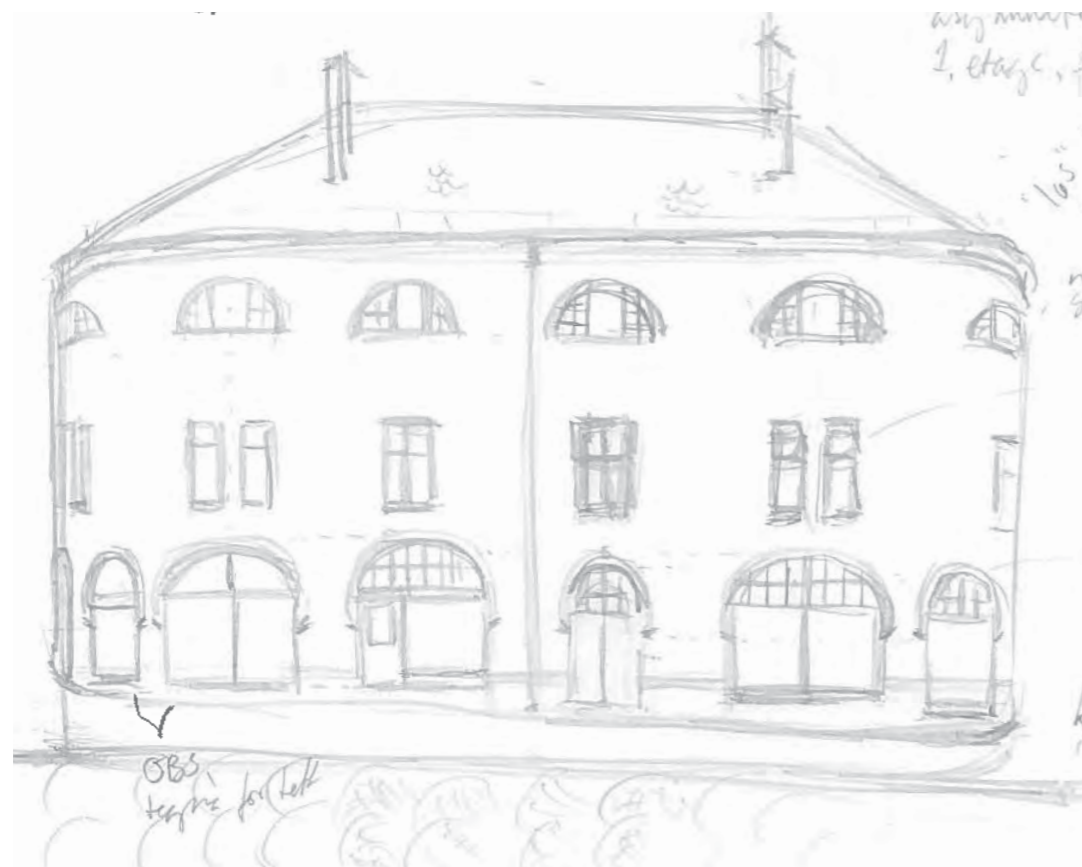
fasade:

Aalesunds bygningskommission $\frac{366}{1905}$
Aa. R. JNo. $\frac{343}{1905}$

→ Høyre

Fasade mot Apotekergata.

Nr. 3: Bersetbua

Typologi: Sjøbu

Etasjer: 3 etasjer, sokkelskille

Materialitet: Murpuss glatt, sokkel o grovkornet puss, vinduer og dører i tre, skifer på tak

Tårn: -

Gavl: 2 spissbuede gavler, 1 sentral rundbuert mini-gavl, plassert på langside.

Sokkel: kjellersokkel, grov overflatebehandling, samme grønnfarge som gesims/vindusåpninger

Etasjebånd: Sokkel danner etasje-

bånd, kun markert ved farge/tekstur, båndet er glattpusset til forskjell fra sokkelen

Ornamenter: Sparsom ornamentikk, etasjebånd, variasjon i tekstur, profilert detalj over vindusbuer i 1. etg, enkelte pussdetaljer ved vannbrett

Farge: Lysegrønn hovedfarge, en noe mørkere og mer fargesterk grønn er sokkel- og detaljfarge, dører og vinduer i en mørkere og mer fargesterk grønn

Dør: Segmentbuer og rundbuer, glassfelt og smårutet overlys, mørkegrønn, tre, profilerte rektangulære speil

Vinduer: Krysspostvindu, tynne

sprosser, enkelte smårutete felt, rundbuer og segmentbuer i nederste og 3. etg. Samt i gavl

Hjørne: hjørnene inn mot gata er avrundede og har inngangsdører og vinduer oppover i etasjene, ut mot sundet er hjørnene rette

Arkitekt: Jens Zetlitz Monrad Kjel-land

Endringer fra tegning: Andre dører mot sundet, samme vinduer som på tegningen, gavlene er høyere, midtre gavl forminsket og utført som rundbue

Rytme: Sterke gjennomgående vertikaler, gjennomgående horisontaler

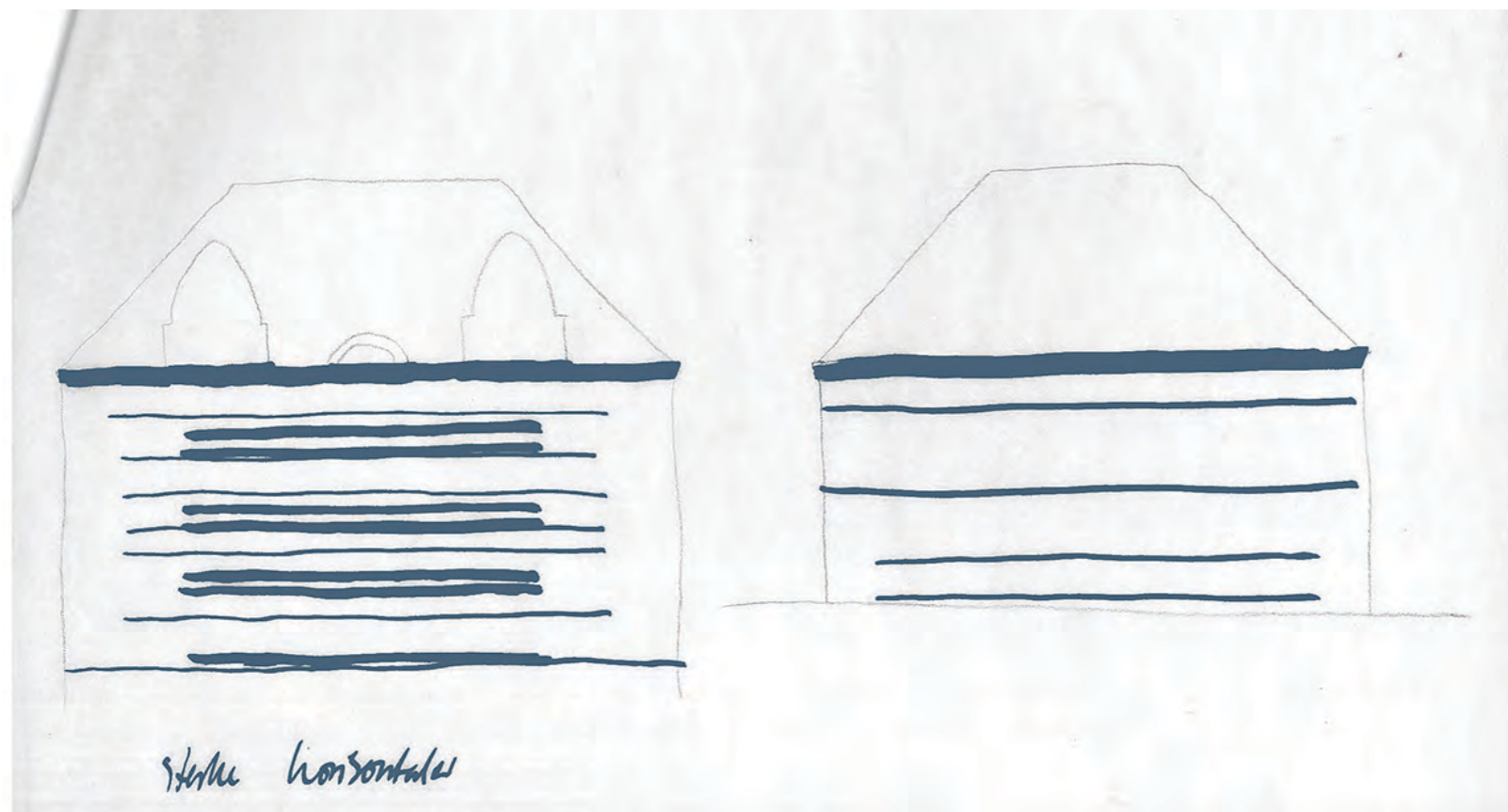
Proporsjoner: Symmetri, forholdstallet mellom sokkel og fasade går opp i det gylne snitt, Fasadens høyde og bredde kan deles inn i et liggende og ett stående gyllent snitt

Gesims: utpreget kraftig profilert gesims, mørkegrønn detaljfarge,

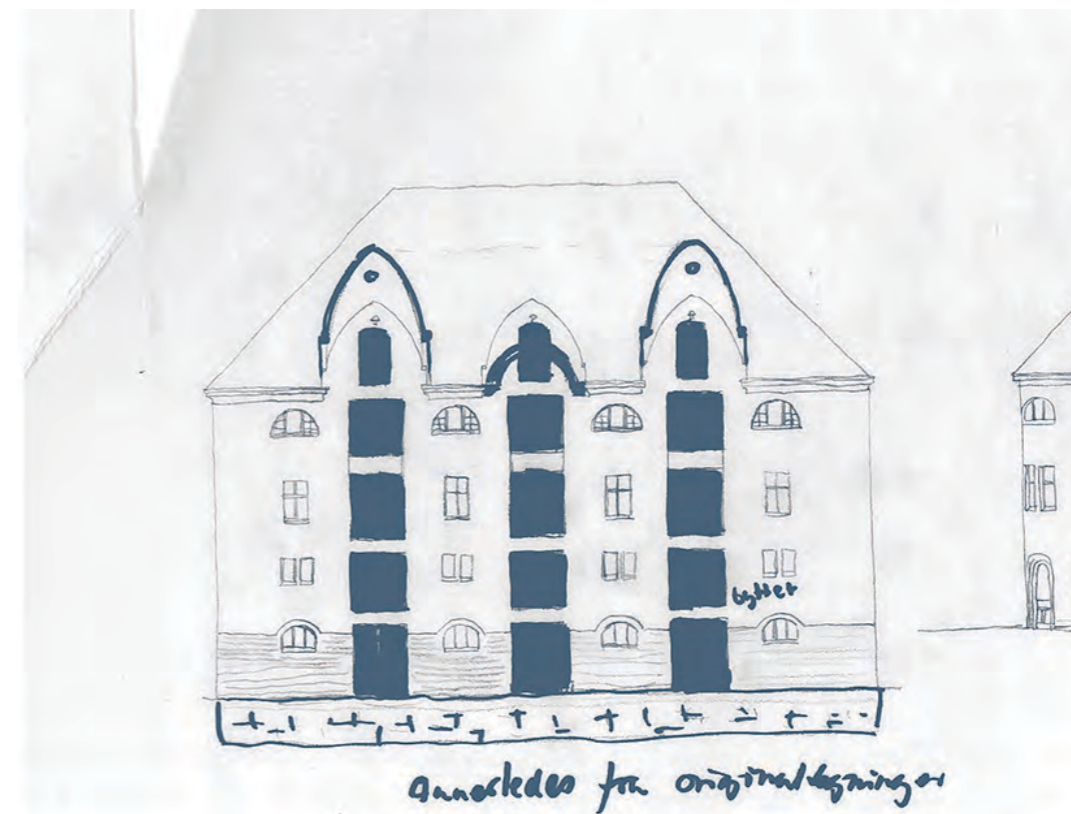
Balkong: -

Tak: avrundet valmet tak i skifer, arker ut mot gavler,

Symmetri: hovedfasadene er symmetrisk utformet

Sterke horisontaler.

Bildet over og under viser det som er annetledes på fasade fra originaltegning.

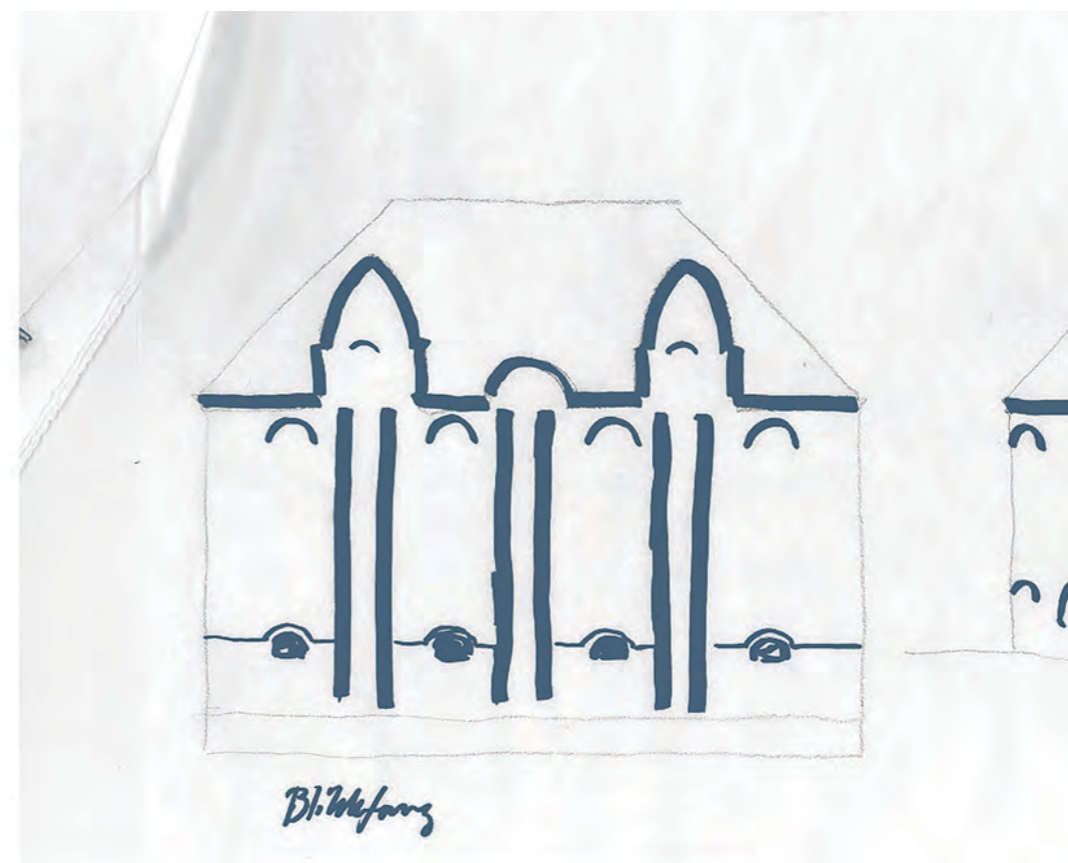

Alle horisontaler.

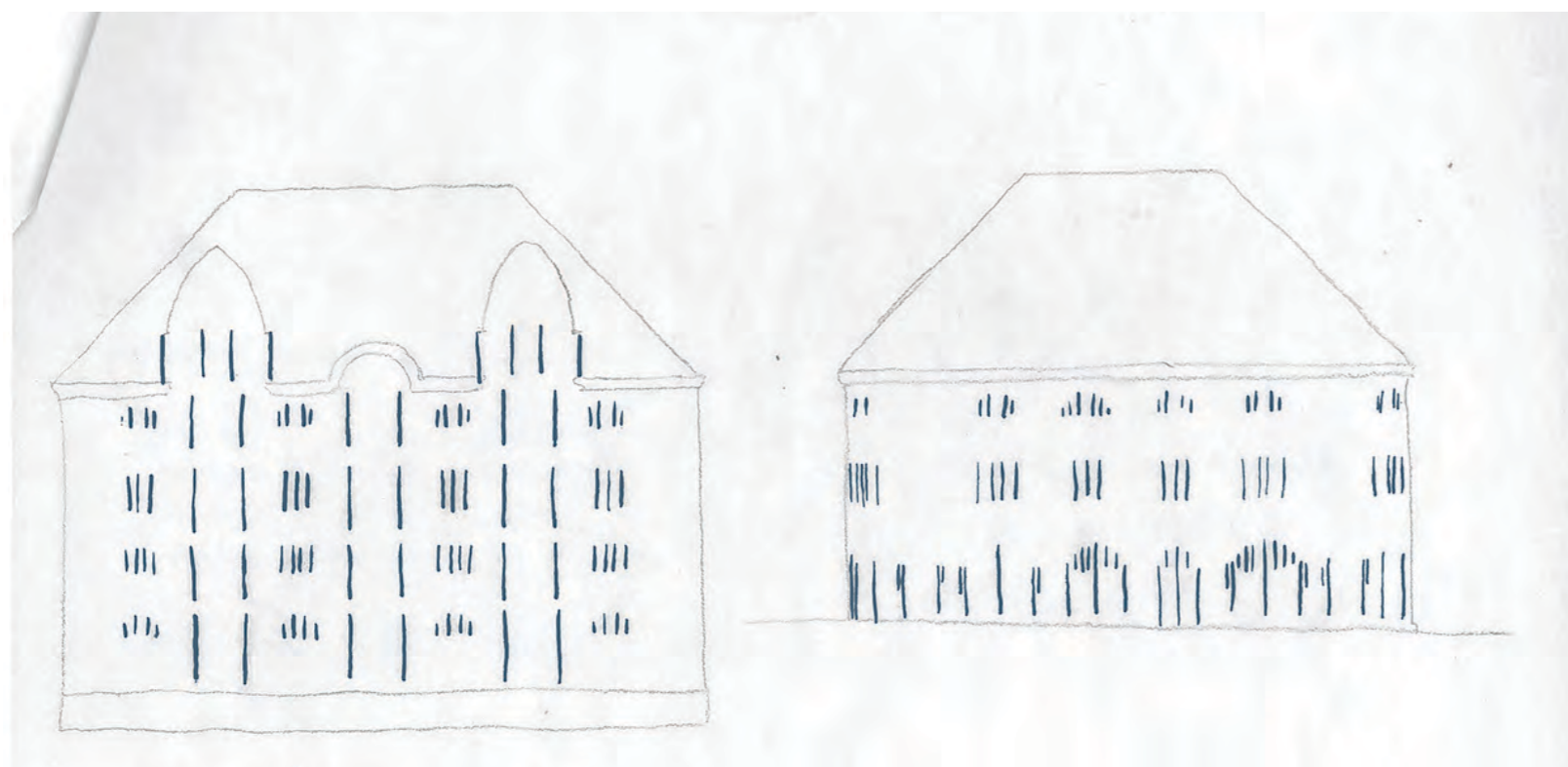

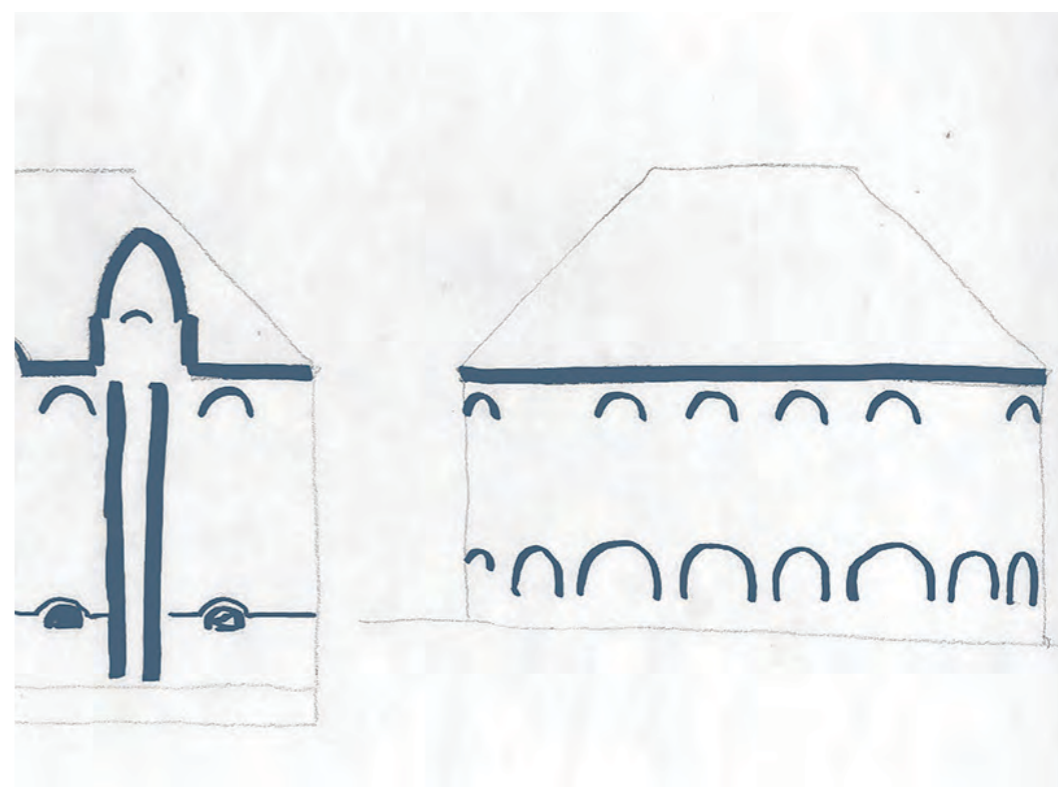
Sterke vertikaler.

Over og under: blikfang.

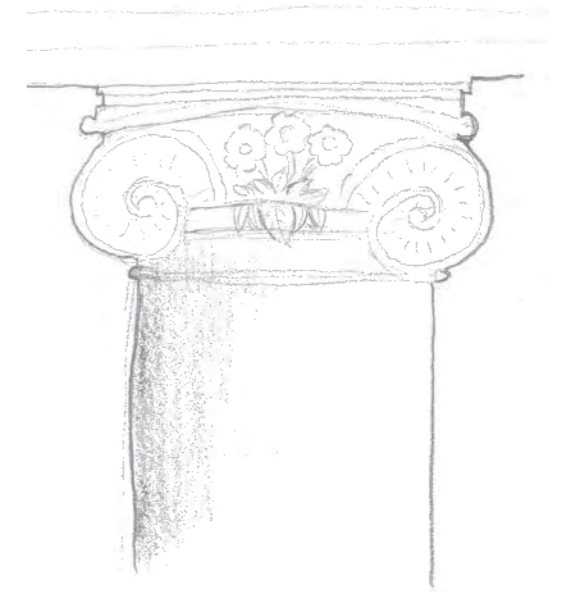
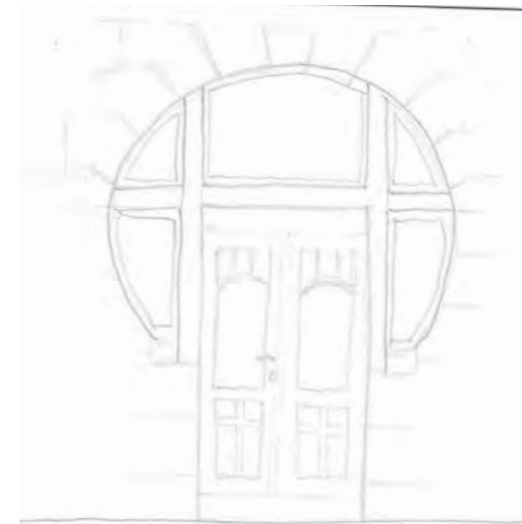

Alle vertikaler.

Fasade av arbeideren (i midten av bildet), sett fra Terminalen.

Nr. 4: Arbeiderforeningen

Typologi: forsamlingslokale

Etasjer: 2 etasjer samt loftsetasje, tydelig skille mellom 1. etg sokkel og øvrige etasjer

Materialitet: murpuss, fin tekstur, kvaderpuss i sokkel, lys grå sokkel-farge, noe mørkere hovedfarge og detaljer i en lys gulgrå

Tårn: -

Gavl: i alt 5 gavler i tillegg til inngangsparti med tempelgavl, 4 rundbuede gavler ligger i hvert sitt hjørne på bygningens langsider, den siste gavlen er en historisk tempelgavl midtstilt på fasaden med ioniske

søyler

Sokkel: 1. etg. Sokkel, kvaderpuss, lysgrå

Etasjebånd: Etasjebånd som definerer skillet mellom 1. etg og fasaden forøvrig, profilert

Ornamenter: Ionisk søyleorden med naturmotiver, blomster og dyr, pilasterkapitel og tempelgavl med sjøfarts- og bladmotiver, kvaderstenspuss i sokkel, nøkkelstener med plantemotiver, nøkkelhullformede vinduer og dører,

Farger: Sokkel, pilastre og søyler i lys grå, fasadens hovedfarger noe mørkere grå, detaljer i en grå lysegul tone

Dør: nøkkelhullformet døråpning, overlys og glassfelt med småruter og segmentbue øverst, glassfelt følger nøkkelhullformen, tre, grønn, segmentbuet, hoveddør rektangulær

Vinduer: krysspostvinduer med segmentbue-detaljering, nøkkelhullformede vinduer i gavler og 2. etg, rundbuede i 2. etg., sirkulære og segmentbuede i 1. etg., tredeling, takvinduer

Hjørne: hjørner markert med buegavl og pilastre, rette hjørner

Arkitekt: Kristen Rivertz & Heinrich Jürgensen

Endringer fra tegning: inngangsportal med tempelgavl og doriske søyler

lagt til, Gavlstatuen på tegningen er ikke utført, mer ornamentert frise og vinduer, bakdel er annerledes enn på tegning

Rytme: strenge gjennomgående vertikaler, symmetri i fasade, tredelt og midtstilt sammenstilling av vindu, sammenstilte pilastre, tydelig tredeling (midtelement og sidestilte element) og hierarki i hver fasade

Proporsjoner: sokkelens høyde og gesismshøyden i hovedfasadens gavl går opp i det gyldne snitt, rundbuegavlens hovedfelt stemmer overens med bygningens øvrige dimensjoner

Gesims: profilert gesims typisk for den ioniske søyleorden, arketrav og frise i hovedgavl, gesims brytes av

rundbuegavler, tannsnitt, lysegul detaljfarge

Balkong: begge sidefasader har en sentral balkong med ornamenterte støtter og smijernsgelender, hovedgavlen danner en altan mellom søylene

Tak: Saltak i takpapp med rundbuede arker ut mot gavler i metallkledning, takvinduer

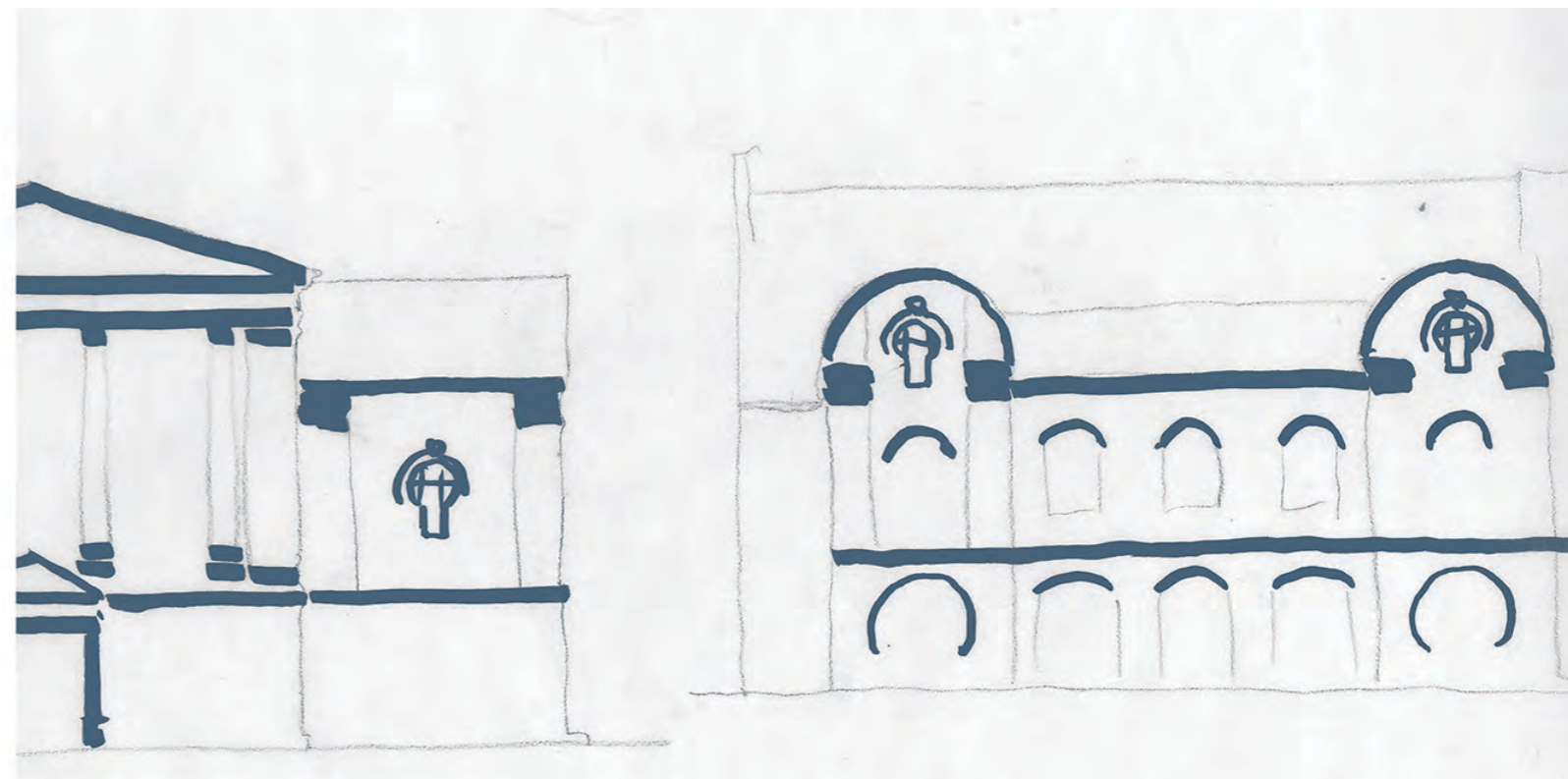
Symmetri: symmetriske fasader

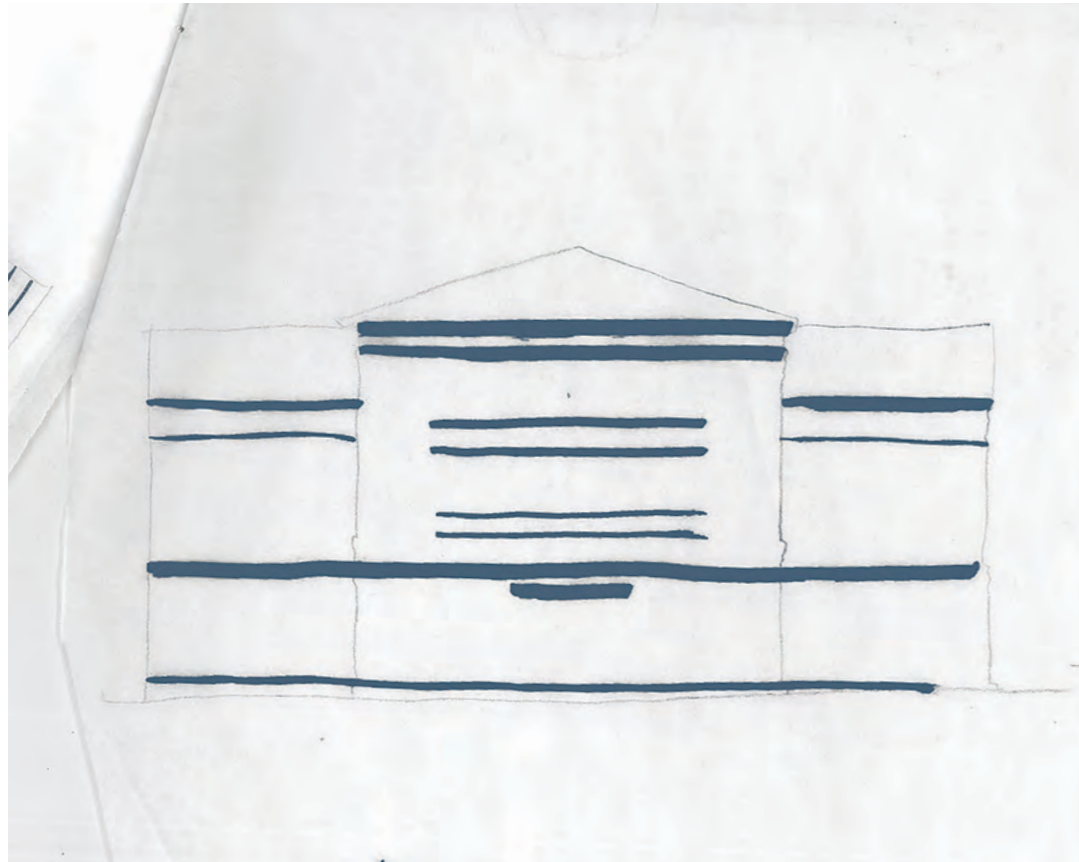
Annerledes fra originaltegning.

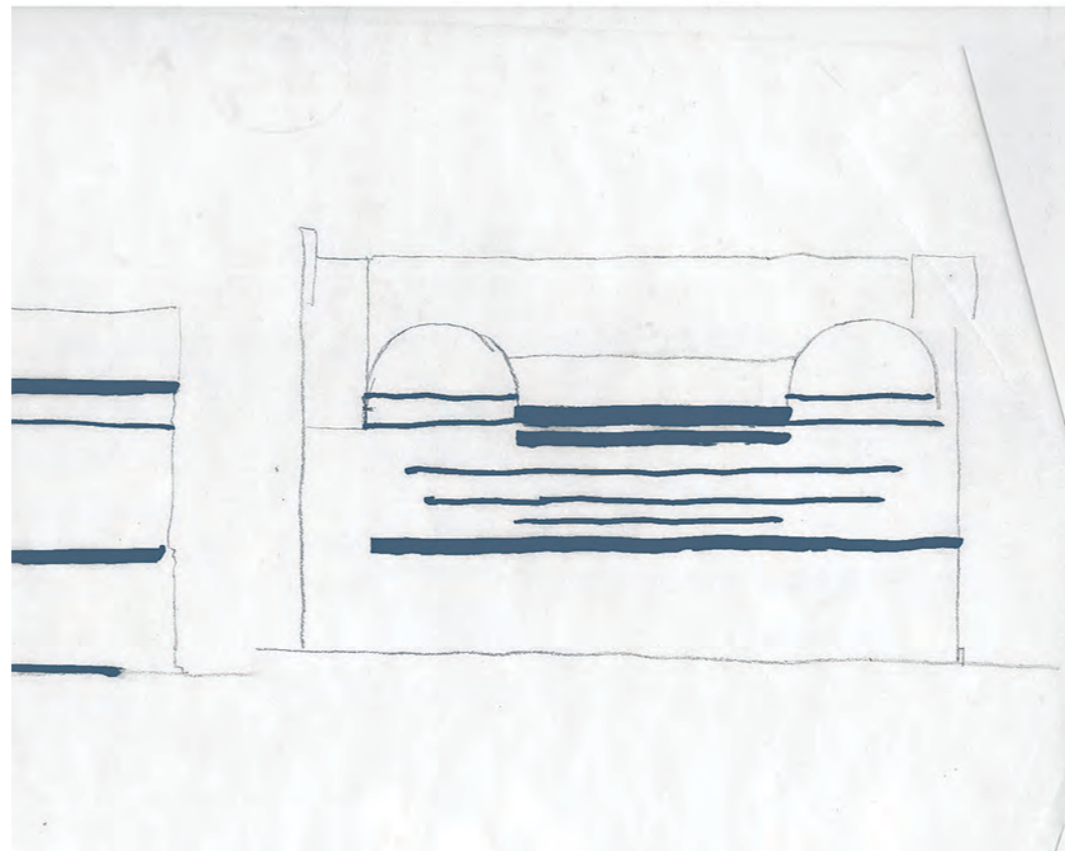
Annerledes fra originaltegning.

Blikkfang i fasaden.

Sterke horisontaler.

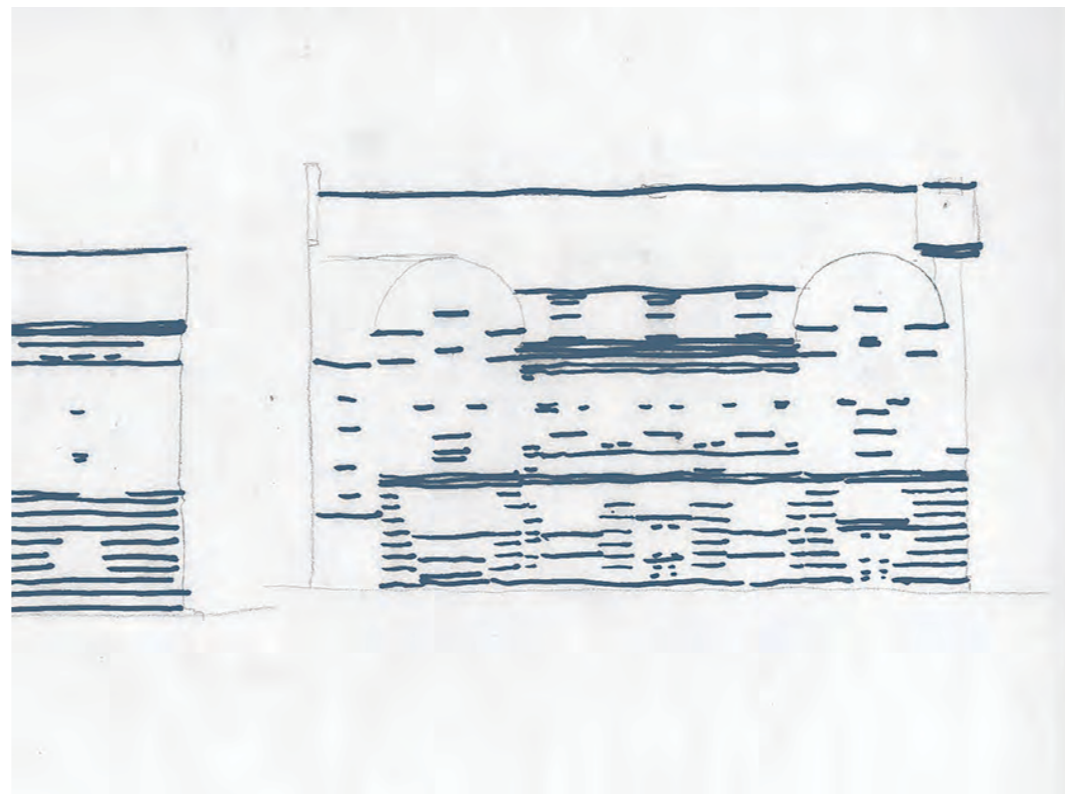

Sterke horisontaler.

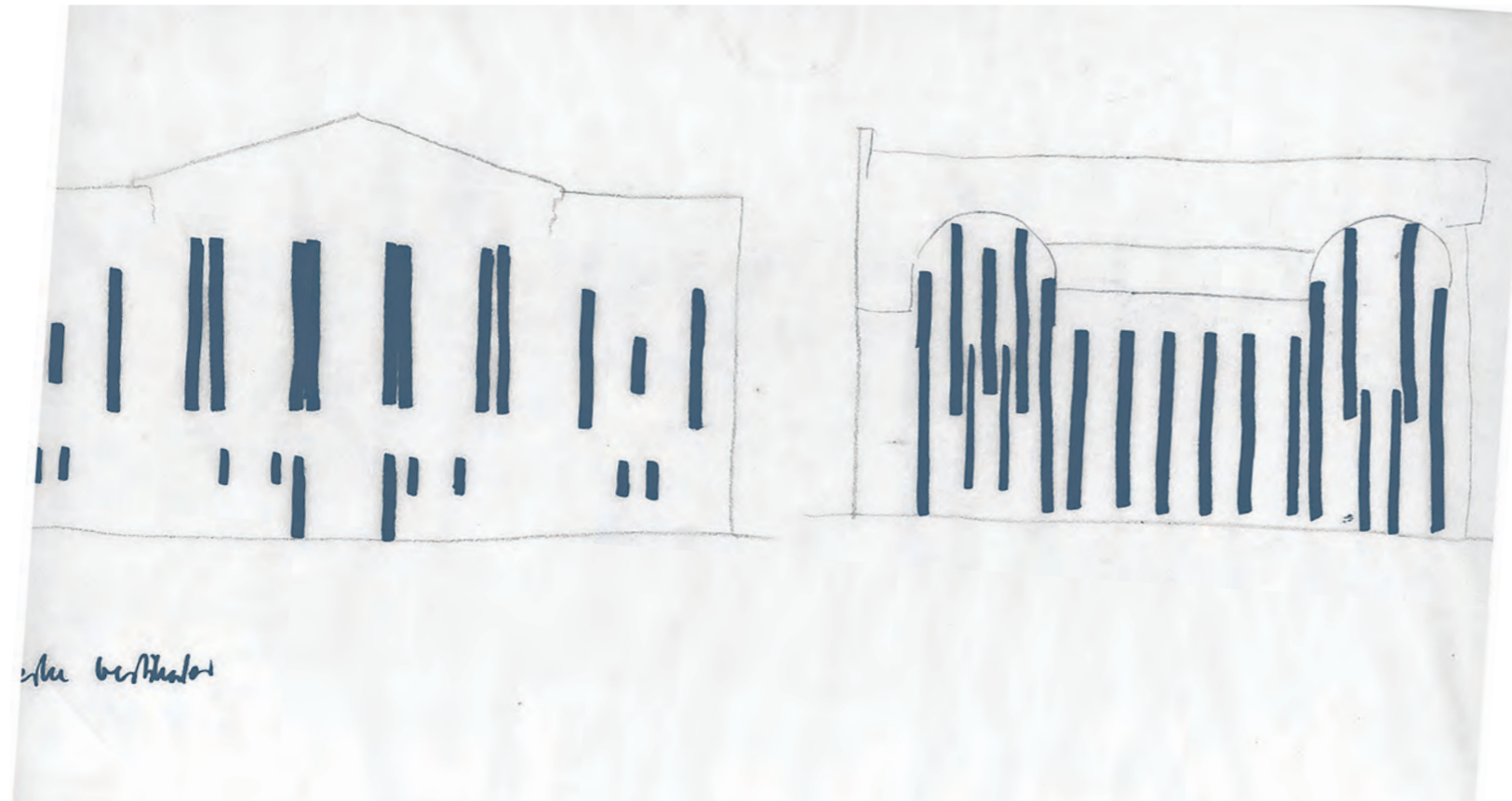

horisontaler

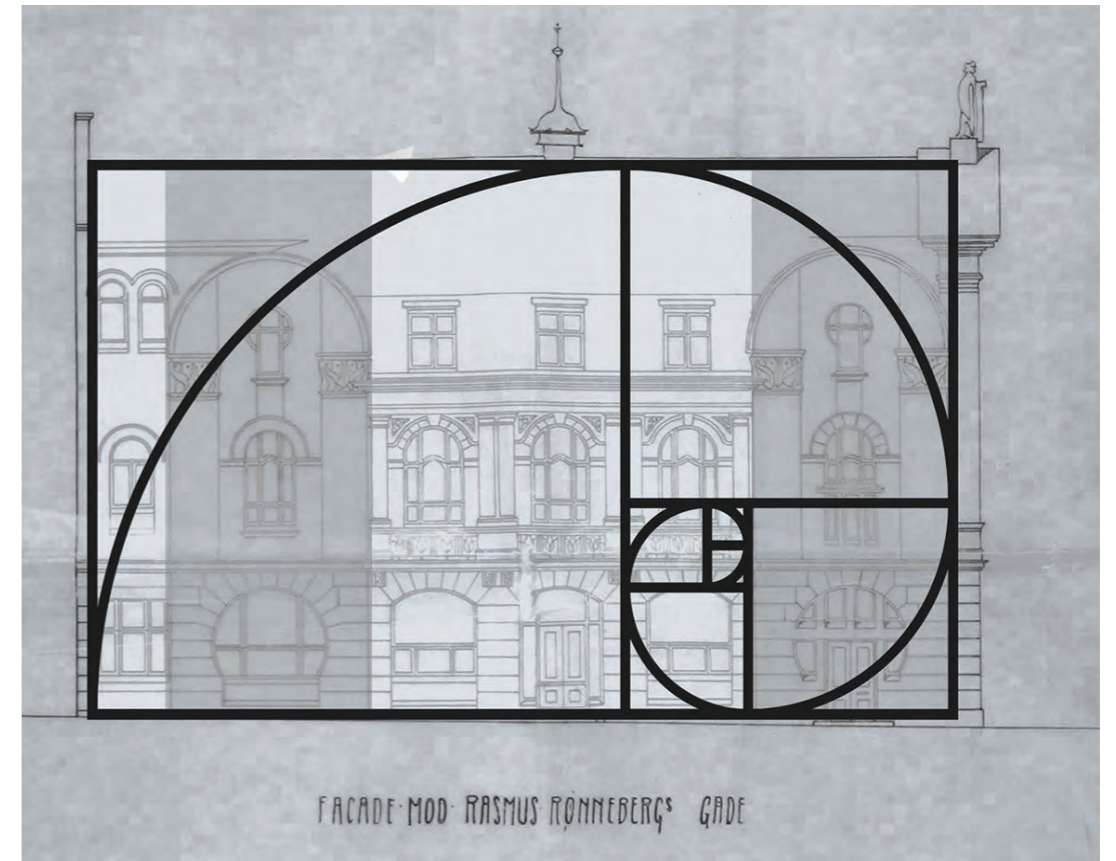
Alle vertikaler i fasaden mot IOGT-huset.

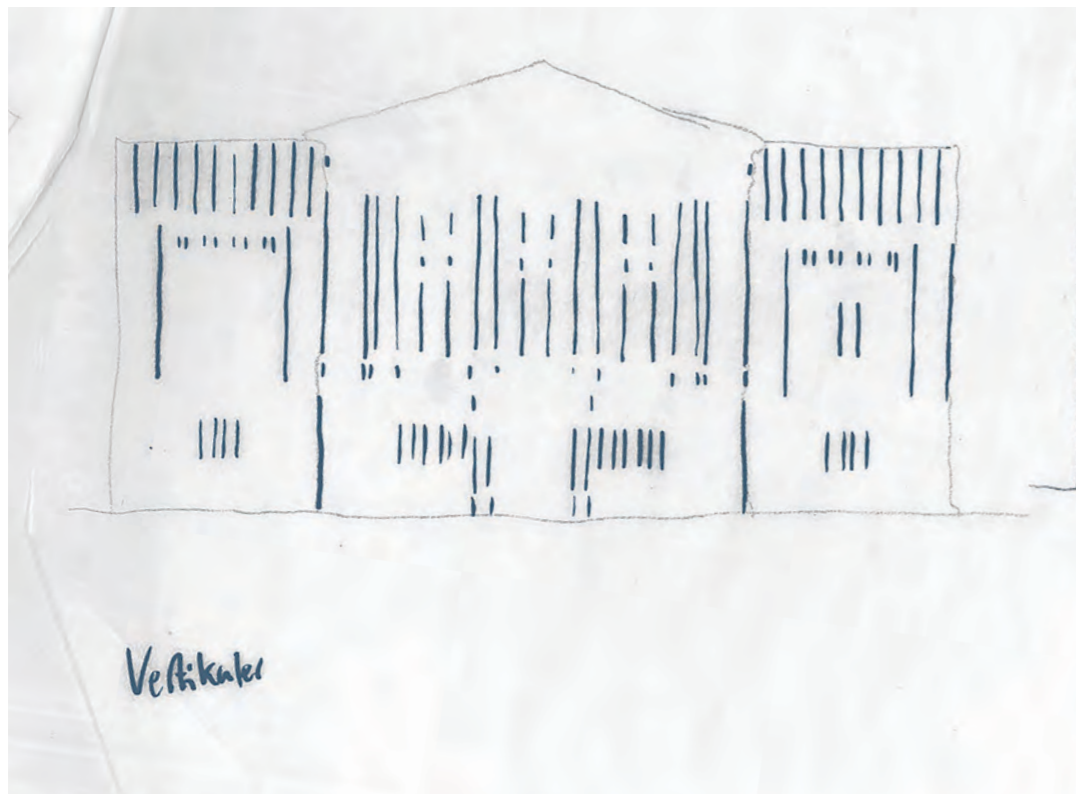
Alle horisontaler.

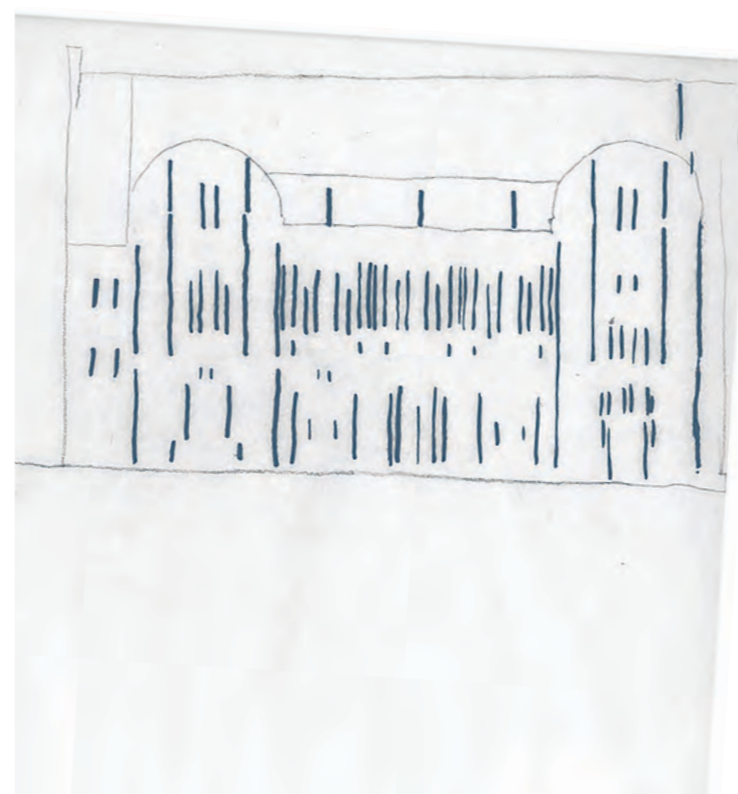
Sterke vertikaler. Høydepunkt under tempelgavlen.

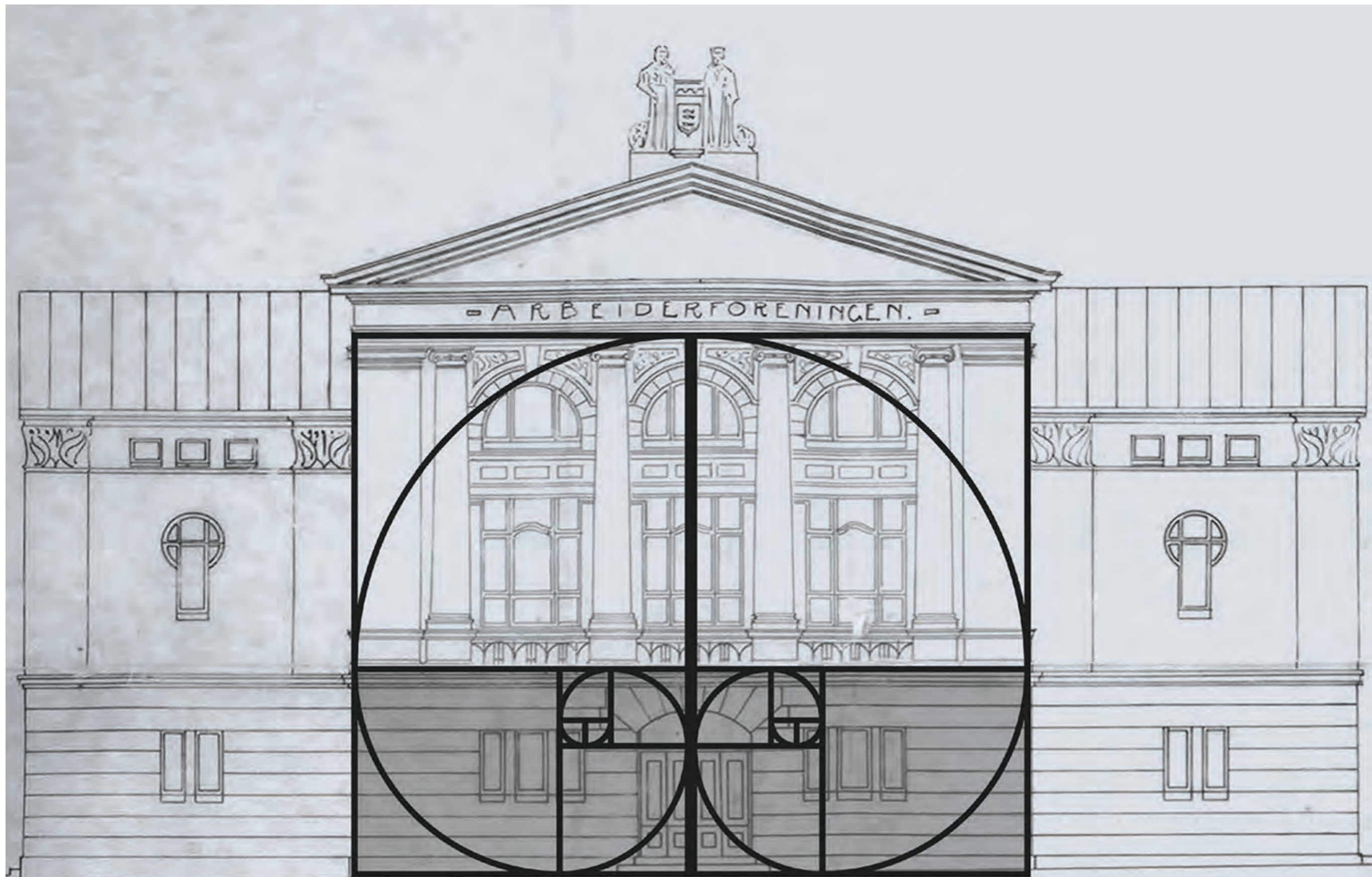
Proporsjoner i fasaden.

Alle vertikaler.

Alle vertikaler.

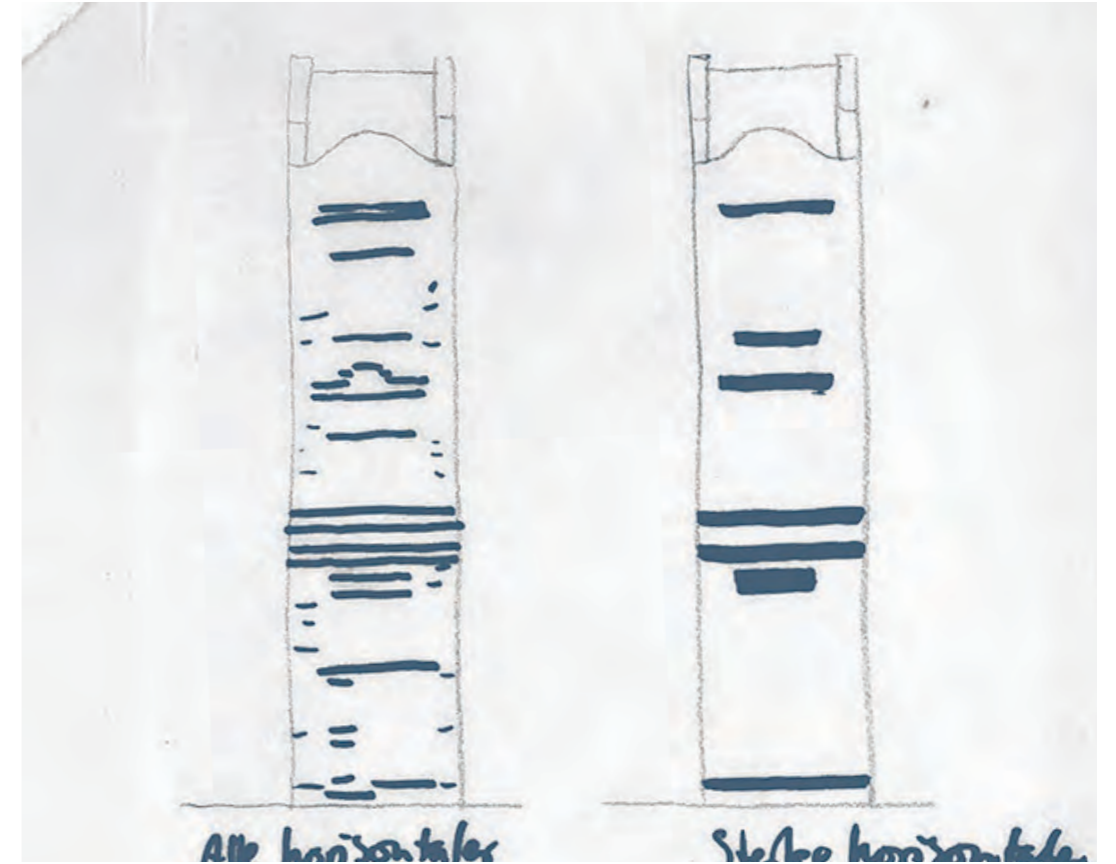
Proporsjoner i fasaden.

Skisse av fasadetegninger fra Kongens gate 12(til venstre) og Kongens gate 10B(til høyre)

Endringer fra tegning er markert i rødt.

Alle horisontaler til venstre og sterke horisontaler til høyre.

Nr 5: Kongens gate 10 B

Typologi: Bygård - Handel/Bolig

Etasjer: 3 etasjer, skille med etasjebånd i 1. etg.

Materialitet: Naturstein råkopp, røff tekstur

Tårn: -

Gavl: Avrundet segmentgavl i hele byggets bredde

Sokkel: lav sokkel, ingen utpreget uttrykksforskjell fra resten av fasaden

Etasjebånd: etasjebånd ved 1. etg, noe høyere en omkringliggende bygg

Ornamenter: markerte vindusoverliggere, toppstein, variasjon i natursteinens uttrykk gir liv til fasaden

Farger: Natursteinens egenfarge (mørkegrå, lysegrå, rosa), røde fuger, vinduer og dører i mørkegrønt

Dør: Tre, segmentbuet med mindre draperibuer, mørkegrønn, vertikale sprosser øverst, stort glassfelt

Vinduer: Krysspostvindu, tredelt, vertikalt format, ellipseformet vindu i gavl, stort glassfelt i 1. etg

Hjørne: -

Arkitekt: Karl Norum

Endringer fra tegning: Glassfelt i 1.

etg, annen vindusdetaljering, sprosser ovalt vindu, annen materialitet, vindusform

Rytme: veldig vertikalt orientert, sentral vertikalakse, sokkel - fasade hovedoppdeling

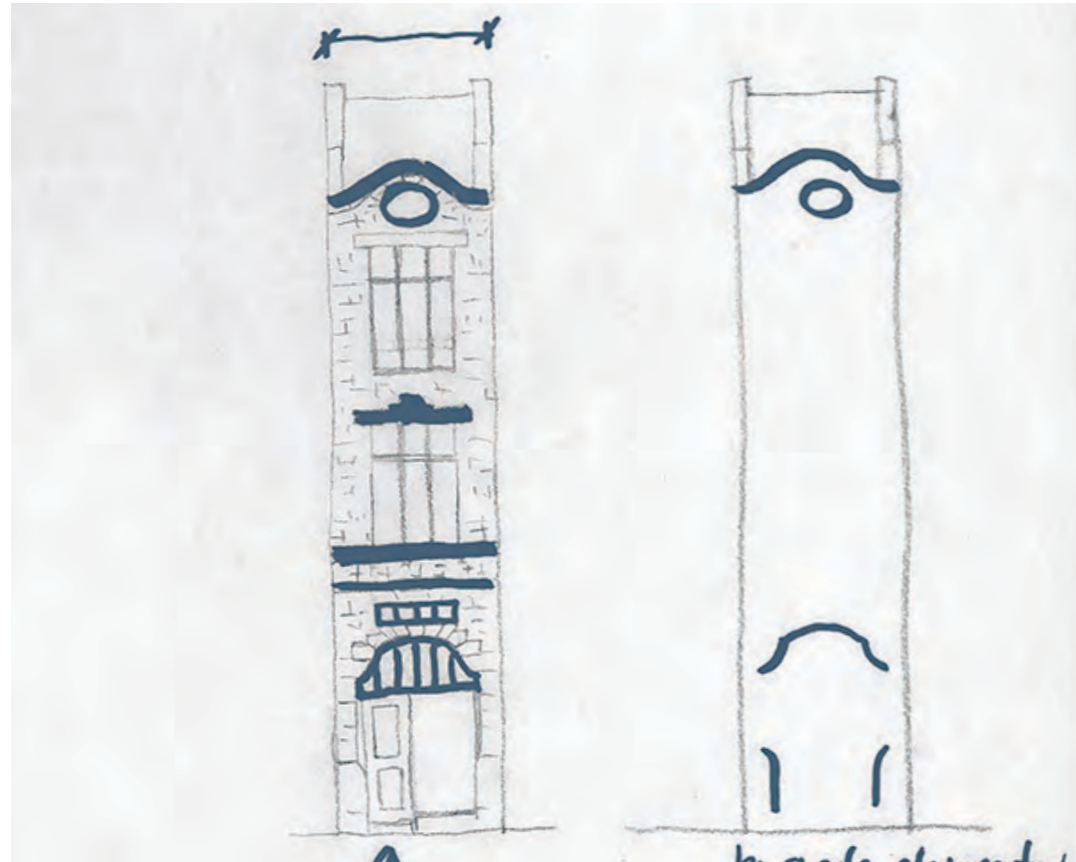
Proporsjoner: Smal, høy, forholdet mellom sokkel og fasade forøvrig går opp i det gylne snitt

Gesims: markert gesims i naturstein, følger gavlens kurve og i hele byggets bredde

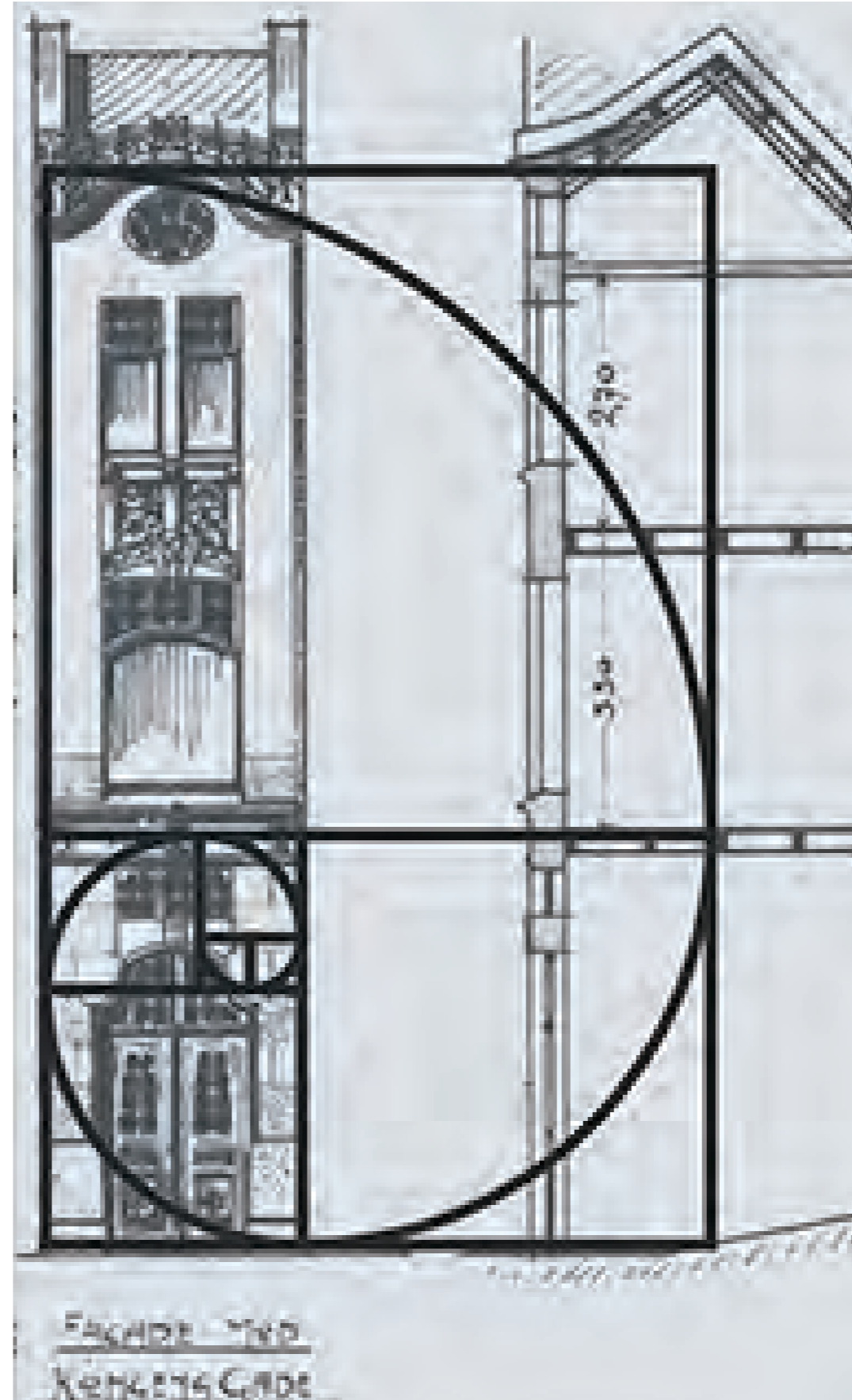
Balkong: -

Tak: skifertak, saltak, gavl erstatter snøstopper,

Symmetri: Symmetrisk om den sentrale vertikalaksen

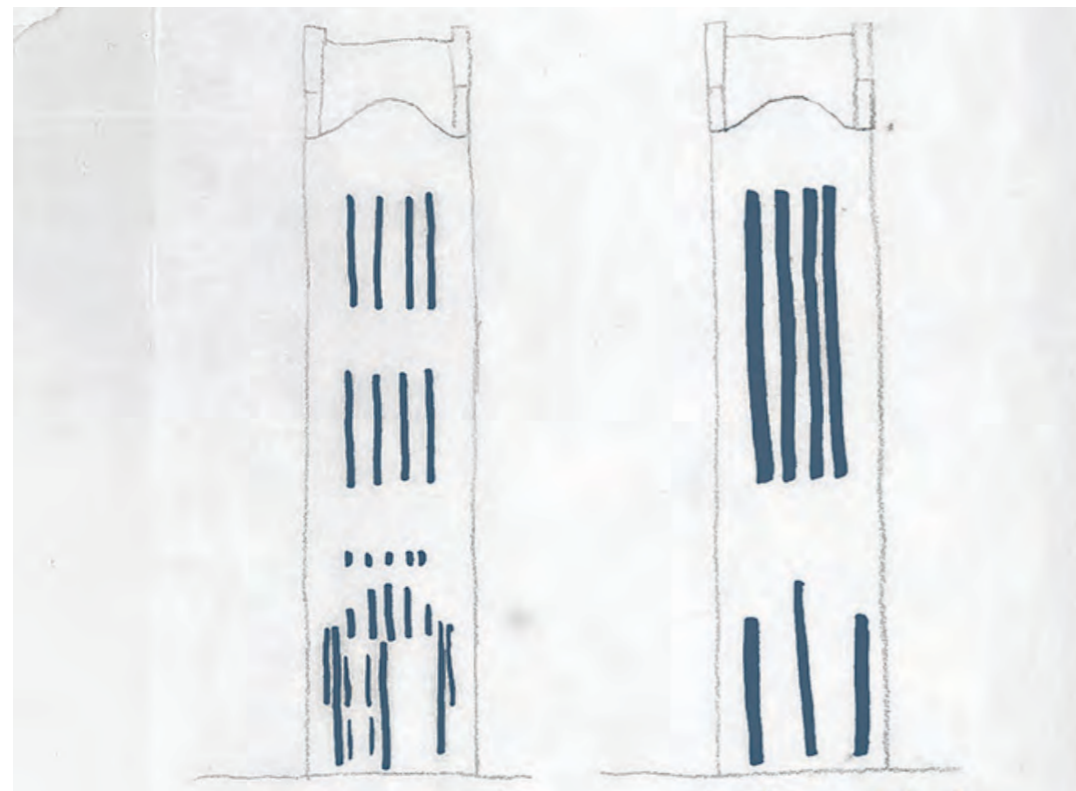
Blikkfang i fasaden.

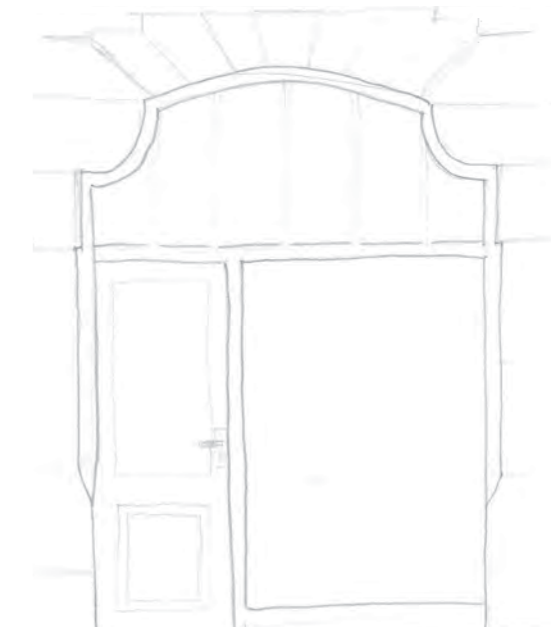
Fordeling av det gyldne snitt i fasaden.

Den vesle gavlen.

Alle vertikaler til venstre og sterke vertikaler til høyre.

Inngangsdør.

Skisse av fasadetegninger fra Kongens gate 12(til venstre) og Kongens gate 10B(til høyre)

Fasadeelementer som var forskjellige fra tegning i dagens fasade.

Blomsterornament i fasaden.

Nr. 6: Kongens gate 12

Typologi: Bygård - Handel/Bolig

Etasjer: 3 etasjer, skille med etasjebånd i første etasje

Materialitet: Murpuss finkornet, felter med grovkornet puss

Tårn: -

Gavl: Midtstilt svungen knekkgavl i fasadens hovedfarge

Sokkel: 1. etasjesokkel med egen fasadebehandling/farge i grått

Etasjebånd: etasjebånd mellom sokkel og øvrig fasade utført i hvit puss

Ornamenter: Enkle blomstermotiver, profilert fasadebånd rundt buede vinduer

Farger: Grønn hovedfarge, grå farge på sokkel, hvitt sekundærfarge, detaljer, dører og vinduer i grønt og gult

Dør: Mørkegrønn, segmentbuer, smårutete vertikale glassfelt, detaljering følger buen, tre

Vinduer: Krysspostvinduer, tredelte og todelte, vertikalt smårutete i øvre rammer, tynne sprosser, vertikale, rundbuer i 1.etg

Hjørne: -

Arkitekt: Jens Zetlitz Monrad Kiel-

land

Endringer fra tegning: Stort vindusfelt i 1.etg. Satt inn, Gavlvinduer utført rette og ikke buede, Kraftigere gesims, sokkel trukket opp

Rytme: Tredelt fasade, sterke vertikaler, overordnet symmetrisk.

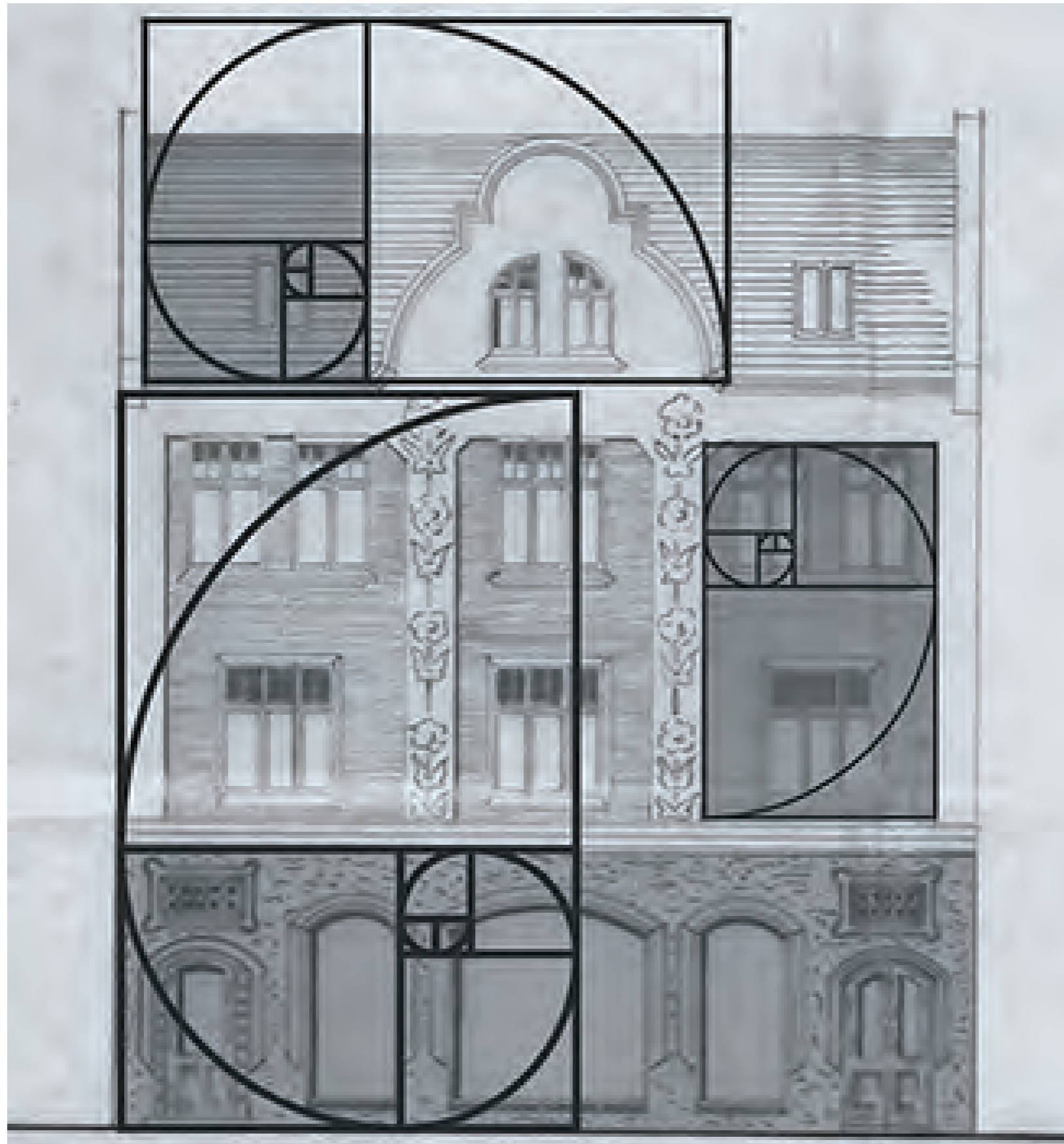
Proporsjoner: tegnet symmetrisk, gylne snitt i fordeling mellom sokkel og fasade, felter med grønn puss, gavlens bredde

Gesims: utpreget, profilert i mørkegrønn detaljfarge, brutt av gavl

Balkong: -

Tak: Skifertak, saltak med ark mot gavl

Symmetri: Symmetrisk tegnet, mindre endringer

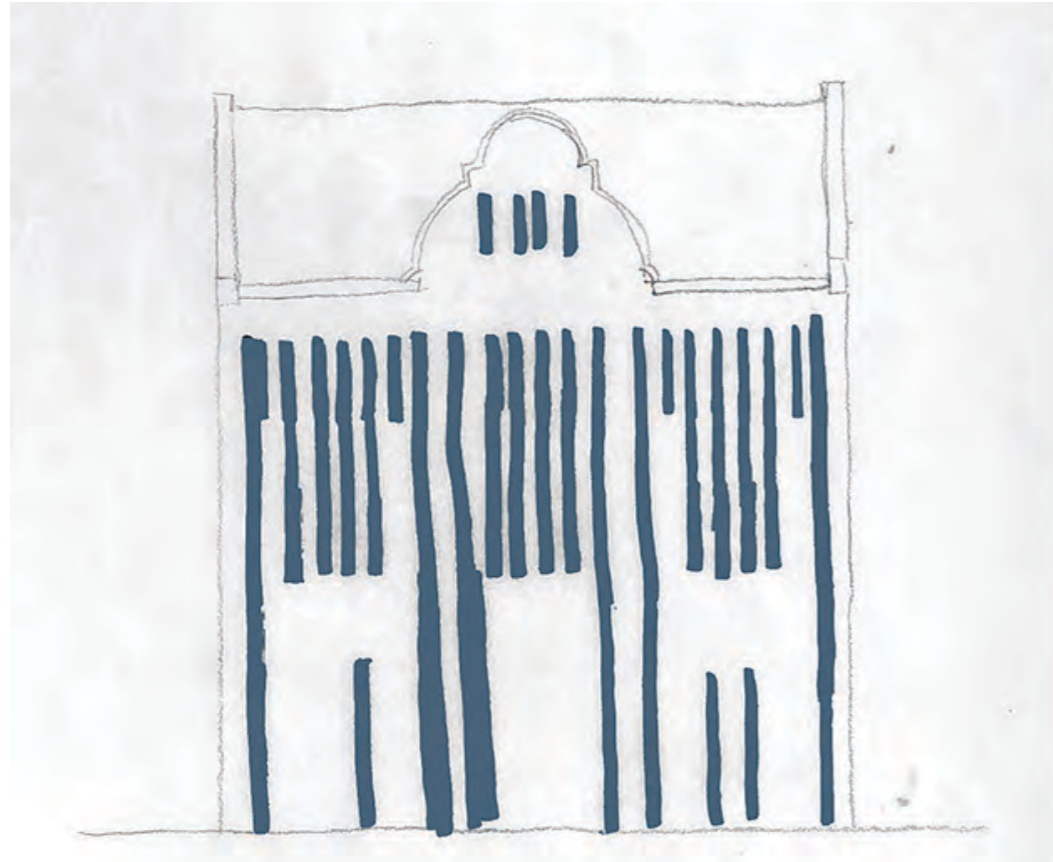
Inndeling etter det gylne snitt.

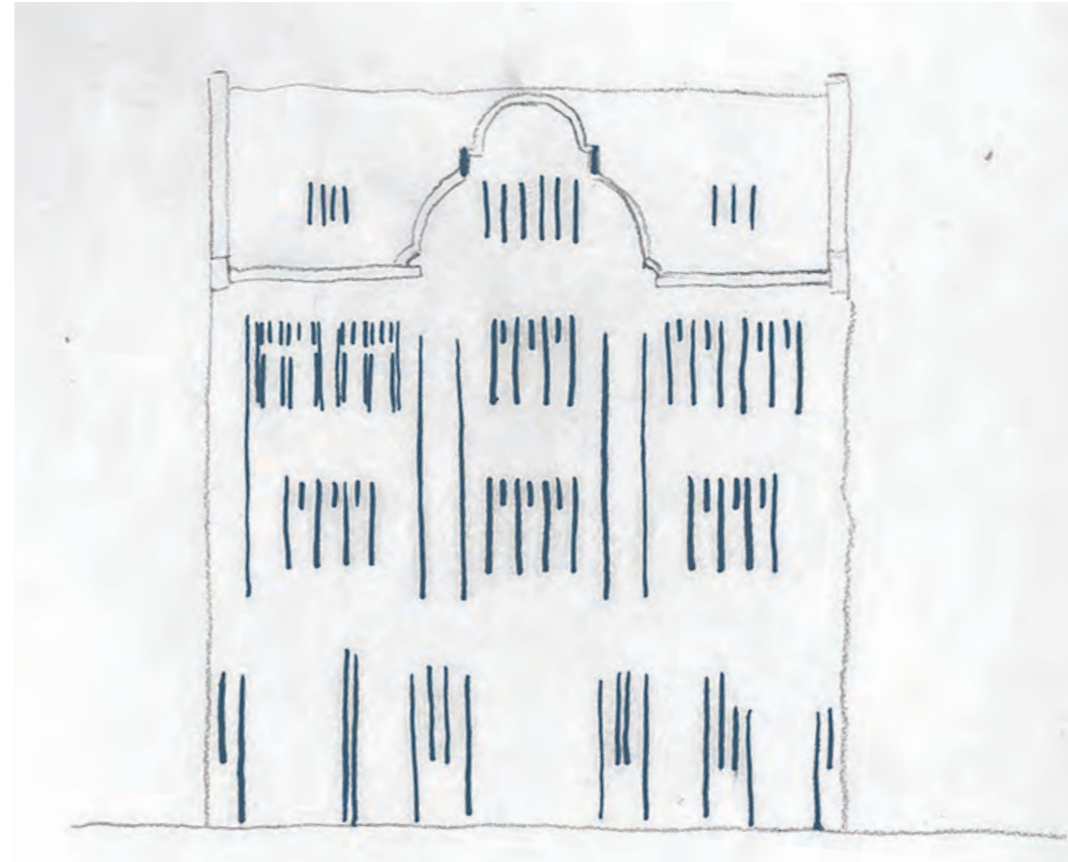
Sterke horisontaler.

Alle horisontaler.

Sterke vertikaler.

Alle vertikaler.

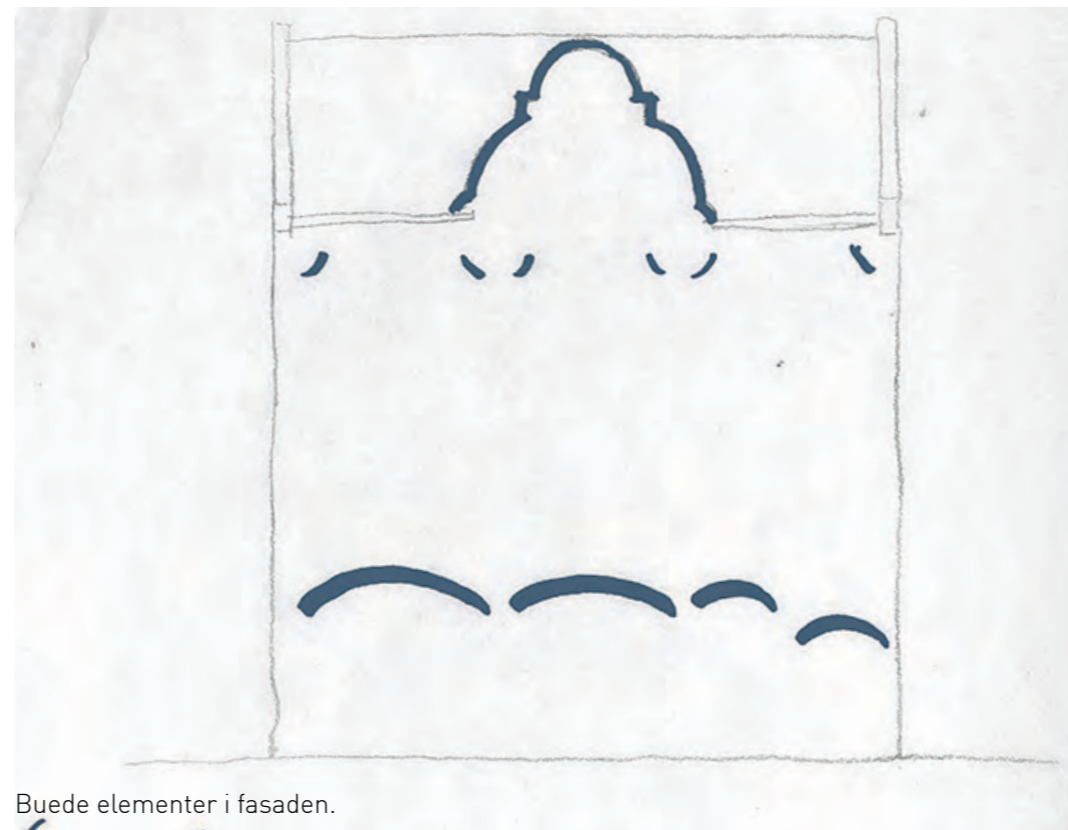
ns gale N° 12

Ingangsdør.

Blikkfang i fasaden.

Buede elementer i fasaden.

Tegning av fasaden sett fra "Smuthullet".

Fasadeelementer som er annerledes fra originaltegning.

Nr. 7: Storgata 23

Typologi: Bygård - handel/Bolig

Etasjer: 3 etasjer, tydelig definert 1. etg med farge/ tekstur og etasjebånd.

Materialitet: Murpuss - kornete og rød i 1. etg., finkornet og hvit i øvrige etasjer

Tårn: Avrundet, definerer hjørnet, inntrukket, avrundet kuppel i toppen, bryter ikke gesims, bredt

Gavl: to trekantgavler, en på hver fasade, en stor og en noe mindre, bryter gesims, midtstilt hovedgavl

Sokkel: 1. etg sokkel definert med

rød farge og ru tekstur, fasadebånd

Etasjebånd: etasjebånd i rødt mellom 1. etg og fasaden forøvrig

Ornamenter: Blomstermotiver, blader og bær, markerte overliggere, profilert fasadebånd, buet smijernsgelender.

Farger: Hvit hovedfarge, mørkerød sokkel- og detaljfarge, Sokkelens detaljer er hvite, brune vindusrammer.

Dør: inntrukket dør i tre, brunt treverk, rundbue- og segmentbuedør, hoveddør endret til rektangulær.

Vinduer: Krysspostvindu, todelt og tredelt, sammenstillinger av tre og

fire, segmentbuer i 2. etg og 1. etg.

Hjørne: avrundet, tårn med kuppel, balkong med smijernsgelender, gjennomgående helt ned

Arkitekt: Jens Zetlitz Monrad Kiel-land

Endringer fra tegning: Vinduer er størrelse og annerledes i type, butikkvindu bryter med gesims, flere piper enn på tegning, endring i ornament i gavl, kuppel avrundet

Rytme: Gjennomgående vertikaler og horisontaler, vinduer sammenstilt tre og fire, større variasjon i 1. etg.

Proporsjoner: asymmetri, gylne

snitt mellom fasade og sokkelgesims, forholdstall mellom vindusbuer synes å stemme med gylne snitt

Gesims: utpreget kraftig profilert gesims, brytes av gavl, ikke tårn, mørkerød og hvit

Balkong: sirkelformet hjørnebalkong i 3. etg med støpejernsgelender

Tak: Skifertak, arker ut mot gavler, tak på tårn i metallbeslag, fire piper.

Symmetri: tendenser til symmetri på deler av fasaden, hovedinntrykket er asymmetrisk

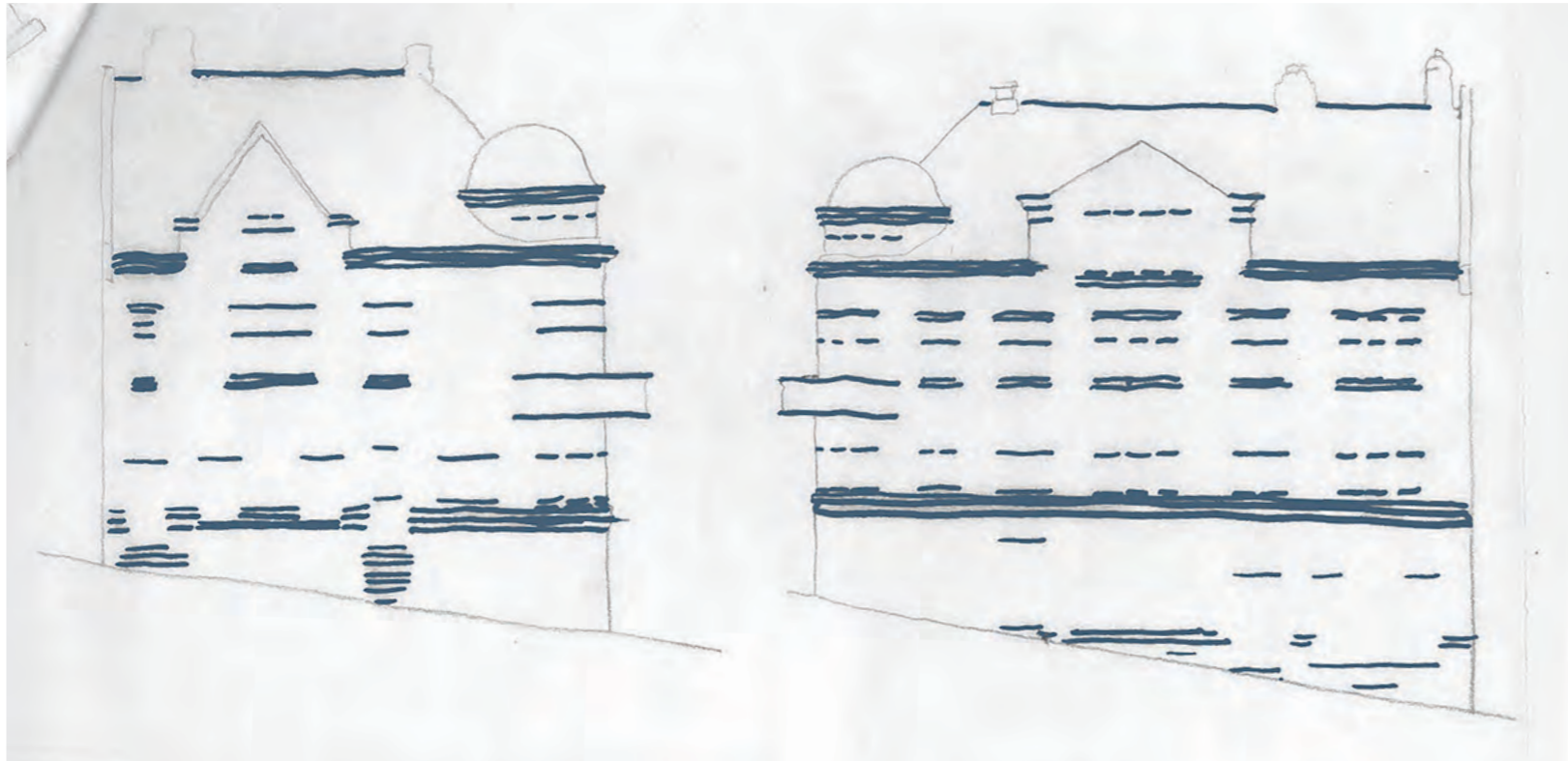
"Regler": Strenge vertikaler og horisontaler, gesims brytes kun av gavl og dører (butikkvindu bryter!)

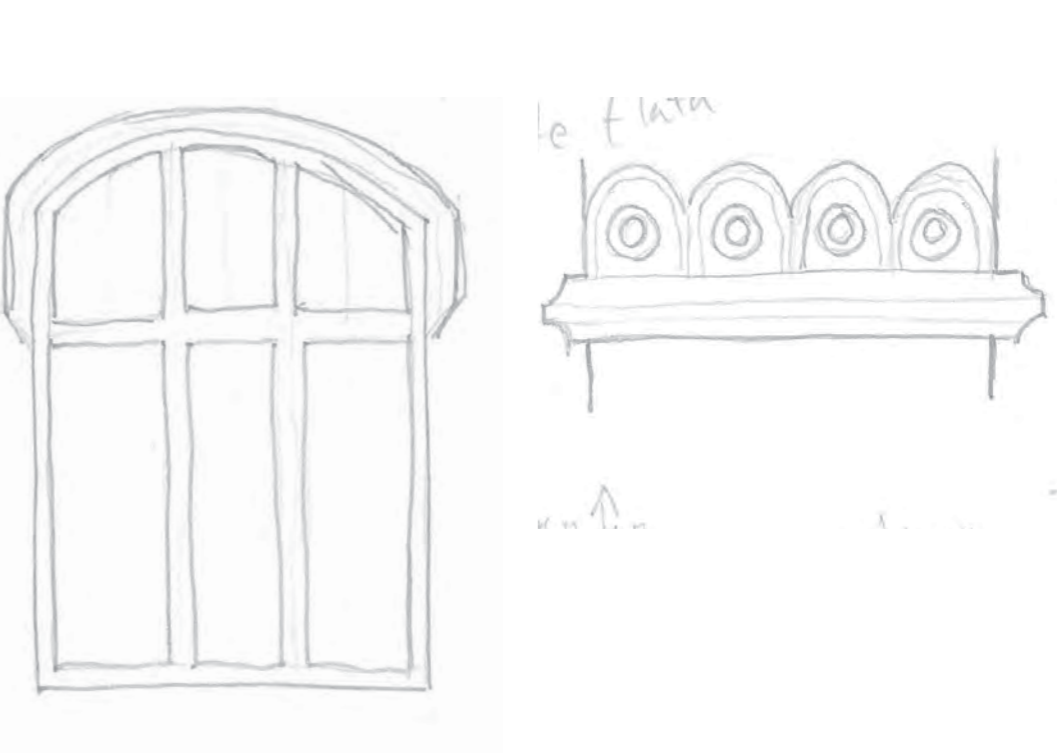
Sterke horisontaler.

Inngangsdør og ornamenter.

Alle horisontaler.

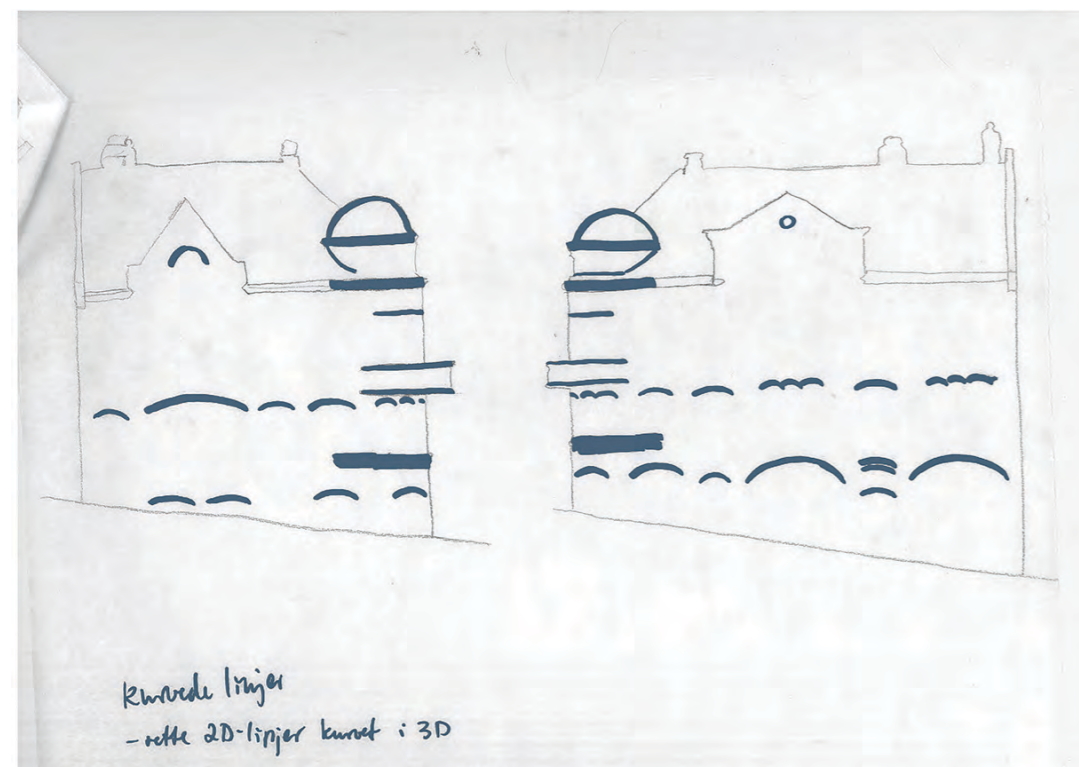

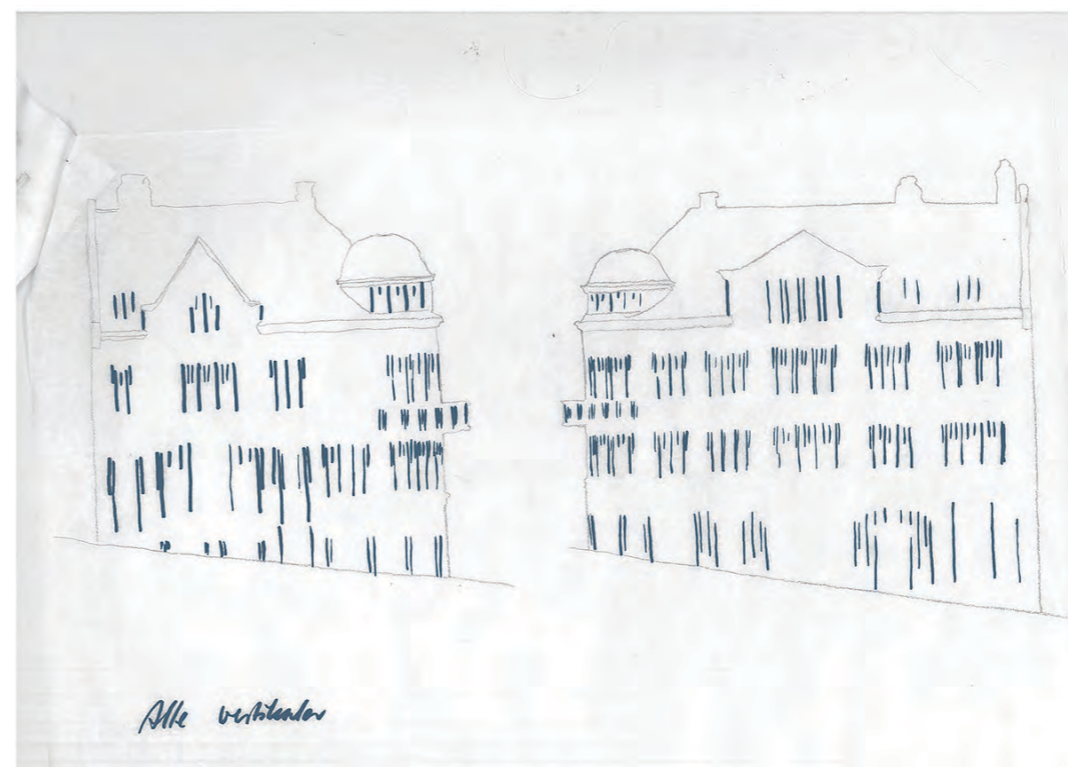
Blikfang i fasaden.

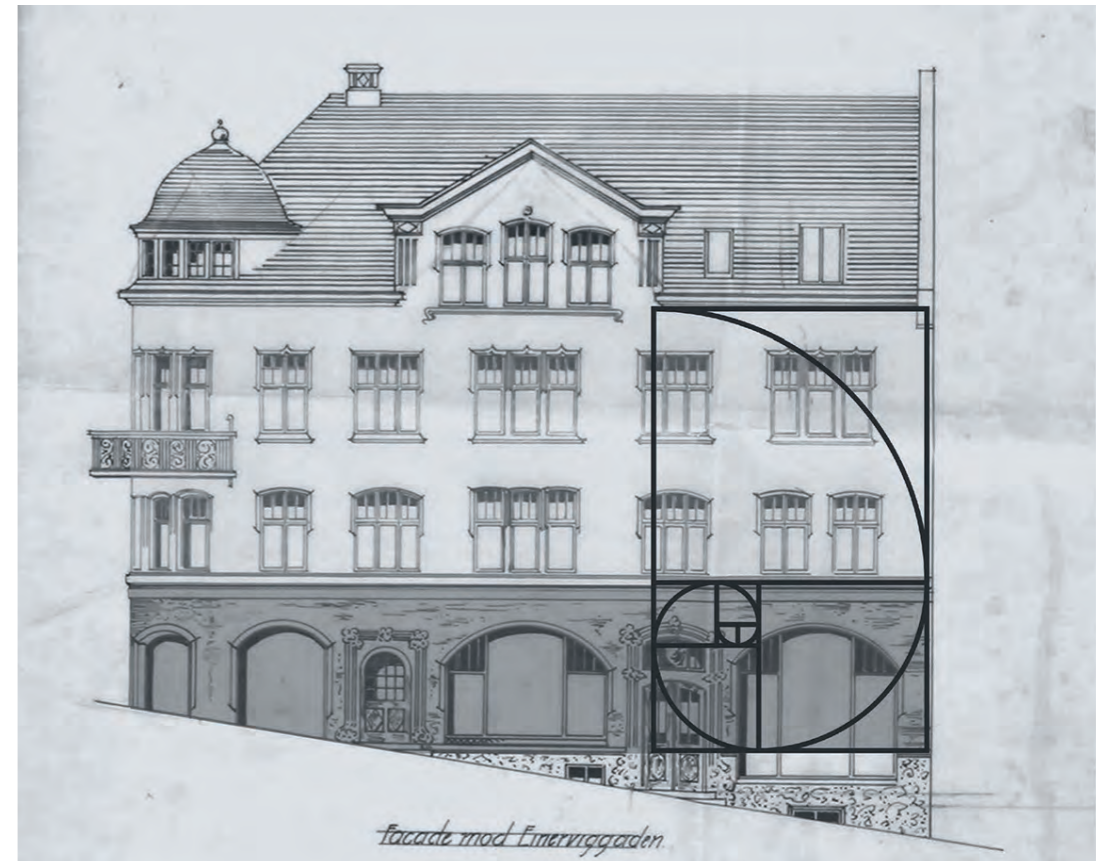
Sterke vertikaler.

Buede linjer

Alle vertikaler.

Inndeling av det gylne snitt i fasadene.

Fasadeskisse

Inngangsdør og ornament.

Illustrasjon

Nr 8: Enkefru Devolds villa

Typologi: Byvilla - Bolig

Etasjer: 2 etasjer med sokkeletasje/kjeller, sokkeletasje skile med lyserød farge/kornet tekstur

Materialitet: Murpuss - finpusset på hovedfasade, grov tekstur på sokkel, vinduer og dører i tre, naturstein nederst på sokkel

Tårn: -

Gavl: 3 gavler, 2 trekantgavler og en mindre buegavl, fordelt på 3 fasader.

Sokkel: sokkel i grov lyserød murpuss, med synlig grunnmur i naturstein

Etasjebånd: etasjebånd kun i skille mellom sokkel og 1.etg, profilert

Ornamenter: Middelalderknuter, viking- og stavkirkemotiver, geometrisk markerte vindusoverliggere/vannbrett, dekorative knutemønstre under gesims/vindusoverliggere, maskemotiv i buenes toppsten

Farger: Hvit hovedfarge, Lyserød-beige sokkel- og detaljfarge, vinduer og dører i en mørk men fargesterk rødfarge

Dør: Tredør, rektangulær, med overlys og smårutete glassfelt, mørkerød farge.

Vinduer: Krysspostvinduer med vertikale sprosser sammenstilt 3 og 3

i øvre felt, vertikale format, hovedsaklig rette vinduer, enkelte buede vinduer

Hjørne: Frittstående bygning med fasade i fire retninger, rotunder, balkonger, gavler orienterer seg etter ett hjørne spesielt.

Arkitekt: Hagbart Schytte-Berg

Endringer fra tegning: -

Rytme: Ulike rytmer i de ulike fasadene og etasjene, noen strenge gjennomgående vertikaler, fasadene trekkes inn og ut i balkonger og rotunder, hovedfasaden deles inn i tre vertikale felter

Proporsjoner: Hovedfasadens ho-

vedproporsjoner sammenfaller med det gyldne snitt, plasseringen av vinduer og andre fasadelementer også

Gesims: Kraftig utpreget profilert gesims med dekorativt fasadebånd i underkant, brytes av samtlige gavler

Balkong: To terrasser, en avrundet, en rektangulær, begge med massivt gelender utført likt som fasaden forøvrig med pilarer

Tak: Valmet tak med arker ut mot gavler, skifertak, taket krummes i møte med gesims

Symmetri: asymmetriske hovedtrekk, symmetri om enkelte akser innad i hver fasade

"Regler": Strenge vertikaler og horisontaler, gesims brytes kun av gavl og dører (butikkvindu bryter!)

Volum: rektangulært grunnriss med rotunder og inntrappinger i fasade

Fasadelementer som var annerledes fra tegning. Mest merkbart var trappen som var lagt til inngangen, samt at terrenget foran var tatt ned.

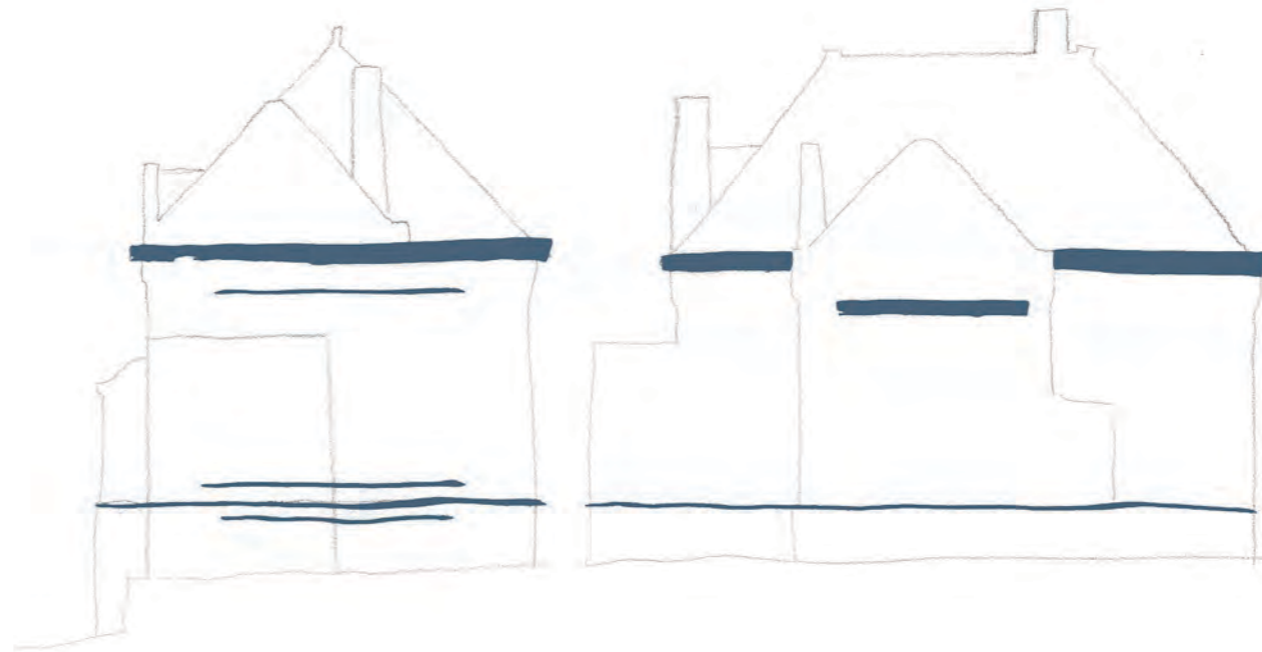

Blikkfang i fasaden.

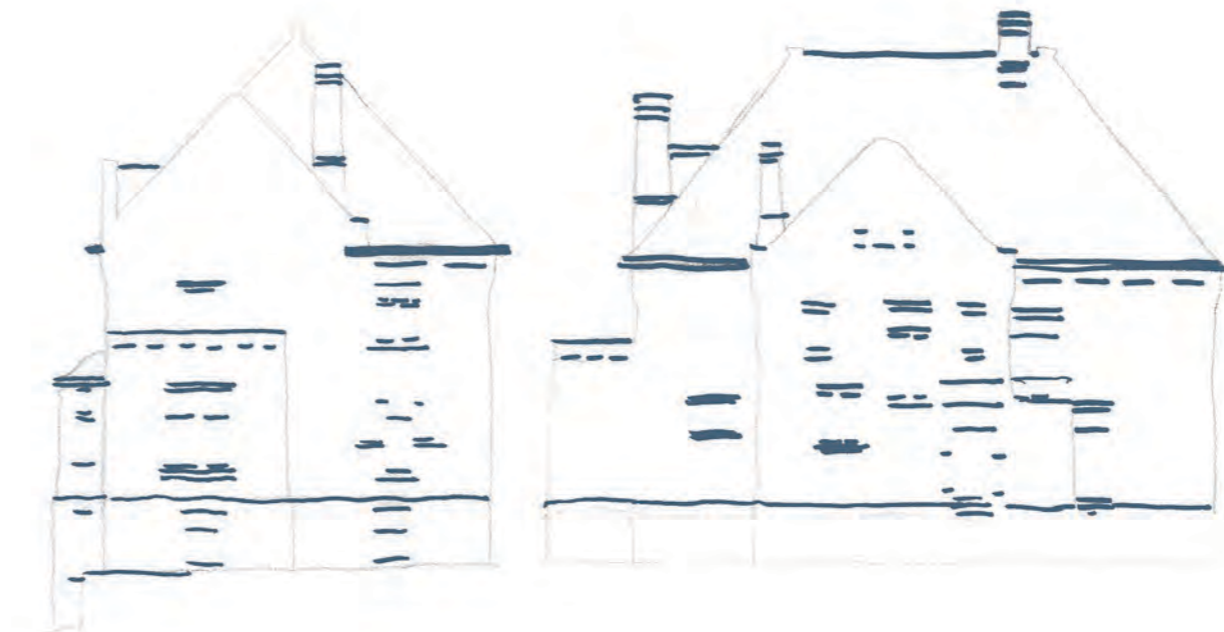
Sterke horisontaler

Sterke horisontaler

Alle horisontaler

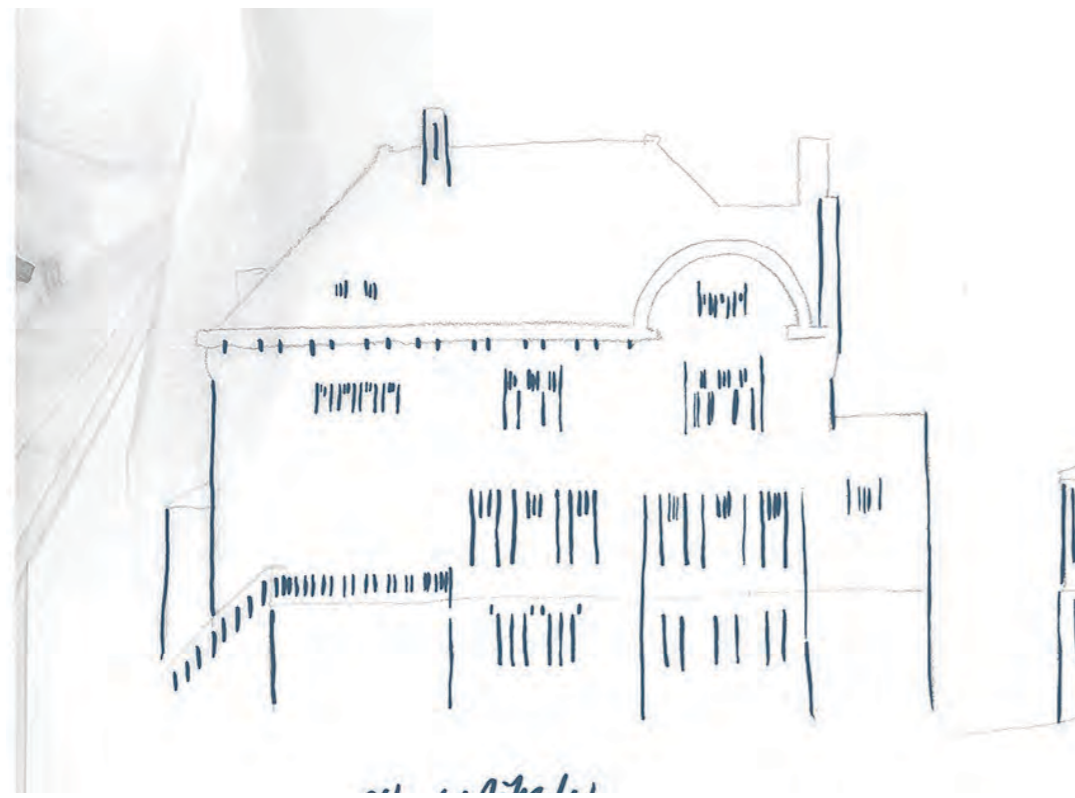
Alle horisontaler

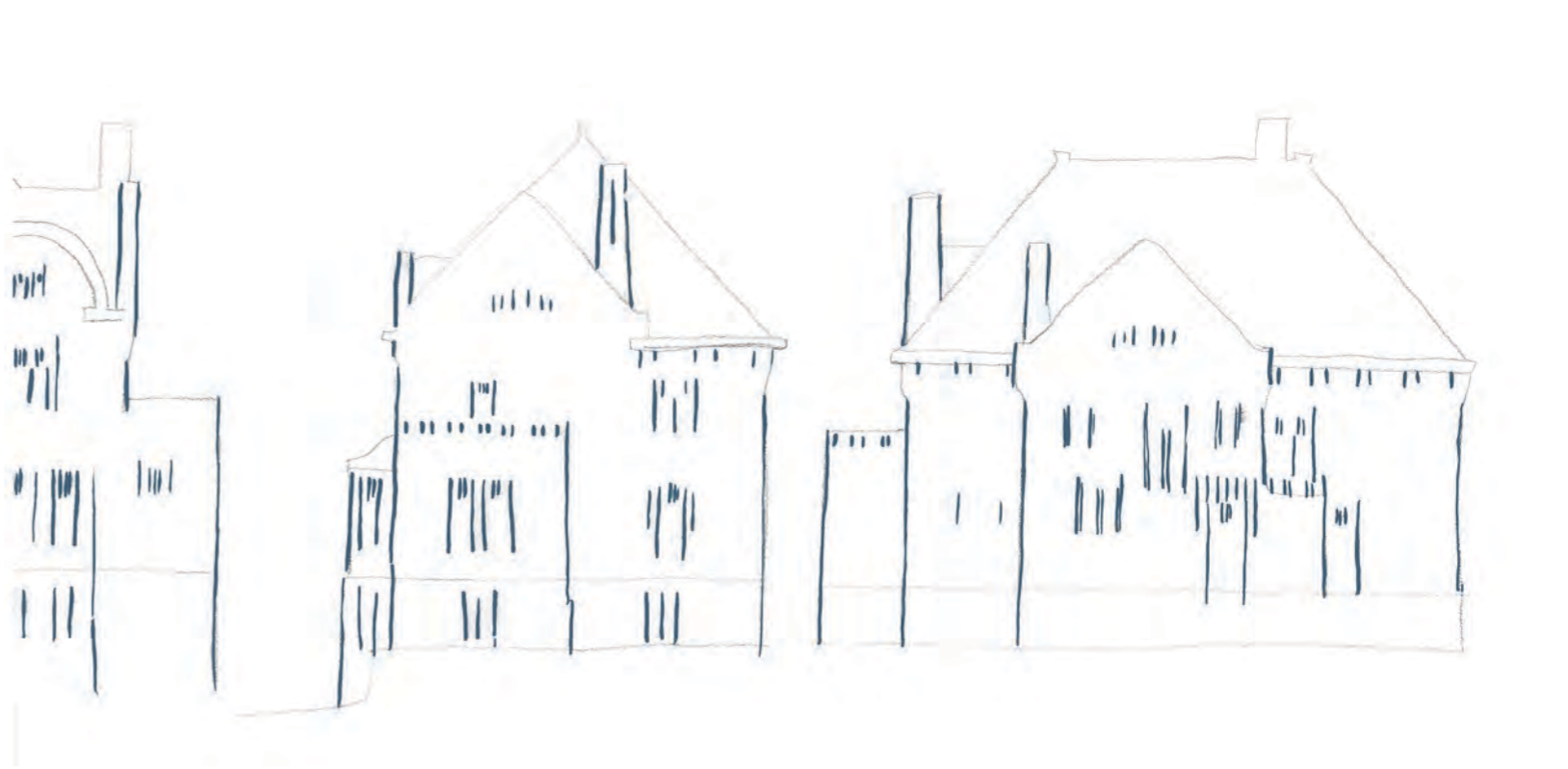
Sterke vertikaler.

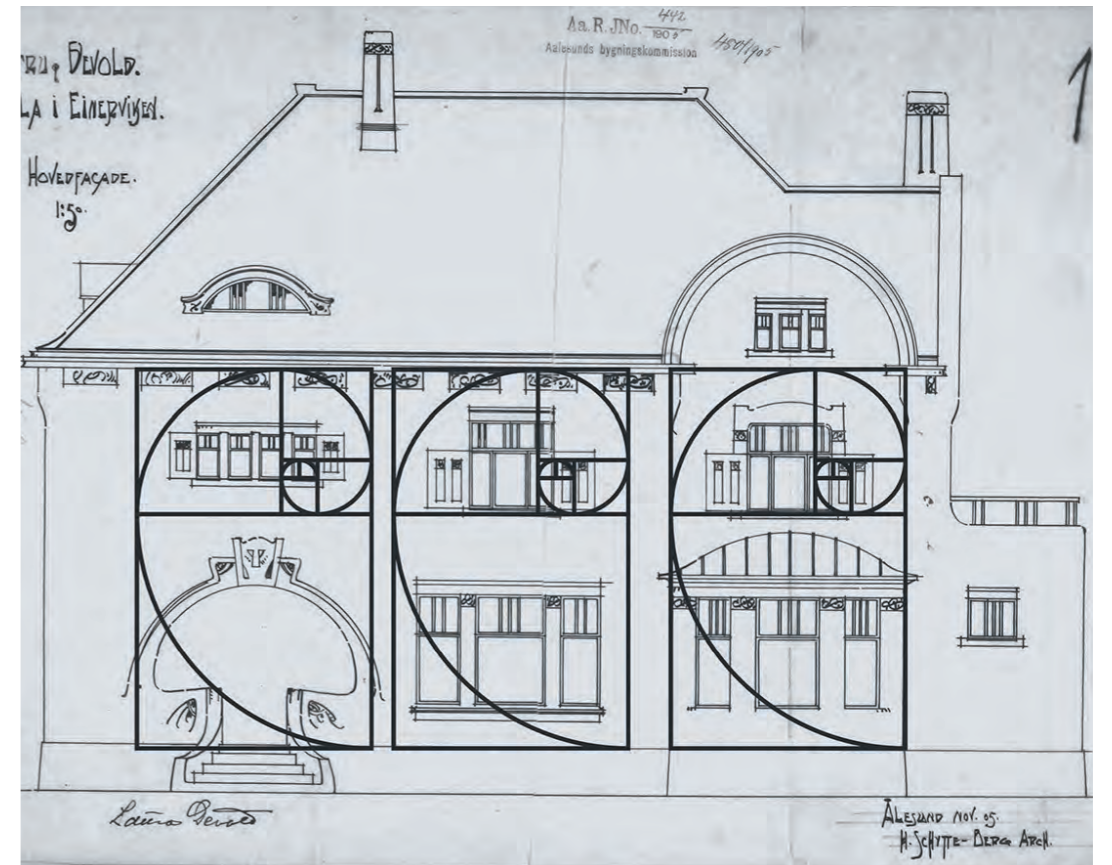
Sterke vertikaler.

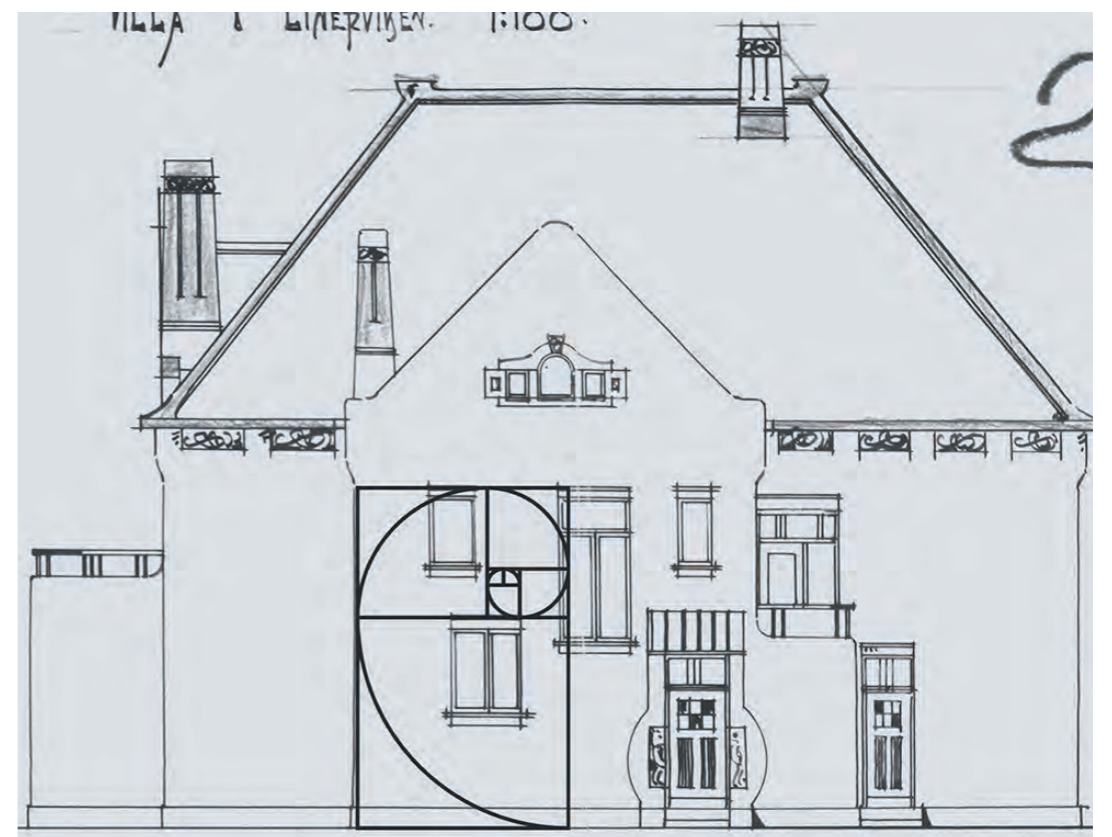
Alle vertikaler.

Alle vertikaler.

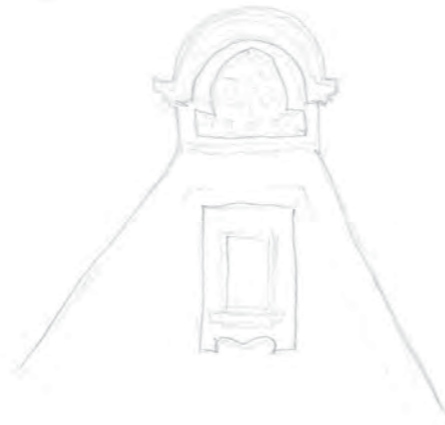

Det gyldne snitt og geometri i fasaden.

Fasadeskisse av parkgata 5.

Nr. 9: Parkgata 5

Typologi: Byvilla - bolig

Etasjer: 3 etasjer med loftsetasje, skille med etsjebånd i 1.etg.

Materialitet: umalt mur, lys grå, grov tekstur, rissede linjer i sokkel, bærer preg av alder

Tårn: Hjørneutspring med gavler i topp som kan minne om tårn

Gavl: totalt 5 trekantgavler, to hovedgavler på hver gavlvegg, en midstilt gavler på langsiden samt en mindre gavler på hjørnet, nok en gavler mot baksiden, samtlige gavler har et segmentbuet topelement

Sokkel: 1. etg sokkel, lik tekstur/farge som resten, horisontale linjer risset inn i murpussen, markert med etasjebånd

Etasjebånd: Dobbelt etasjebånd mellom 1.etg sokkel og fasaden forøvrig, samme farge/tekstur, komplekse profiler

Ornamenter: Kvaderpusset sokkel, pilastre og buer ved vinduer, utpreget toppsten, profilert gavlgesims, vindusoverliggere og vannbrett, akantusbladornament, bølget risset tekstur i puss.

Farger: Lys grå, umalt fasade, vinduer og dører i grønt

Dør: segmentbuet hoveddør med

smårutet overlys og vertikale glassfelt, rektangulære profilerte speil.

Vinduer: krysspost- og t-postvinduer, trefags og tofagsvinduer, rette i mellometasjer, rundbuer i gavler, segmentbuer i 1. etg, tre, grønt, vertikalt orientert.

Hjørne: avkappet hjørneutspring som krager ut over 1. etg. Og avsluttes med gavler.

Arkitekt: John Roald

Endringer fra tegning: en dør og vindu i vestfasaden i stedet for et enkelt vindu, gelender i smijern.

Rytme: sterke gjennomgående vertikaler med variasjoner i bredde,

gjennomgående horisontaler med variasjoner.

Proporsjoner: proporsjoner mellom sokkel og fasadefelt sammenfaller med gylne snitt, Vestfasadens hovedfelt går også opp i det gylne snitt

Gesims: kraftig gavler, brytes av gavler, samme farge/materialitet som fasaden forøvrig

Balkong: enkel balkong med smijernsgelender på nordre fasade, altan øverst i hjørnet mellom sør- og vestfasaden, to balkonger på vestfasaden

Tak: L-formet saltak i skifer, arker ut mot gavler.

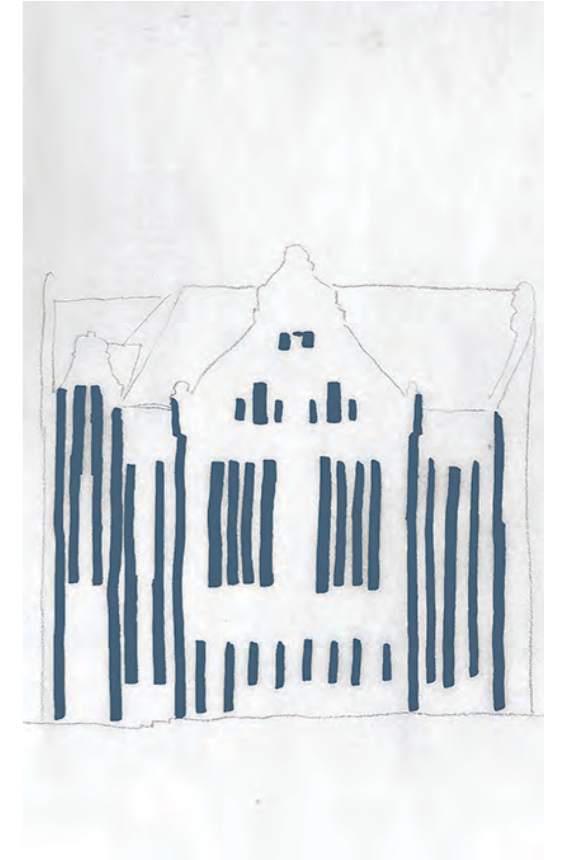
Symmetri: tendenser til symmetri, hovedinntrykket er likevel asymmetrisk

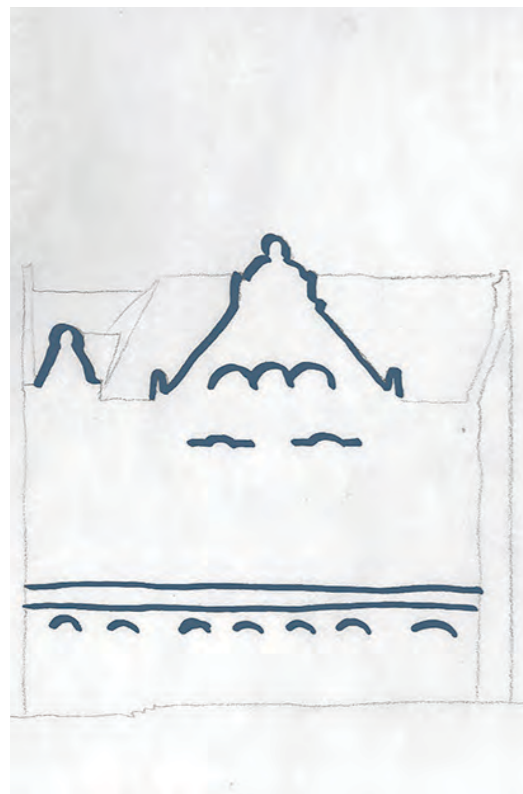
Annerledes fra originaltegning.

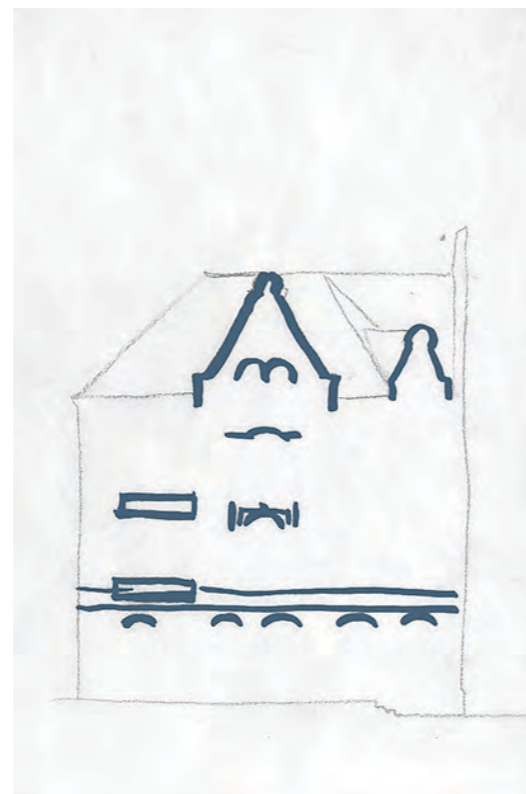
Sterke horisontaler.

Sterke vertikaler.

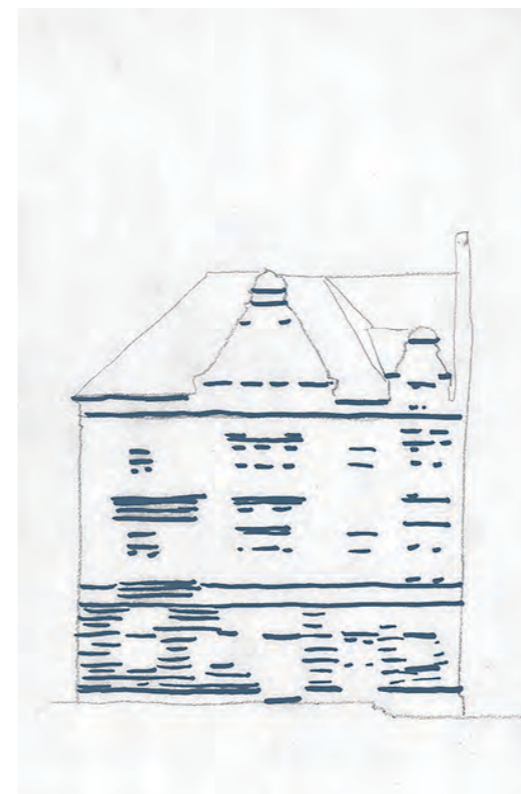
Blikkfang.

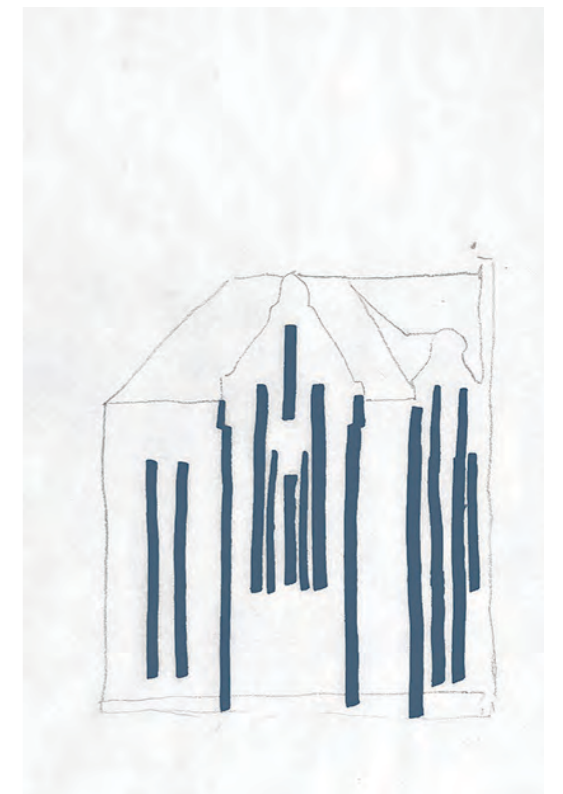
Blikkfang.

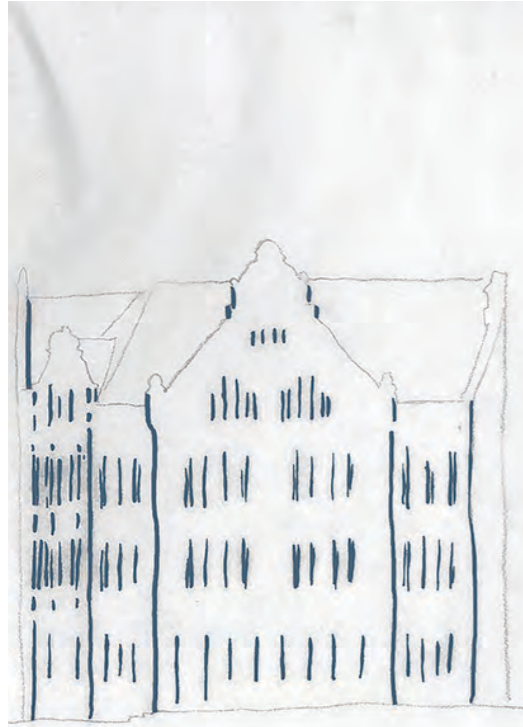
Alle horisontaler

Alle horisontaler

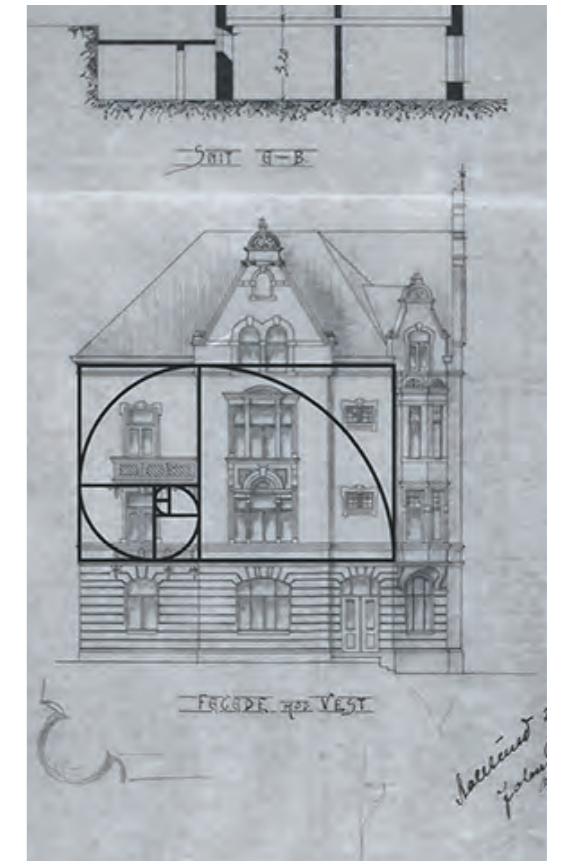
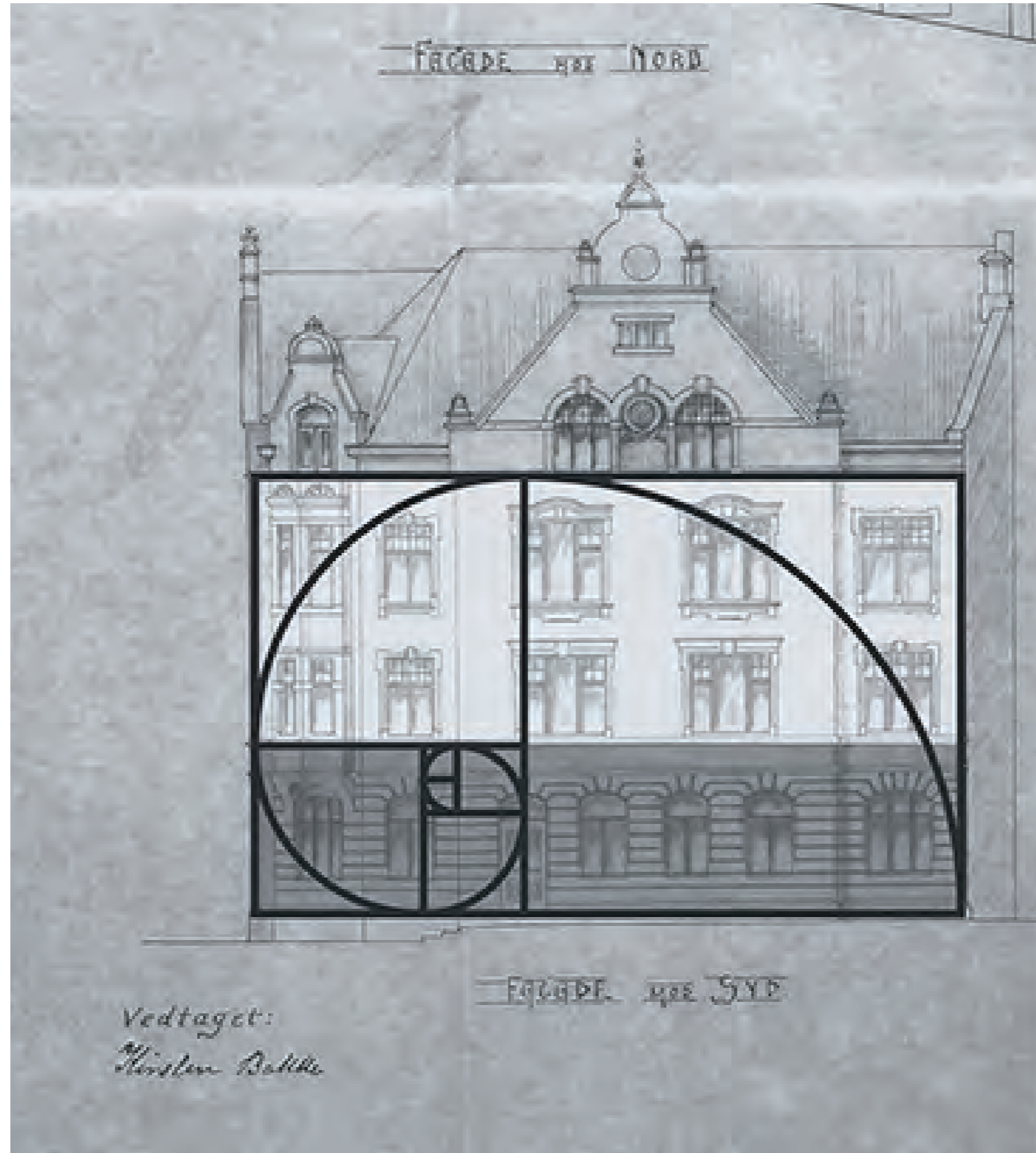
Sterke vertikaler.

Alle vertikaler.

Alle vertikaler.

Fordeling av gylne snitt i fasaden.

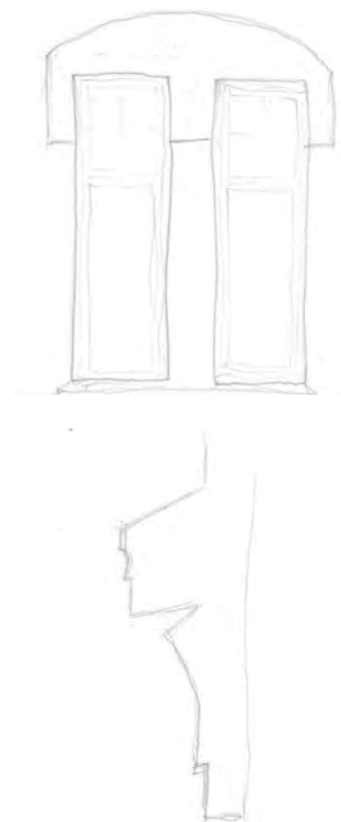
Fasadeskisse, Keiser Wilhelms gate 40.

Elementer i fasaden som var annerledes fra originaltegning

Inngangsdør

Øverste vindu og tilnærmet profil i fasaden.

Nr. 10: Keiser Wilhelms gate

Typologi: Bygård - Næring/ Bolig

Etasjer: 3 etasjer, skille med etasjebånd, første etasje i egen tekstur

Materialitet: Murpuss - glatt tekstur, kornete på sokkel, vinduer og dører i tre, enkelte detaljer i røff murpuss

Tårn: -

Gavl: -

Sokkel: 1. etg. Sokkel, ru murpuss, samme farge som resten av fasaden, horisontale riss i pussen

Etasjebånd: etasjebånd mellom 1.

etg sokkel og fasade forøvrig, sammensatt av flere profiler

Ornamenter: Enkel geometrisk ornamentikk, linjer risset i pussen, segmentbuede vindusoverligger fremhevet med røff tekstur

Farger: Gul hovedfarge, vinduer og dører i mørkegrønn farge

Dør: Tredør med overlys, glassfelt i inngangsdør, portromsdør tett, rektangulær detaljering

Vinduer: Krysspostvindu, ett- og to-feltsvindu sammenstilt i grupper på to og tre, smårutete felt øverst med tynne sprosser.

Hjørne: -

Arkitekt: Mathias Nicolai Brække

Endringer fra tegning: -

Rytme: Egen rytme i 1. etg., øvrige etasjer sammenfaller vertikalt, parstilte vinduer, vindusgrupper på tre, gjennomgående horisontaler

Proporsjoner: Forholdet mellom sokkel og fasade, samt hovedfeltets høyde og bredde, sammenfaller med det gylne snitt

Gesims: utpreget profilert gesims, ubrutt, samme farge som resten av fasaden

Balkong: -

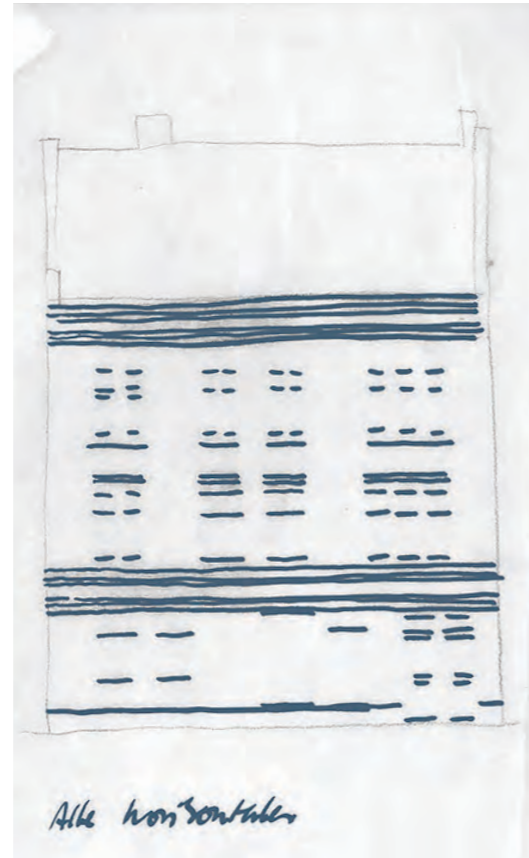
Tak: Skifertak, saltak, to piper

Symmetri: lite symmetri, ordnet men asymmetrisk

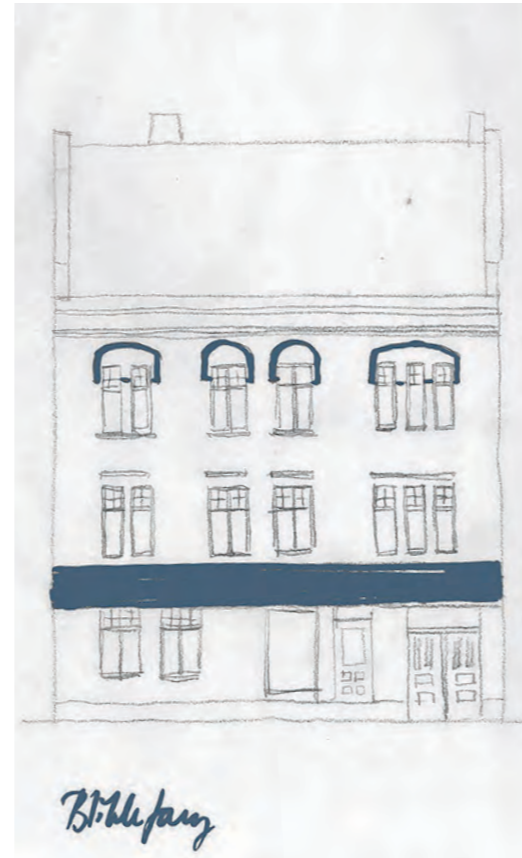
Sterke horisontaler

Sterke horisontaler

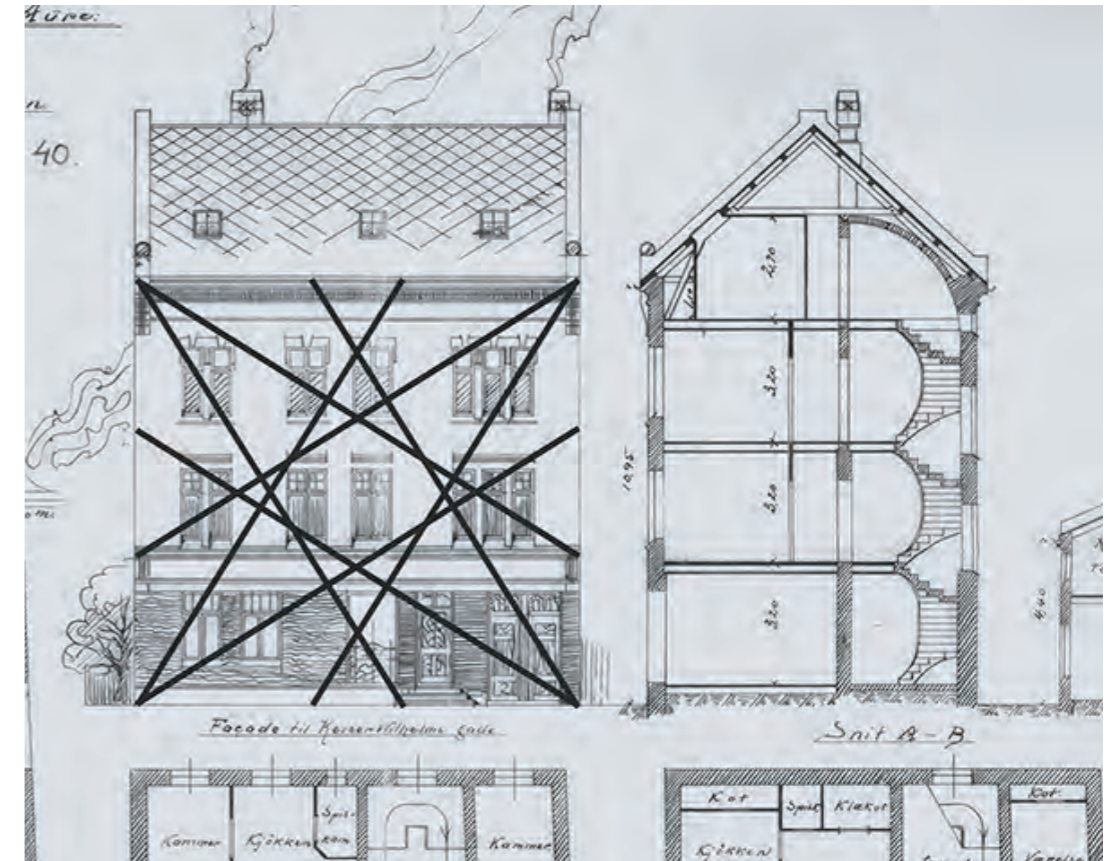
Alle horisontaler

Alle horisontaler.

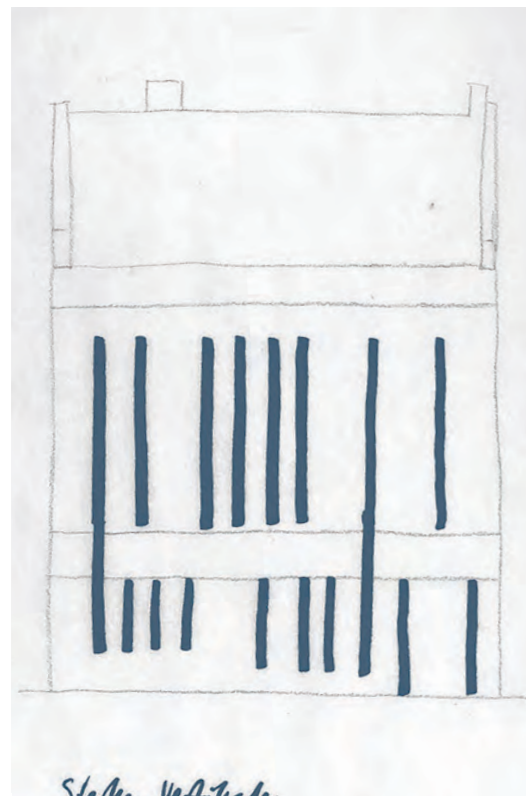

Blikkfang

Blikkfang.

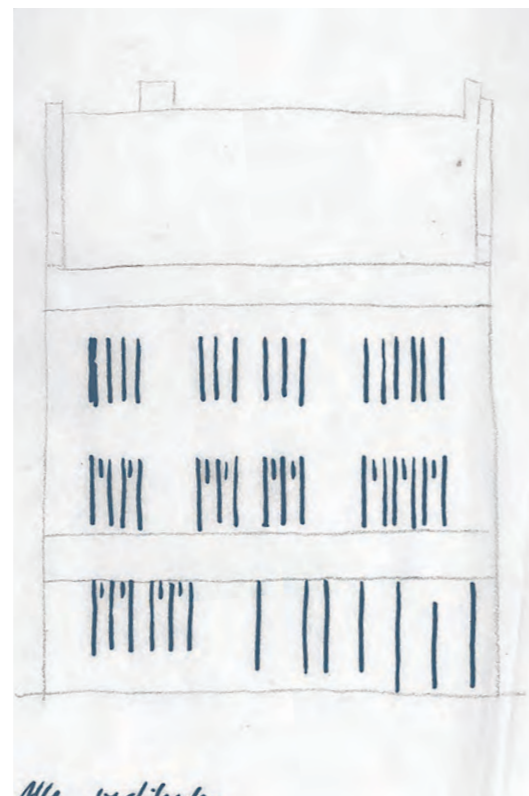

Vertikaler trukket fra hjørne til hjørne i et gyldent rektangel for å se hvordan fasadeelementer er plasserte i forhold til hverandre langs aksene.

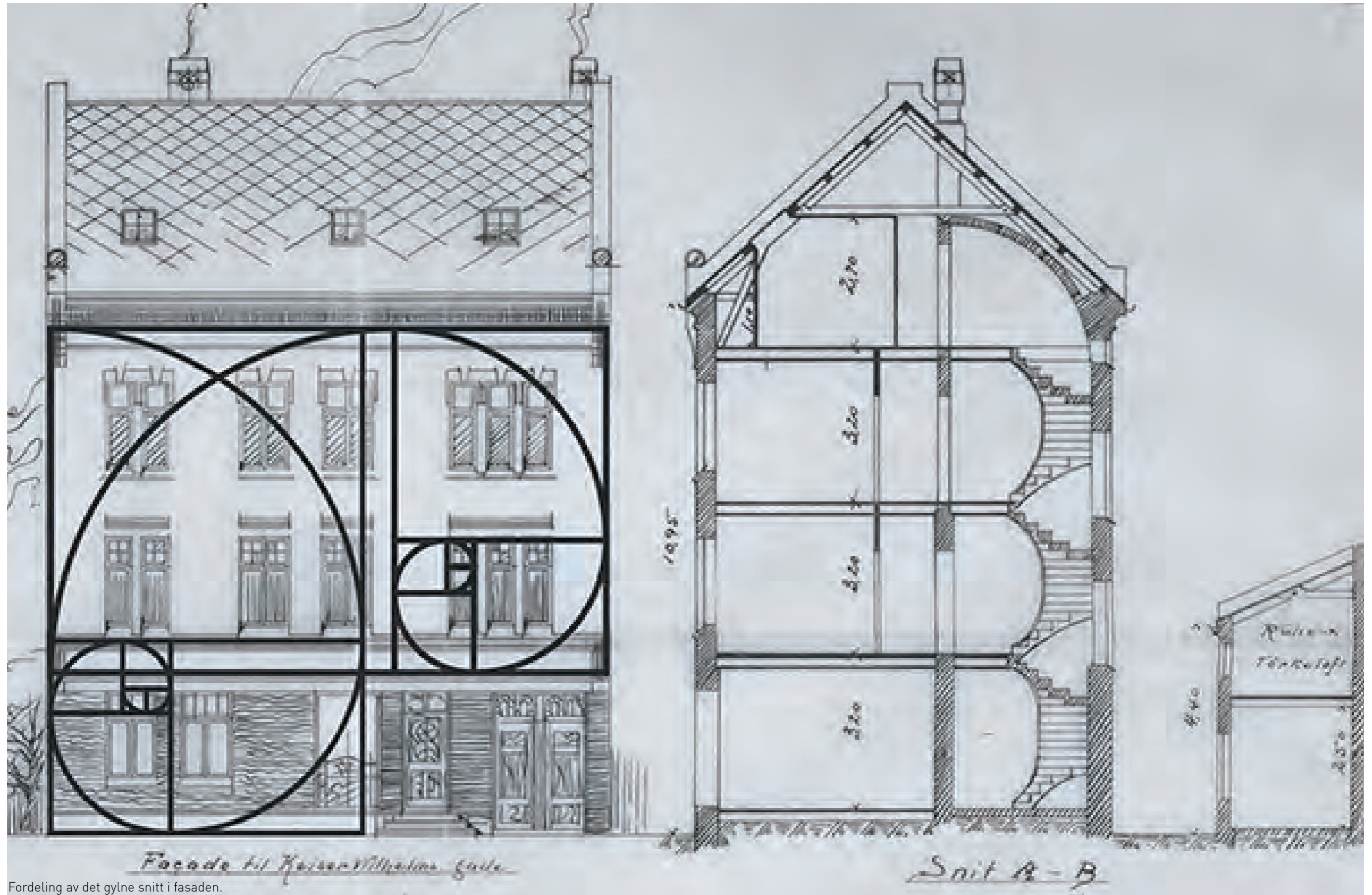
Sterke vertikaler

Sterke vertikaler.

Alle vertikaler

Alle vertikaler.

Fordeling av det gylne snitt i fasaden.

KILDER

- Solfrid Vartdal(2017, 6. november), Byen anno 1816 i detalj, **Sunnmørsposten**. Hentet fra: <https://www.smp.no/pluss/2017/11/06/Byen-anno-1816-i-detalj-15559116.ece>
- Helga Stave Tvinneim(1981), **Arkitektur i Ålesund 1904-1907** (Magistergradsavhandling). Universitetet i Oslo.
- Foto L. Kornberg, hentet fra Tvinneim
- Harald Grytten (1981), Byvandring 1. Nordvest Forlag
- Wikipedia (2017, 26. august). Fil:Klipfiskberg, 1920 (7999414371) (cropped).jpg. Hentet fra: [https://no.wikiludia.com/wiki/Fil:Klipfiskberg,_1920_\(7999414371\)_\(cropped\).jpg](https://no.wikiludia.com/wiki/Fil:Klipfiskberg,_1920_(7999414371)_(cropped).jpg)
- Harald Grytten (1982), Byvandring 3. Nordvest Forlag
- Norge i bilder(originalt fra 2019) Flyfoto 2019. Hentet fra: <https://norgebilder.no/?x=50871&y=6957623&level=8&utm=33&projects=2818,2892&layers=&plannedOmlop=0&plannedGeovekst=0>
- Alison Furuto (2012, januar 25.). "Sundbyen' Harbor Front Proposal / JAJA Architects" . ArchDaily. Hentet fra: <https://www.archdaily.com/200175/sundbyen-harbor-front-proposal-jaja-architects/> → ISSN 0719-8884
- Nicolai Solner Krum(oppbrinnelig utgitt 1898). Romsdals amt nr 27: Kart over Ålesund: Møre og Romsdal (reguleringskart, litografi). Kartverket. Hentet fra: <https://www.kartverket.no/Kart/Historiske-kart/Historiske-kart-galleri/historiske-kart---detaljer/?kartid=7083>
- Stig Vågnes(2012, 26. oktober), Ålesund Anno 1895, **Sunnmørsposten**. Hentet fra: <https://www.smp.no/nyheter/article116779.ece,31/1/2020,11:00>
- Aud Farstad. (2008). "Fra nasjonsbygging til kulturarv. Arkitektur i Ålesund 1904 - 2008". Hentet fra: https://www.jugendstilsenteret.no/jugendstil/jugendstilsenteret/arkitektur-og-byggningsvern/versions/ver/users/jugendstil/ArkitekturAalesund.pdf_1.pdf
- Ukjent (oppbrinnelig fra 1915). Romsdals amt nr 33: Kartskisse over Aalesund: Møre og Romsdal(håndtegnet amtskart). Kartverket. Hentet fra: <https://www.kartverket.no/Kart/Historiske-kart/Historiske-kart-galleri/historiske-kart---detaljer/?kartid=6505>
- Alb. Gjørtz (Oppbrinnelse 1904). Ålesund sentrum i ruiner etter brannen i 1904. Postkort: Utgiver:Alb. Gjørtz/Nasjonallibloteket. Hentet fra: [https://no.wikipedia.org/wiki/%C3%85lesund_\(by\)#/media/Fil:Aalesund_etter_Branden_\(5368930051\)_\(cropped\).jpg](https://no.wikipedia.org/wiki/%C3%85lesund_(by)#/media/Fil:Aalesund_etter_Branden_(5368930051)_(cropped).jpg)
- H. W. Friis (1904, juli). Fra utstillingen i Korsatunnelen, Ålesund.
- Ragnvald Hansen(laget 1929). Romsdals amt nr 52: Ålesund: Møre og Romsdal . Kartverket. Hentet fra: <https://www.kartverket.no/Kart/Historiske-kart/Historiske-kart-galleri/historiske-kart---detaljer/?kartid=7085>
- Norge i bilder(originalt fra 1947) Flyfoto 1947, 1:5000. Hentet fra: <https://www.norgebilder.no/?x=44886&y=6958157&level=13&utm=33&projects=920&layers=&plannedOmlop=0&plannedGeovekst=0>
- Norge i bilder(originalt fra 1968) Flyfoto 1968, 1:5000. Hentet fra: <https://www.norgebilder.no/?x=44886&y=6958157&level=13&utm=33&projects=931&layers=&plannedOmlop=0&plannedGeovekst=0>
- Ålesund kommune (nyopprokk 2001, mars). Verne - og byformingsplan for Ålesund sentrum. Hentet fra: <https://www2.alesund.kommune.no/tjenester/samfunnsplanlegging/styrende-planer/fag-og-handlingsplaner/bygg-og-bo-fag-og-handlingsplaner/3188-verne-og-byformingsplan-for-alesund-sentrum>
- Terje Reite (2013, 23. mars). – Husokkupantene ble grundig lurt med lovnader om at saken ikke var avgjort, NRK Møre og Romsdal. Hentet fra: <https://www.nrk.no/mr/40-ar-siden-ronnebergaksjonen-1.10961464>
- Amfi Moa. Hentet 11:00, 5/2, 2020 fra: <https://amfi.no/globalassets/amfi-no/senteroversikt/k-o/amfi-moa/om-senteret-bilder/historiske-tilbakeblikk/historisk-tilbakeblikk.pdf>
- Riksantikvaren(hentet 2020). NB-registeret. Hentet fra: <http://riksantikvaren.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=43a25b7d4d474f36ade60f9a-69e620f0>
- Ålesund kommune(2020, 9. januar). Kart over kulturminner. Hentet fra: <https://kartserver.esunmore.no/webinnsyn/Content/Main.aspx?layout=alesund&time=637254172941189114&vwr=asv>
- Riksantikvaren (2017). Riksantikvarens bystrategi 2017-2020. Hentet fra: <https://www.riksantikvaren.no/veileder/riksantikvarens-bystrategi/>
- Google (2020). Streetview av Lorkenesgata 1, Ålesund. Hentet fra: https://www.google.com/maps/@62.4705996,6.1526236,3a,75y,230.78h,105.56t/data=!3m6!1e1!3m4!1s4ZfFUN7jb_FTaoAQg6U-SA!2e0!7i16384!8i8192
- Jugendstilsenteret (hentet 2020). De ti fredete jugendstilbygningene i Ålesund. Hentet fra: <https://www.jugendstilsenteret.no/jugendstilsenteret/arkitektur-og-byggningsvern/jugendstil-i-aalesund/freda-bygg-i-aalesund>
- Svaneapoteket, arkiv.